

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2021-02-11

Diarienummer:
MHN-2020-122

Handläggare:
Kristin Svensson

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde 3 mars 2021

Uppföljning och bokslut 2020

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

1. **att** fastställa nämndens verksamhetsberättelse 2020 enligt bilaga 1.
2. **att** fastställa nämndens årsbokslut 2020 enligt bilaga 2.
3. **att** fastställa nämndens uppföljning av verksamhetsplan 2020 enligt bilaga 3.
4. **att** fastställa nämndens sammanställda analys inför årsredovisningen 2020 enligt bilaga 4.

Sammanfattning

Nämndens som helhet redovisar ett negativt ackumulerat resultat på minus 0,4 miljoner kronor för räkenskapsåret 2020. Avvikelsen mellan årets resultat, budget och helårsprognos beror på den rådande pandemin. Underskottet beror på tillsyn utifrån miljöbalken och kontroll utifrån livsmedelslagen som i vissa delar inte har kunnat utföras alls och i andra delar fått utföras på nya sätt. Eftersom allt tillsyns- och kontrollarbete som fakturerats under året inte har kunnat utföras så har en tillsyns- och kontrollskuld uppstått motsvarande 2,2 miljoner kronor. Medel motsvarande den tillsyn- och kontroll som fakturerats men inte utförts har överförts till kommande år då tillsynen och kontrollen kommer att utföras. För att möta de minskade intäkterna har nämnden arbetat för att minska sina kostnader. Nämnden har haft lägre kostnader för arbetskraft (sjukavdrag och ej tillsatta vakanser), kompetensutveckling och rese-och representation i förhållande till budget.

Nämnden bidrog inom ramen för sin verksamhet till att uppfylla de inriktningsmål och uppdrag som ställts upp av kommunfullmäktige men nämndens bidrag påverkades av rådande pandemi. Nämndens bidrag bedöms helt uppfyllt till ett av inriktningsmålen, i hög grad uppfyllt till fem av inriktningsmålen och delvis uppfyllt till tre av inriktningsmålen.

Miljöförvaltningen

Anna Nilsson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Verksamhetsberättelse 2020
2. Årsbokslut 2020
3. Uppföljning av verksamhetsplan 2020
4. Sammanställd analys inför årsredovisningen 2020

Miljö- och hälsoskyddsnamnden
Verksamhetsberättelse

Nämndbehandlas
2021-03-03

Diarienummer:
MHN-2020-122

Handläggare:
Kristin Svensson

Verksamhetsberättelse

För miljö- och hälsoskyddsnamnden 2020

Ett uppföljande dokument som miljö- och hälsoskyddsnamnden fattade beslut om
3 mars 2021

Innehåll

Verksamhetsrapporten	3
Sammanfattning	3
Ekonomiskt resultat	4
Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller	4
Särskilt viktiga frågor.....	7
Bakgrund.....	10
Den kommunala organisationen	10
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	11
Miljöförvaltningen.....	11
Begreppsdefinitioner	12
Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller.....	14
Miljöskyddstillsyn	14
Hälsoskyddstillsyn	18
Enskilt vatten- och avloppstillsyn	22
Samhällsbyggnad och miljöövervakning	25
Områdesskydd	27
Kommunala lantmäterimyndigheten	30
Livsmedelskontroll	33
Tillståndsenheten	38
Miljöförvaltningen	42
Viktiga händelser under 2020	42
Medarbetare och ledare	45
Kommunikation	48
Resultat för miljöförvaltningens verksamheter	52
Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag samt uppdrag vid sidan av verksamhetsplanen	54
Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden	55
Tabell ekonomiskt resultat och prognos	58
Hållbarhetsperspektiven och nationella miljö kvalitetsmålen	59
Hållbarhetsperspektiven	59
Nationella miljö kvalitetsmål	61

Verksamhetsrapporten

Den här verksamhetsberättelsen omfattar miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsresultat och ekonomiskt resultat i förhållande till verksamhetsplan och budget 2020.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden stöds av miljöförvaltningen.

En stor del av nämndens arbete utgörs av tillsyn och kontroll inom nämndens ansvarsområden. Därutöver arbetar nämnden mot de inriktningsmål och uppdrag som ges av kommunfullmäktige varje år.

Sammanfattning

På grund av covid-19 förändrades förutsättningarna för att bedriva nämndens verksamhet avsevärt och verksamheten bedrevs med anpassningar och förändringar sedan mars 2020.

Förvaltningen genomförde avvägningar och prioriteringar i tillsynen dels utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer och dels utifrån kommunens krisledningsnämnds beslut om att skjuta upp tillsynsbesök som inte är nödvändiga och prioritera verksamhetskritiska tillstånds- och tillsynsärenden.

Nämnden undvek planerad tillsyn av vissa verksamheter för att minska smittspridningen och skydda de mest känsliga från smitta. Detta gällde framförallt äldreboenden och lokaler för vård och omsorg där personer från riskgrupper vistas. Förvaltningen ändrade arbetssätt och omprioriterade arbetsuppgifter. Nya rutiner infördes för att underlätta arbete hemifrån och för att säkra upp att det viktigaste i myndighetsrollen skulle kunna uppfyllas även vid hög sjukfrånvaro.

Till följd av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt det nya regelverket om trängsel på serveringsställen. Fram till och med 31 december genomförde nämnden 1 094 tillsynsbesök och tog emot 484 klagomål kopplade till trängsel.

Det fanns ytterligare förändringar som föranledde omprioriteringar i verksamheten. Till exempel tog satsningen på digitalisering och nytt ärendehanteringssystem mer tid i anspråk än planerat.

I augusti antog nämnden en justerad verksamhetsplan där framförallt tillsyns- och kontrollplanerna reviderats utifrån de nya förutsättningarna. De ändrade förutsättningarna ledde till avvikelser mot budget.

Nämnden bedrev ett stort mediearbete kopplat till covid-19 och Folkhälsomyndighetens nya regler för restauranger. Sex pressmeddelanden skickades ut och tio nyheter publicerades på uppsala.se. En omfattande informationsinsats gjordes också för att begränsa smittspridningen på restauranger och kaféer, en gemensam insats mellan kommunen, regionen, polisen, Citysamverkan och flera restaurangägare.

Ekonomiskt resultat

Nämnden som helhet redovisar ett negativt ackumulerat resultat på minus 0,4 miljoner kronor för räkenskapsåret 2020. Avvikelsen mellan årets resultat, budget och helårsprognos beror på den rådande covid-19 pandemin. Underskottet beror på tillsyn utifrån miljöbalken och kontroll utifrån livsmedelslagen som i vissa delar inte kunnat utföras alls och i andra delar fått utföras på nya sätt. Eftersom allt tillsyns- och kontrollarbete som fakturerats under året inte kunnat utföras så uppstod en tillsyns- och kontrollskuld motsvarande 2,2 miljoner kronor. Medel motsvarande den tillsyns- och kontroll som fakturerats men inte utförts överfördes till kommande år då tillsynen och kontrollen kommer att utföras. För att möta de minskade intäkterna arbetade nämnden för att minska sina kostnader. Nämnden hade lägre kostnader för arbetskraft (sjukavdrag och ej tillsatta vakanser), kompetensutveckling och rese-och representation i förhållande till budget.

Det är värt att notera att nämndens helårsprognos efter sommaren pekade på ett negativt utfall på 0,9 miljoner kronor. Tack vare hårda prioriteringar för ökade intäkter och kostnadsbesparingar under tertial tre blev helårsresultatet 0,5 miljoner kronor bättre än helårsprognosen.

I årets resultat kompenseras nämnden med statsbidrag från Kammarkollegiet motsvarande 1,3 miljoner för arbete med trängseltillsyn gällande tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Statsbidraget täckte en tredjedel av nämndens kostnader i samband med den nya tillsynen. Nämnden kompenseras även för sjuklönekostnader med 0,15 miljoner kronor under perioden april till december 2020.

Sammanfattningsvis påverkade den pågående pandemin både verksamhet och ekonomi under året och i bokslutet bedöms nettoeffekten av pandemin uppgå till 8,5 miljoner kronor i intäktsbortfall i förhållande till budget. Den negativa påverkan till följd av pandemin vägdes dock upp av lägre kostnader för arbetskraft om 2 miljoner kronor, övriga verksamhetskostnader om 4 miljoner kronor samt högre statsbidrag än budgeterat motsvarande 1,3 miljoner kronor.

Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller

Miljöskyddstillsyn

Nämnden levererade fler tillsynstimmar än den reviderade tillsynsplanen men något lägre än den ursprungliga tillsynsplanen. En förklaring till detta är att det fungerade bättre än väntat att bedriva tillsyn på miljöfarliga verksamheter utomhus eller genom digitala möten. Under året förbättrades även arbetsätt och tidsregistrering. Avdelningen kunde upprätthålla sin bemanning under året vilket bidrog till att timmarna i den reviderade tillsynsplanen kunde överträffas.

Nämnden genomförde i år bland annat projektinriktad tillsyn av laboratorier och biocider och fortsatte arbetet med källspårning av PFAS och tillsyn på verksamheter med kända PFAS-föreningar.

Satsningen på digitalisering och nytt ärendesystem tog mer tid i anspråk än planerat och vissa skattefinansierade tillsynsprojekt behövde därför prioriteras ned. En stor andel av arbetet med förorenad mark behövde prioriteras bort. Behovet kvarstår dock och behöver prioriteras kommande år. Delar av årets planerade tillsyn på timavgift

genomfördes inte därför att den rör branscher som drabbats hårt av covid-19. Det handlar om avfallstillsyn på restauranger och tillsyn av hanteringen av miljöfarligt avfall hos frisörer. Den tillsyn som inte levererades under 2020 planeras att utföras under 2021. Intäkterna motsvarande de tillsynstimmar som fakturerats men som ej levererats under 2020 förs över till 2021.

Hälsoskyddstillsyn

Den planerade tillsynen inleddes bra under januari till mars. På grund av covid-19 förändrades sedan förutsättningar att bedriva tillsyn avsevärt. Nämnden behövde ställa in många tillsynsbesök på till exempel skolor och andra verksamheter där många människor vistas och som därmed anses medföra en större risk för smittspridning. Nämnden behövde även ställa in tillsynsbesök på verksamheter som tar hand om särskilt känsliga grupper så som olika typer av vårdboenden som tidvis även införde besöksförbud. Nämnden ställde in förebyggande tillsyn på timavgift på verksamheter som drabbades ekonomiskt av covid-19, till exempel hotell. Andelen förebyggande tillsyn var därför lägre än prognos, även efter reviderad tillsynsplan där målen för förebyggande tillsynen minskades med 500 timmar. Nämnden nådde inte de reviderade målen för förebyggande tillsyn fullt ut, men levererade mer uppföljande tillsyn än planerat och tog hand om fler klagomål, anmälningar samt ansökningar än planerat för året.

Satsningen på digitalisering och nytt ärendesystem tog mer tid i anspråk än planerat och vissa skattefinansierade tillsynsprojekt behövde därför prioriterats ned. Uppdraget om ljudmiljö i skola och förskola kunde inte genomföras på det sätt som var planerat utan blev en sammanställning av det som genomfördes fram till mars 2020 samt resultat från 2019. Även det tobakspreventiva arbetet påverkades av covid-19. Tillsynen genomfördes inte enligt ursprunglig plan men i minskad omfattning genom höstens distanstillsyn.

Genom omprioriteringar i sitt arbete frigjorde enheten resurser till arbetet med trängseltillsyn.

Enskilt vatten och avloppstillsyn

Den planerade förebyggande tillsynen av enskilda avlopp genomfördes enligt plan. 2020 var uppstartsår för tillsyn av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken samt skrivbordstillsyn av små reningsverk (<25 pe). Det är två kategorier av enskilda avlopp som anses vara prioriterade i Uppsala kommun. Den uppföljande tillsynen av små avlopp i form av påminnelser och beslut med vite samt uppföljning av gamla tillsynsobjekt tog mer tid än beräknat, men pågick mestadels under lågsäsong då ordinarie tillsyn och ansökningstrycket var lägre.

Under sommaren och hösten noterades att antalet inkommande ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp inte följde prognosen. Ärendebalansen för inkommande avloppsansökningar ökade trots att antalet inkommande ärenden var färre än förväntat. Åtgärder vidtogs för att parera underskottet. Hela avdelningen omfördelade arbetsuppgifter för att frigöra resurser till handläggning av ansökningar om avloppstillstånd och flyttade fram arbetsuppgifter som inte var högprioriterade till år 2021.

Förutom ordinarie tillsyn och prövning togs en delplan fram för enskild vatten- och avloppsförsörjning som gick till beslut i nämnden i oktober. Planering och provtagning av enskilda vattenbrunnar genomfördes tillsammans med SGU i projektform.

Områdesskydd

Antalet inkommande ansökningar inom områdesskydd var i princip samma som föregående år.

Tillsynen av strandskydd vid Trehörningen genomfördes i september i något mindre omfattning än planerat. Tillsynen i form av rapporter och beslut sköts fram till vintern 2020-2021 eftersom fokus under hösten var att handlägga ansökningar om tillstånd till enskilda avlopp.

Ett ökat tryck på naturreservaten på grund av covid-19 medförde att antalet besökare i reservaten ökade.

O-ringen som var planerad att genomföras i flera av Uppsalas naturreservat under sommaren meddelade att tävlingen flyttas fram till 2021.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning

Nämndens arbete med detaljplaner följde planeringen. Antalet yttranden från nämnden var något färre än förra året, men mer tid krävdes till inläsning, granskning och skrivelser.

Arbetet med åtgärdsprogrammet för bättre luftkvalitet blev försenat med anledning av spridningen av covid-19 men nådde slutfasen. Programmet med förslag på åtgärder skickas troligtvis ut på samråd i mars 2021.

Förvaltningen hade inte möjlighet att prioritera arbetet med uppföljning av ett samhällsbyggnadsprojekt men det kommer att återupptas 2021.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Vid årsskiftet införde myndigheten digital hantering av samtliga nya förrättningar, vilket medförde en del arbete med utbildning och introduktion. Övergången till ett mer digitalt arbetssätt underlättade övergången till arbete hemifrån för att minska smittspridningen av covid-19. Myndigheten påverkades ändå av covid-19. Främst genom att större sammanträden behövde skjutas på framtiden. Arbetet med övriga förrättningar fortgick i stort sett som vanligt tack vare den digitala handläggningen. Däremot sjönk den generella effektiviteten i handläggningen något, vilket ledde till något lägre debiteringsgrad och därmed också minskade intäkter.

Under andra halvåret hölls en del sammanträden via digitala kanaler eller utomhus när det varit möjligt att genomföra på ett smittsäkert sätt, bland annat sett till antalet deltagare.

Under året slutfördes arbetet med att gå igenom samtliga befintliga rutiner, samt komplettera med nya för att få så heltäckande rutiner som möjligt.

Väntetiderna för förrättningar fortsatte att sjunka, vilket är en direkt effekt av att ärendebalansen nu ligger på en lägre och mer stabil nivå än tidigare.

Handläggningstiderna för förrättningar sjönk något jämfört med tidigare period, vilket dels beror på mer utvecklade rutiner, men också en följd av att många större och mer komplexa förrättningar behövde avvakta på grund av uteblivna sammanträden.

Livsmedelskontroll

För livsmedelskontrollen inleddes året mycket bra. Fler kontrollbesök genomfördes under perioden januari till mars än under samma period 2018 och 2019. Covid-19 pandemin ändrade i hög grad förutsättningarna för nämndens arbete med livsmedelskontroll. Folkhälsomyndigheten meddelade i mars 2020 en föreskrift om smittskyddsåtgärder på restauranger. I det allvarliga läge som rådde blev det nödvändigt att personal som från början var avsatt för livsmedelskontroll istället fick utföra trängsel tillsyn. Under året genomförde nämnden 1 094 tillsynsbesök och tog emot 484 klagomål kopplade till trängsel. Sammantaget fick effekterna av covid-19 till följd att nämnden genomfört färre kontrollbesök gällande livsmedel under 2020 än under 2019. I augusti beslutade nämnden om en reviderad plan för livsmedelskontroll. Planen blev då att under 2020 göra cirka 1 100 kontrollbesök på 1 000 anläggningar. Den reviderade kontrollplanen genomfördes och slutresultatet blev 1 158 besök på 989 anläggningar. Ser man till den ursprungliga planen genomfördes 91 % av kontrollplanen.

Med anledning av inställda evenemang uteblev kontrollen av dessa till stor del. Vissa projekt som skulle ha finansierats av kommunbidrag fick strykas.

Tillståndsenheten

Arbetet på tillståndsenheten fungerade utifrån förutsättningarna bra under året och de flesta mål i den reviderade verksamhetsplanen nåddes. Covid-19 påverkade dock arbetet. När det gäller serveringstillstånd påverkade restriktioner i form av begränsade serveringstider och regelverket om trängsel branschen. Många nattklubbar och nationer höll stängt stora delar av året. Sammantaget resulterade detta i att den yttre tillsynen på restauranger med serveringstillstånd behövde minskas. Årsmålet för yttre tillsyn på restauranger reviderades därför i augusti. Det nya målet nåddes. Restaurangbranschens utsatta läge kommer att medföra att många restauranger kan få ekonomiska problem samtidigt som alkohollagen ställer krav på ekonomisk lämplighet. Nämnden kommer därför under det kommande året sannolikt att behöva ta ställning i flera svårbedömda tillsynsärenden rörande verksameters ekonomi. Arbetet med yttre tillsyn av detaljhandel (folköl, tobak, läkemedel med mera) fungerade bra under året.

Särskilt viktiga frågor

Covid-19

Interna åtgärder med anledning av covid-19

Nämndens arbete påverkades väsentligt av covid-19. Förvaltningen genomförde en riskanalys kopplat till covid-19 för att identifiera och förebygga arbetsmiljörisker. Utifrån riskanalysen har förvaltningen genomfört åtgärder så som till exempel:

- Beslutat om rutin för att förebygga att personal blir smittad av covid-19 vid fysisk tillsyn och fältbesök.
- Prioriterat att utveckla den interna kommunikationen i digitala kanaler för att upprätthålla en god psykosocial arbetsmiljö utifrån rådande förutsättningar.
- Fördelat arbetsuppgifter, infört delvis nya rutiner och genomfört utbildningar för att hantera nyckelpersoners eventuella sjukfrånvaro.
- Sett över hur ärenden ska prioriteras om handläggningstiderna riskerar att öka på grund av hög sjukfrånvaro.

- Tagit fram rutin för att hantera inkomna handlingar när många på förvaltningen jobbar hemifrån och rutin för digital expediering.

Kraftfull insats mot trängsel och ökad smittspridning

Flera av förvaltningens inspektörer bytte i april fokus till att arbeta med tillsyn av det nya regelverket om trängsel och andra smittskyddsåtgärder. De olika regelverk som gällt under perioden fokuserade på att varje serveringställe behöver säkerställa att det inte uppstår trängsel och därmed stor risk för spridning av covid-19.

Nämnden genomförde en kraftfull insats med sin trängseltillsyn. Fram till och med 31 december genomförde nämnden 1 094 tillsynsbesök. Trängseltillsynen från mars till juni genomfördes utan finansiering. Mycket tid har också lagts på att handlägga klagomål. Ungefär 484 klagomål på trängsel kom in under perioden mars till december. Nämnden genomförde tillsammans med bland annat kommunens näringslivsavdelning en massiv informationskampanj riktad till företag och invånare. Intresset från massmedia var mycket stort.

Stor påverkan på verksamhetsresultat och ekonomi

Alla verksamheter som betalat årlig avgift fick inte all sin tillsynstid så som planerat inför året. Tillsyns- och kontrollplanerna reviderades i augusti utifrån de ändrade förutsättningarna. Förvaltningen arbetade under året för att hitta nya sätt att genomföra tillsynsbesök där fysiska besök var olämpliga. Även om tillsynstid i första hand levererades på andra sätt än fysiska tillsynsbesök där det var olämpligt kunde inte all planerad tillsyn på årlig avgift genomföras. Detta fick ekonomiska konsekvenser för nämnden då medel för den tillsyn som inte kunde utföras under året behövde föras över till kommande år.

1 juli kom en ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen som ersatte den tidigare föreskriften från Folkhälsomyndigheten. Med den nya lagen kom också ett riktat statsbidrag. Stadsbidraget täckte endast delvis de kostnader nämnden haft kopplat till arbetet med trängsel på serveringsställen. Nämnden kunde inte heller täcka kostnaden genom tillsynsavgifter. De nya arbetsuppgifterna och förutsättningarna påverkade nämndens intäkter och förmåga att nå planerade verksamhetsmål. Nämnden tappade också intäkter för tillsyn och kontroll som finansieras av timavgifter och som inte kunde utföras under året.

Stärkt beredskapsarbete

Nämnden fortsatte sitt arbete för stärkt krisberedskap. I februari startade förvaltningens nya organisation för utökad beredskap för att säkerställa att förvaltningen är tillgänglig om någonting inträffar på kvällar, nätter och helger som kräver förvaltningens expertis. Det kan till exempel handla om olyckor där dricksvattnet/grundvattnet hotas, brand med stark rökutveckling eller föroreningar i släckvatten, larm om smitta eller utbrott av matförgiftningar. Sedan införandet har 13 incidenter medfört att beredskapsorganisationen kontaktats. Nämnden genomförde också en utbildning i stabsmetodik och en gemensam krisövning med stadsbyggnadsförvaltningen.

Arbete med digital utveckling

Förvaltningen arbetade under året fram en övergripande digital färdplan. Den ska fungera som ett verktyg för att på ett strukturerat sätt välja ut, prioritera och genomföra väl specificerade åtgärder för att på bästa sätt uppnå fastställda mål. Arbete pågick även med förberedelser för införande av e-arkiv för att bevara och tillgängliggöra information digitalt från nuvarande och kommande IT-stöd. Som en del i arbetet med att öka takten i den digitala omställningen rekryterade förvaltningen särskild kompetens med fokus på digitalisering.

Under de senaste åren lade tre av förvaltningens avdelningar (livsmedelskontroll, miljöskydd samt hälsoskydd/VA och områdesskydd) mycket tid, kraft, och energi på att kravställa och testa leveranser inom delprojekt Miljö i det kommungemensamma utvecklingsprojektet Digitalt handläggarstöd (DHS). Projekt DHS omfattade Generella ärenden, Bygg respektive Miljö och utvecklingsarbetet drevs med extern leverantör. Driftsättning planerades till hösten 2020, men istället enades Uppsala kommun och TietoEvry att avbryta samarbete och därmed avsluta delprojekt Miljö och delprojekt Bygg. Arbetet för nämnden kommer att riktas om mot ett införande av en annan produkt som kan ersätta Ecos1 under 2021.

Högt resultat i kommunens medarbetarundersökning

Uppsala kommuns årliga medarbetarundersökning genomfördes i februari. Förvaltningen ökade både sitt resultat och sin svarsfrekvens och ligger högst i kommunen. Förvaltningens resultat visade ett totalindex på 82 jämfört med 78 året innan.

Bemötande och service

Förvaltningen arbetade med resultatet från de djupintervjuer som tidigare genomfördes med verksamheter som varit i kontakt med förvaltningen. Intervjuerna genomfördes som en del av Uppsala kommuns arbete med företagservice och syftade till att ge en djupare förståelse för hur verksamheter i kommunen upplever förvaltningens service, bemötande och kommunikation.

Förvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden¹ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. I resultatet för helåret 2019 som publicerades i april 2020 fick livsmedelskontroll och serveringstillstånd högst betyg i Uppsala kommun (företagsärenden). Resultatet visade förbättringar inom förvaltningens alla områden jämfört med 2018. Miljöförvaltningen fick ett bättre NKI-resultat än både Uppsala kommun totalt och riksnittet för Sveriges samtliga kommuner 2019.

¹ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

Bakgrund

Den kommunala organisationen

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Kommunfullmäktige representerar folket i kommunen och tar beslut i kommunens viktigaste frågor. Kommunfullmäktige tar beslut om kommunens inriktning, verksamhet och ekonomi, beslutar om den kommunala förvaltningens organisation och verksamhetsformer, väljer ledamöter och ersättare till kommunstyrelsen och nämnderna samt väljer revisorer som granskar kommunens verksamhet. Kommunfullmäktige beslutar vilka nämnder som ska finnas och väljer dess ledamöter. Varje nämnd ansvarar för ett visst område.

Nämnderna ansvarar för den löpande verksamheten inom kommunen, förbereder ärenden som ska beslutas av fullmäktige och genomför beslut som fattas i fullmäktige.

Varje nämnd stöds av en förvaltning vars uppdrag är att genomföra de beslut som nämnderna fattar, och förse nämnderna med beslutsunderlag. I förvaltningarna arbetar anställda tjänstepersoner och i praktiken är det dem som sköter genomförandet av kommuners verksamheter, men de förtroendevalda har alltid det yttersta ansvaret.

Kommunfullmäktige ger nämnderna uppdrag och inriktningsmål. Nämnderna upprättar därefter verksamhetsplaner som beskriver hur varje nämnd ska nå inriktningsmålen och vilka beslut som måste tas. I slutet av året beskriver varje nämnd sedan resultaten för sin verksamhet samt hur de har uppnått de uppdrag och mål som getts ut av Kommunfullmäktige i en verksamhetsberättelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Från 1 juli 2020 ansvarar nämnden även för tillsyn utifrån den nya lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar. Målet är ett friskt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart.

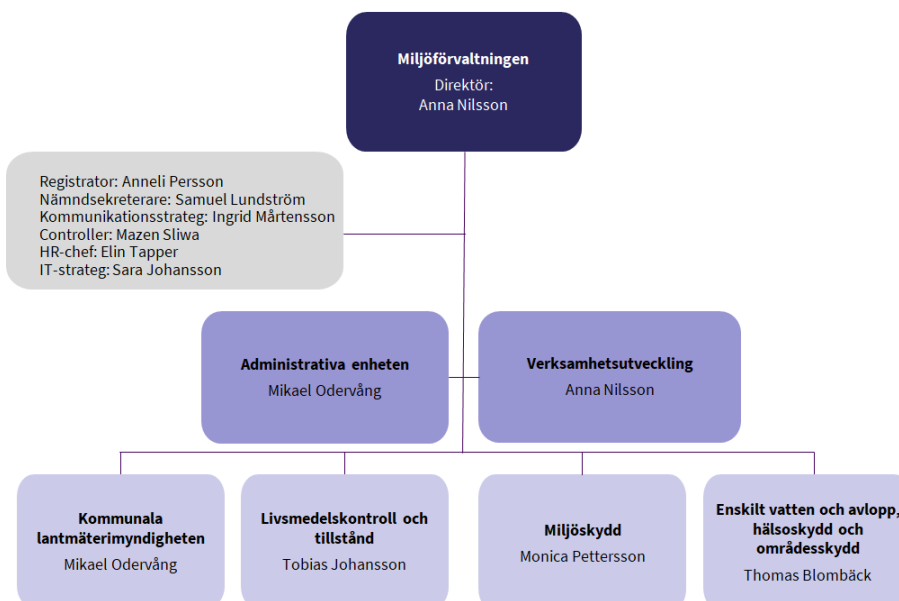
Miljöförvaltningen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden stöds av miljöförvaltningen. Miljöförvaltningens verksamhet delas upp i åtta verksamhetsområden indelade i fyra avdelningar som åskådliggörs i organisationsbilden (per 200831) nedan.

Verksamhetsområdena är:

- Miljöskyddstillsyn
- Hälsoskyddstillsyn
- Enskilt vatten och avloppstillsyn
- Områdesskydd
- Samhällsbyggnad och miljöövervakning
- Kommunala lantmäterimyndigheten
- Livsmedelskontroll
- Tillståndsenheten

Förutom de fyra avdelningarna finns en administrativ enhet som bildades 2018 samt två verksamhetsutvecklare som stödjer förvaltningens övergripande arbete. Dessutom finns stabsfunktioner från kommunledningskontoret knutna till miljöförvaltningen som stödjer med registratur, nämndsekretariat, kommunikation, ekonomi, HR och IT.

Begreppsdefinitioner

De begrepp som används i verksamhetsberättelsen förklaras under detta avsnitt.

Tillsyn	<p>Aktiviteter som syftar till att säkerställa att lagstiftningen följs. Förebyggande tillsyn definieras som de aktiviteter som planeras utifrån risk- och erfarenhet. Uppföljande tillsyn föräns av att brister har uppmärksamats i en verksamhet.</p> <p>Inom alkoholtillsynen finns yttre respektive inre tillsyn. Yttre tillsyn definieras som den tillsyn som sker på plats på serveringsstället. Inre tillsyn är den tillsyn som genomförs genom förfrågningar till andra myndigheter (granskning av bland annat handel och vandel).</p>
Kontroll	<p>Aktiviteter som syftar till att säkerställa att livsmedelslagstiftningen följs. Likheterna med tillsyn är stora, men tillsyn enligt miljöbalken anses ha en bredare innebörd än kontroll via livsmedelslagstiftningen. Motsvarigheten till förebyggande tillsyn och uppföljande tillsyn benämns i livsmedelslagstiftningen som normal kontroll respektive extra offentlig kontroll.</p>
Förrättning	<p>Ett ärende inom kommunala lantmäterimyndigheten som oftast tillkommit genom en ansökan och som alltid leder till ett myndighetsbeslut fattat av en förrättningslantmätare. En förrättning hanterar frågor gällande fastighetsbildning, fastighetsbestämning, servitutsfrågor m.m.</p>
Inspektion	<p>Ett föränmält eller oanmält tillsynsbesök för att kontrollera hur en verksamhet eller fastighetsägare lever upp till krav och informera om lagstiftningen.</p>
Besök	<p>Alla kundmöten på plats hos verksamhetsutövaren.</p>
Ärende	<p>En avgränsad fråga som myndigheten/förvaltningen arbetar med. Det innehåller handlingar som har upprättats eller inkommit till förvaltningen.</p>

Ärendebalans	Antal ärenden som inte är avgjorda (antal påbörjade ärenden under en period minus antalet avslutade ärenden under samma period).
Remiss	Ett ärende som myndigheten får för yttrande.
Anmälan	Alla ärenden där någon gör en anmälan om något. Genererar ett beslut, men inte ett tillstånd.
Ansökan	Alla ärenden där någon ansöker om något. Genererar ett beslut eller ett tillstånd.
Klagomål	Aktiviteter för att se att lagstiftningen följs. Tillsynen föränleds av att andra misstänker brister. Här inkluderas ”extra offentlig kontroll”.

Tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller

Nämnden bidrar till en hållbar samhällsutveckling genom sitt grunduppdrag med tillsyn, tillståndsprövningar, förrättningar och kontroller. Genom att kontrollera att miljöbalken, livsmedelslagen, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter m.fl. följs minskar utsläppen av miljöskadliga ämnen, maten blir säkrare att äta och folkhälsan blir bättre. Genom ett effektivt, rättsäkert och serviceinriktat arbete och tydlig och lättillgänglig information ger nämnden kommunens invånare och verksamheter förutsättningar att göra rätt och bidrar till likvärdiga konkurrensvillkor. På så sätt bidrar nämnden till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljö kvalitetsmålen.

Miljöskyddstillsyn

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för miljön. Nämndens tillsyn bidrar till en giftfri miljö, skydd av grundvattnet och minskad miljö- och klimatpåverkan. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen är riskbaserad och omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, kemisk industri, fordonsservice, avloppsreningsverk, täkter och förbränningsanläggningar.

Genom sitt arbete bidrar nämnden till kommunens vattenprogram, riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ut grundvattensynpunkt samt miljö- och klimatprogram.

Fokus i tillsynen 2020

- Besöka de verksamheter som ska ha tillsyn 2020 enligt behovsutredningen och leverera förebyggande tillsyn
- Fortsätta arbetet med källspårning av PFAS
- Bidra i kommunens arbete med att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten (Fyrisån, Sävjaån och Hågaån)
- Bidra i kommunens arbete med att genomföra riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde
- Vara delaktiga i den utveckling av nytt ärende- och diariehanteringssystem som utvecklas inom kommunen.

Reviderad tillsynsplan augusti 2020

Tillsynsplanen reviderades i augusti på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. På grund av covid-19 minskades antalet ordinarie tillsynsbesök och nämnden prioriterade systemtillsyn som inte krävde fysiska tillsynsbesök på plats hos verksamheterna. Nämnden planerade en extra satsning som innebar stärkt arbete med förorenade områden men den kunde inte genomföras. Förvaltningen föreslår att den extra satsningen genomförs 2022. Ordinarie arbete med förorenade områden och källspårning av PFAS fortlöpte dock.

Revideringarna i tillsynsplanen innebar ett minskat antal timmar förebyggande tillsyn på miljöfarlig verksamhet (årlig avgift, timavgift och kommunbidrag).

Tillsyn

Arbetet med tillsyn på miljöfarliga verksamheter genomfördes enligt en reviderad tillsynsplan på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. Nämnden arbetade med tillsyn inom många branscher. I år genomfördes bland annat projektinriktad tillsyn av laboratorier, biocider och överlåtelsestillstånd för särskilt farliga kemiska produkter. Nämnden genomförde även informationsinsatser kopplat till cisterner, bekämpningsmedel och lantbruk med fokus på häst.

Nämnden deltog i en utbildning för frisörer och tog fram en folder om hantering av miljöfarligt avfall som uppkommer hos frisörer. Foldern skickades under hösten ut till frisörer i kommunen. Nämnden påbörjade en utredning gällande hur krav kan ställas vid spridning och lagring av slam. Utredningen planeras att slutföras under 2021.

På grund av covid-19 genomfördes en del av den planerade tillsynen i annan form, begränsades eller ställdes in. Miljöskydd har periodiserat 180 timmar motsvarande 0,2 miljoner kronor i utestående tillsynsskuld för tillsyn som fakturerats men inte kunnat utföras. Tillsynen planeras att utföras under 2021.

Delar av årets planerade tillsyn på timavgift genomfördes inte därför att den rörde branscher som drabbades hårt av covid-19. Det handlade om avfallstillsyn på restauranger och tillsyn av hanteringen av miljöfarligt avfall hos frisörer.

Nämnden fortsatte arbetet med källspårning av PFAS och tillsyn på verksamheter med kända PFAS-föroreningar. Nämnden bidrog även i arbetet med kommunens vattenprogram och lokala åtgärdsprogram, så kallade LÅP:ar. Lokalt åtgärdsprogram för Fyrisån respektive Hågaån färdigställdes och arbete pågår med åtgärdsprogram för Sävjaån.

På grund av arbete med ett nytt ärendehanteringssystem, vilket tog mer resurser i anspråk än planerat, genomfördes inte all planerad skattefinansierad tillsyn. En stor andel av arbetet med förorenad mark behövde prioriteras bort. Behovet kvarstår och behöver prioriteras kommande år.

Nämndens tillsyn bidrog till en giftfri miljö, skydd av grundvattnet och minskad miljö- och klimatpåverkan.

Genom sitt arbete bidrog nämnden till kommunens vattenprogram, riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt samt miljö- och klimatprogram.

Miljöskydd	Planerad tillsyn 2020 reviderad verksamhetsplan	Genomförd tillsyn per 31 december 2020	
		Timmar	Procent av totalen
Förebyggande tillsyn av objekt med årlig avgift (inkl. köldmedia)	2 800 timmar	2 960	106
Förebyggande tillsyn av objekt med timavgift	800 timmar	814	102
Förebyggande tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	400 timmar	415	104
Uppföljande tillsyn med	100 timmar	36	36

timavgift (förväntad tid för att följa upp brister)			
---	--	--	--

Inkommande ansökningar och anmälningar

Antalet inkomna ansökningar och anmälningar var färre än föregående år inom miljöfarlig verksamhet.

Inkommande remisser och klagomål

Antalet inkomna remisser och klagomål var fler än föregående år.

Verksamhetsresultat

Miljöskydd	December 2018	December 2019	December 2020
Antal inspektioner	560	533	430 ¹⁾
Antal verksamheter som fått besök	414	453	354 ¹⁾
Antal inkommande ansökningar	64	62	42
Antal inkommande anmälningar	228	227	204
Antal remisser	74	86	128
Antal klagomål	90	106	113

- 1) Färre fysiska inspektioner på plats ute hos verksamheterna genomfördes under året på grund av covid-19. Inspektionsbesök ersattes av digitala möten eller genom inhämtande av information och dialog på telefon och e-post. Dessa kontakter registrerades inte som inspektioner alla gånger utan som andra typer av händelser (kontakt/meddelanden) och kommer därför inte med i dessa utsökningar.

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Under året påverkades miljöskyddsavdelningens tillsynsarbete av covid-19. Färre fysiska inspektioner på plats ute hos verksamheterna genomfördes och inspektionsbesök ersattes av digitala möten eller genom inhämtande av uppgifter och fotodokumentation. Dialog fördes på telefon och e-post. Mer tillsyn genomfördes utomhus framförallt inom branscherna lantbruk och täkter.

För större företag fungerade det bra med digitala tillsynsmöten. På små företag behövde tillsynen i flera fall ställas in och handläggarna avstod från att boka in nya inspektioner i de fall tillsynen inte kunde genomföras utomhus.

Tillsynsprojekt avfallshantering på snabbmatsställen genomfördes inte och tillsynen planeras att genomföras 2022. Naturvårdsverkets tillsynsprojekt för tillståndspliktiga

avloppsreningsverk inleddes men genomfördes inte fullt på grund av covid-19. Metodiken från projektet kommer dock att användas i tillsynen 2021.

Tillsynen på deponier påverkades positivt genom att mer tid lades på platsbesök utomhus och mindre tid på möten där dokumentation granskades.

Handläggningen av bergvärmeansökningar/anmälningar prioriterades för att underlätta för sökande och möjliggöra för bergvärmeentreprenörer att så snabbt som möjligt åta sig de uppdrag de fått.

Under perioden var antalet inkomna ansökningar och anmälningar färre än både 2019 och 2018 vid samma tid, vilket kan vara en effekt av covid-19. Antalet remisser var fler vilket skulle kunna förklaras av att många remisser kommer från andra myndigheter, prövningsinstanser eller som interna bygglovsremisser. Dessa påverkades inte i samma utsträckning som företag. Även antalet inkomna klagomål var högre än föregående år, vilket skulle kunna förklaras med att fler var hemma under dagtid och därmed kunde se och uppleva störande verksamheter på andra sätt än tidigare.

Sammanfattande bedömning

Antal levererade tillsynstimmar var högre än den reviderade tillsynsplanen men något lägre än den ursprungliga tillsynsplanen. En förklaring till detta är att det fungerade bättre än väntat att bedriva tillsyn på miljöfarliga verksamheter utomhus eller genom digitala möten. Under året förbättrades även arbetsätt och tidsregistrering. Avdelningen kunde upprätthålla sin bemanning under året vilket bidrog till att timmarna i den reviderade tillsynsplanen kunde överträffas.

Under perioden fick ca 350-400 verksamheter tillsynsbesök eller digital tillsyn. Antalet inspektioner är lägre jämfört med tidigare år, vilket kan förklaras dels av att faktiska tillsynsbesök ersatts med digitala avstämningar, dels av att färre tillsynsbesök utfördes hos verksamheter som drabbades ekonomiskt av covid-19, och dels av att skattefinansierade tillsynsprojekt behövde nedprioriterats till förmån för arbete med nytt ärendehanteringssystem.

Den tillsyn som inte levererades under 2020 planeras att utföras under 2021. Intäkterna motsvarande de tillsynstimmar som fakturerats men som ej levererats under 2020 förs över till 2021.

Antalet inkomna ansökningar och anmälningar var färre än föregående år inom miljöfarlig verksamhet. Däremot var antalet inkomna remisser och klagomål högre jämfört med föregående år.

Antalet öppna äldre ärenden sjönk och antalet avslutade ärenden var fler än startade under året. Arbetet fortsätter för att minska antalet äldre öppna ärenden.

Hälsoskyddstillsyn

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och tatueringssal.

Covid-19 förändrade förutsättningarna att bedriva tillsyn avsevärt. Fokus flyttades till att i första hand följa upp pågående ärenden. Det delade uppdraget om ljudmiljö i skola och förskola kunde inte genomföras på det sätt som var planerat utan blev en sammanställning av det som genomförts fram till mars 2020 samt resultat från 2019. Inte heller det tobakspreventiva arbetet kunde genomföras enligt plan på grund av pandemin. Förvaltningen fortsatte dock att kontrollera skolornas tobakspreventiva arbete genom distanstillsyn. Satsningen på digitalisering och nytt ärendehanteringssystem tog mer tid i anspråk än planerat.

Fokus i tillsynen 2020

- Fortsätta nämndens satsning på att följa upp tidigare identifierade avvikelser och ärenden för att i större utsträckning åstadkomma rättelser samt minska ärendebalansen.
- Fortsätta och utveckla samarbetet inom kommunen med de aktörer som är viktiga för inomhusmiljön i skolor, fritidshem, förskolor och vårdboenden.
- Vidareutveckla tillsynsmetodik och handläggningsrutiner, med fokus på tydligare och effektivare processer samt en högre grad av avgiftsfinansiering.
- Fortsätta en förstärkt tillsyn av radon i flerbostadshus
- Vara delaktiga i utvecklingen av och övergången till nytt digitalt ärendehanteringssystem.

Reviderad tillsynsplan augusti 2020

Revideringarna i tillsynsplanen innebar ett minskat antal timmar förebyggande hälsoskyddstillsyn (årlig avgift, timavgift och kommunbidrag) och ett minskat antal timmar uppföljande tillsyn som timdebiteras. Timmarna för uppföljande tillsyn med timavgift överträffade dock vid slutet av året så väl det reviderade som ursprungliga helårsmålet.

Tillsyn

Förutsättningarna för att genomföra tillsyn förändrades kraftigt under våren. Det gäller bland annat verksamheter där många människors vistas och som därmed anses medföra en större risk för smittspridning, bland annat skolor och förskolor. Det gäller också verksamheter som tar hand om särskilt känsliga grupper så som olika typer av vårdboenden där det infördes besöksförbud. Dessutom ställde nämnden in förebyggande tillsyn på timavgift på verksamheter som drabbades ekonomiskt av covid-19, till exempel hotell. Tillsynsmetodiken ändrades till distanstillsyn och informationsinsatser, till exempel om ökad risk för Legionella vid stillastående vatten i stängda verksamheter. Andelen förebyggande tillsyn blev därför något lägre än prognos. Under året besökte nämnden färre verksamheter än planerat.

Enheten är en av de delar av förvaltningen som påverkades kraftigast av pandemin. Avvikelsen beror till stor del på de rådande restriktioner som infördes under året. Besök på exempelvis vårdboenden, förskolor, grundskolor och idrottsanläggningar kunde

genomföras. Restriktionerna lättade inte under slutet av året som förvaltningen antog i augustiprognosen. Detta föranledde att tillsynsskulden blev mycket större än befarat för 2020. Hälsoskydd har periodiserat 1 200 timmar motsvarande 1,4 miljoner kronor i utestående tillsynsskuld. En del av detta är en tillsynsskuld för idrottsanläggningar från 2019. Tillsynen ska utföras under 2021 och 2022.

Förvaltningen genomförde ett tillsynsprojekt om Legionella i badanläggningar med bland annat digital tillsyn samt provtagning av vatten från pooler och duschar.

Tillsyn på radon i flerbostadshus genomfördes som planerat, vilket innebar att nämnden granskade radon- och fastighetsuppgifter i 230 ärenden.

Förvaltningen genomförde betydligt mer förebyggandetillsyn på timavgift än planerat. Anledning är att den tillsynen kunde bedrivas med lite påverkan av covid-19.

Nämnden satsade på att följa upp tidigare identifierade avvikelser och ärenden för att i större utsträckning åstadkomma rättelser samt minska ärendebalansen. Nämnden minskade antalet äldre pågående ärenden med 2/3 under året. Med anledning av detta genomfördes betydligt mer uppföljande tillsyn än planerat.

Genom omprioritering inom avdelningen bidrog hälsoskyddsensheten även i trängsel tillsynen med ungefär 115 timmar utöver vanligt tillsyn på hälsoskyddsverksamheter.

Totalt lade nämnden mer tid än ursprungligen planerat på utveckling av det nya diarierhanteringssystemet.

Hälsoskydd	Planerad tillsyn 2020 reviderad verksamhetsplan	Genomförd tillsyn per 31 december 2020	
		timmar	procent av totalen
Förebyggande tillsyn av objekt med årlig avgift bl.a. förskolor, skolor, vårdboenden mm.	2 500 timmar	2 281 timmar	91 %
Förebyggande tillsyn av objekt med timavgift	100 timmar	235 timmar	235 %
Förebyggande tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	600 timmar	325 timmar	54 %
Uppföljande tillsyn med timavgift (förväntad tid)	150 timmar	271 timmar	181 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

Totalt hanterade nämnden 230 ansökningar och anmälningar på timavgift under perioden, vilket är mer än planerat för året. En ökning syns bland annat i anmälan om egen kompostering och om ansökan om hållande av lantbruksdjur som kan vara kopplat till ändrade privata förutsättningar när fler jobbar hemifrån.

Det inkom 49 anmälningar på anmälningspliktiga verksamheter vilket är något lägre än prognos.

Inkommande remisser och klagomål

Nämnden fick in 61 remisser, vilket var betydligt lägre än prognos. Det minskade antalet remisser om offentliga tillställningar bedöms stå i direkt samband med covid-19 utifrån de rådande begränsningar som förbudet mot offentliga tillställningar och sammankomster med fler än 50 respektive 8 personer.

Nämnden fick in 263 klagomål under året, vilket var mer än förväntat. Bland annat kom fler klagomål om buller in vilket troligtvis beror på att människor på grund av covid-19 jobbar hemifrån och upplever ljud som störande under dagtid när de under vanliga omständigheter jobbar på sin arbetsplats.

Verksamhetsresultat

Verksamhetsresultat hälsoskyddstillsyn	December 2018	December 2019	December 2020
Antal inspektioner	672	493	396
Antal verksamheter med besök ^a	437	411	267
Antal inkommande anmälningar av anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter	61	49	49
Antal övriga inkommande ansökningar och anmälningar	13	20	28
Antal remisser	161	100	61
Antal nya klagomål	199	212	263

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Nya tillsynsbesök på särskilt vård- och omsorgsboenden, skolor och förskolor fick ställas in eller bokas om då dessa verksamheter påverkades tidigt av virus spridningen och ökad sjukfrånvaro. Fokus skiftade då till uppföljning av sedan tidigare pågående ärenden och anpassad tillsynsmetodik. En del förebyggande tillsyn kunde genomföras under förändrade former, till exempel som systemtillsyn, distanstillsyn eller informationsinsatser. På de tillsynsområden som påverkades mest av covid-19 kvarstår en tillsynsskuld för den tillsyn som inte kunde genomföras på grund av restriktioner.

Sammanfattande bedömning

Året startade med goda förutsättningar för ett omfattande och effektivt hälsoskyddsarbete. I och med pandemin av covid-19 förändrades dock förutsättningarna kraftigt vilket lett till mindre förebyggande tillsyn än planerat. Några tillsynsprojekt på kommunbidrag behövde minska betydligt i omfattning, till exempel rökfria skolmiljöer och ljudmiljö i skola och förskola.

Enheten är en av de delar av förvaltningen som kraftigast påverkats av pandemin. Avvikelsen beror till stor del på de rådande restriktioner som infördes under året. Besök på exempelvis vårdboenden, förskolor, grundskolor och idrottsanläggningar gick inte

att genomföra. Restriktionerna lättade inte under slutet av året som förvaltningen antog i augustiprognosen. Detta föranledde att tillsynsskulden blev mycket större än befarat. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021 och 2022.

I övrigt lade nämnden mer tid än planerat på utvecklingen av det nya ärendehanteringssystemet. Till utökad kravarbetet tillkom under våren även arbete med migrering och e-arkiv.

Genom anpassade prioriteringar utifrån läget genomförde nämnden mer uppföljande tillsyn och förebyggande tillsyn på timavgift än planerat. Anledning till var bland annat att denna tillsyn kunde fortsätta bedrivas med enbart mindre påverkan av begränsningarna med anledning av covid-19.

Nämnden handlade fler klagomål än förväntat. Nämnden bedrev även förebyggande tillsyn i förändrade former, till exempel genom distanstillsyn. Nämnden omfördelade resurser för att genomföra trängseltillsyn.

Enskilt vatten- och avloppstillsyn

Nämnden utfärdar tillstånd och har tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar, med upp till 200 personekvivalenter (pe) anslutna. Nämnden har tillsyn på äldre markbaserade avloppsanläggningar samt små och mellanstora minireningsverk. Detta är ett led i att minska övergödning och uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag men också att förbättra kommunens dricksvattenkvalité.

Nämnden har även tillsyn av enskilda vattentäkter. Enskilda vattentäkter omfattas inte av tillstånds- eller anmälningsplikt och vattenkvaliteten är den enskilde fastighetsägarens ansvar. Tillsynen av enskilt dricksvatten är därför händelsestyrd på så vis att nämnden agerar på klagomål eller när en olägenhet uppstår och där påverkan beror på avloppsvatten.

Övergripande prioriteringar i tillsynen 2020

- Fortsätta öka åtgärdstakt av bristfälliga enskilda avlopp genom en aktiv och effektiv tillsyn av små avlopp
- Särskilt gäller att under 2020 påbörja tillsyn av markbaserade anläggningar anlagda för miljöbalken (1999) samt vidareutveckla tillsyn av minireningsverk
- Hantera inkommande ärenden löpande, hålla ansökningstid på 6-8 veckor för ansökan om tillstånd för enskilt avlopp

Målet var att under 2020 etablera en effektiv tillsynsmethodik för de ca 4 000 markbaserade avloppsanläggningar som är anlagda innan 1999 (miljöbalkens införande) samt påbörja tillsyn av dessa i fält. Nämnden planerade även att genomföra tillsyn av reningsverk, både de lite större (25-200 pe) och av minireningsverk.

Tillsyn

2020 var uppstartsår för tillsyn av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken. 2019 gjordes informationsutskick till de fastighetsägare som tillsynen berörde och enkäter skickades ut. Uppemot 400 ärenden startades. Av dessa dömde ca 40 stycken fastighetsägare ut sitt avlopp själv och inspektion behövde inte utföras. Under 2020 gjordes 310 inspektioner och av dessa fick ca 230 stycken förbud. Övriga fick rekommendationer om hur de kan kontrollera och sköta sin avloppsanläggning. Vid tillsynen användes surfplatta med klickbart formulär som genererar en bilaga till inspektionsrapport. En inspektionskamera användes på de anläggningar som kunde inspekteras, vilket underlättade bedömningen. Under hösten påbörjades tillsynen inför nästa år. Andelen som dömde ut sin avloppsanläggning själva var större denna gång vilket kan bero på utökad information på uppsala.se.

Totalt fattade nämnden 407 nya beslut om förbud till att använda befintlig avloppsanläggning. Av dessa var det 8 som var en följd på grund av klagomål och övriga på grund av tillsyn. Ett beslut skrivs per hushåll eller fastighet även om de delar anläggning.

En stor del av tiden lades på uppföljning av gamla tillsynsärenden från åren 2007 till 2011. Drygt 20 stycken fick beslut om förbud. Mer än 200 påminnelser om ansökningar om tillstånd skickades och vidare 95 stycken kommunikering om beslut med vite. Totalt skrevs 71 beslut med vite på grund av tidigare beslut om förbud inte hade upphävts.

Det var även uppstartsår för skrivbordstillsynen av små reningsverk (<25 pe) efter ett pilotprojekt året innan. Tillsynen gick enligt plan men minskades ner från 100 till 60

fastigheter eftersom fokus under hösten var att handlägga så många inkommande ärenden som möjligt, samt att tid behövdes på ansökan om bidrag för lokala vattenvårdsprojekt (LOVA). Syftet med LOVA-projektet är att utveckla metoder för tillsyn av reningsverk.

Tillsynen av mellanstora reningsverk (25-200 pe) gick enligt plan, men blev något förskjuten på grund av covid-19. Nio inspektioner av elva planerade genomfördes. Resterande två inspektioner är planerade till första tertialen 2021. Lite mindre tid lades därför på tillsynen än planerat.

Små avlopp	Planerad tillsyn 2020	Genomförd tillsyn per 31 december 2020	
		timmar/antal	% av totalt
Förebyggande tillsyn av objekt med årlig avgift (reningsverk 25-200 pe)	78 timmar <i>11 objekt som ska få tillsyn</i>	51 timmar 9 objekt	65 % 90 %
Förebyggande tillsyn av objekt med timavgift	1 200 timmar	1 395 timmar	120 %
Förebyggande tillsyn med kommunbidrag	1 250 timmar	1 620 timmar	130 %
Uppföljande tillsyn (påminnelser, beslut om vite mm)	200 timmar	350 timmar	175 %

Inkommande ärenden

402 ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp eller anmälan om gråvattenanläggning kom in under året, vilket var färre än ursprungsprognosen på ca 430- 450 inkommande ansökningar, men mer än 390 som var den nya prognosen i augusti. Nämnden utfärdade 355 stycken tillstånd. Ungefär 15 ansökningar väntade på handläggare vid årsskiftet. Resterande var under handläggning. Väntetiden för att få handläggare minskade under slutet av året och målet med minst fyra veckors handläggningstid uppnåddes under större delen av året. Antalet ansökningar ökade framförallt under december på grund av ett stort antal påminnelser gick ut under hösten till de fastighetsägare som har ett förbud som träder i kraft 2021.

Antalet övriga ärenden följde prognos. 14 stycken ansökningar om latrinkompostering eller anmälan om torrttoalett kom in under året. Dessutom kom det in 19 stycken dispenser om glesare slamtömningsabonnemang. 19 klagomål kopplat till enskilt avlopp kom in.

Övriga projekt och förvaltningsövergripande arbete

Miljöförvaltningen deltog i arbetet med att ta fram en gemensam VA plan för kommunen. En delplan till den övergripande VA-planen beslutades av nämnden under hösten. Planen benämns "Plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning" och beskriver hur Uppsala kommun arbetar med VA-försörjningen i de områden som inte är anslutna till allmän vatten- och avloppsförsörjning.

Miljöförvaltningen deltog också i ett projekt om miljögifter i enskilda vattentäkter i samarbete med Sveriges geologiska undersökning (SGU). Det arbetet är färdigt men slutrapporten är försenad hos SGU.

Mycket tid lades under året på förberedelser för ett nytt ärendehanteringssystem.

Verksamhetsresultat

Verksamhetsresultat enskilt vatten och avloppstillsyn	December 2018	December 2019	December 2020
Antal inspektioner	547	666	707
Antal inkommande ansökningar om enskilt avlopp	310	377	402
Antal utfärdade tillstånd för enskilt avlopp	325	345	355
Ärendebalans ² tillståndsansökningar	+15	+32	+47
Antal utdömda avlopp (utfärdade utsläppsförbud)	298	387	407
Antal remisser	93	76	91
Antal klagomål	19	24	20

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Tillsynen påverkades inte nämnvärt av covid-19. Handläggningen av tillståndsansökningar gick långsammare på grund av att hemmaarbete eftersträvades. Det ställdes högre krav på inspektörernas egen planering framförallt för att expediering bara kan ske vid närvaro på kontoret. Inspektörerna hade också svårt att överblicka sina ärenden och hitta former för samsyn av ärenden. Vissa analysresultat av avloppsvatten som förväntades komma in till förvaltningen försenades på grund av covid-19.

Sammanfattande bedömning

Den planerade förebyggande tillsynen av enskilda avlopp genomfördes enligt plan och fungerade mycket väl trots att det var uppstartsår av två nya inriktningar i tillsynen. Handläggningen av inkommande ärenden fungerade också bra över lag, men ibland med viss fördröjning under högsäsong det vill säga under vår och höst. Den påverkan som fanns på handläggningen av covid-19 kompenseras av att antalet inkommande ärenden var något färre än förväntat.

² Antal påbörjade ärenden under en period minus antalet avslutade ärenden under samma period.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning

Nämnden yttrar sig utifrån sina ansvarsområden över kommunens detaljplaner, översiktsplaner och program samt har ansvar för övervakning av luftkvaliteten i staden.

Fokus i tillsynen 2020

- Fortsätta utveckla samarbetet med plan- och byggnadsnämnden.
- Bidra till hållbar samhällsbyggnad i kommunen genom samarbeten och remissvar i detaljplaner och bygglovsärenden.
- Följa utvecklingen av luftkvaliteten i staden och se till att tillräckliga åtgärder vidtas så att luftkvaliteten förbättras.

Tillsyn

Den tillsyn som bedrivs inom samhällsbyggnad och miljöövervakning görs genom ett uppföljningsprojekt där en detaljplan följs upp, deltagande i åtgärdsprogrammet för luft och tillsyn av luftkvalitet. Denna tillsyn är inte avgiftsfinansierad utan finansieras med kommunbidrag. Arbetet med uppföljningsprojektet pausades under senvår/sommar på grund av tidsbrist för inblandade handläggare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden framförde ett stort intresse för att uppföljningsprojektet skulle återupptas, och ett förslag på projekt inför 2021 har nu sammanställts. Arbetet med åtgärdsprogrammet för bättre luftkvalitet nådde slutfasen. Arbetet blev försenat med anledning av spridningen av covid-19 då ansvariga för programmet var involverade i kommunens krishantering. Programmet med förslag på åtgärder skickas troligtvis ut på samråd i mars 2021.

Inkommande remisser

Nämnden svarade på 31 remisser där 16 var samråd och 15 var granskning. Antal inkomna ärenden under perioden var något färre än år 2019.

Verksamhetsresultat

Samhällsbyggnad och miljöövervakning	December 2018	December 2019	December 2020
Antal registrerade timmar	181	559	594
Antal startmöten	14	10	9
Antal yttranden samråd	5	22	16
Antal yttranden granskning	11	11	15

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Deltagande i startmöten och granskning av remisser fortsatte som tidigare trots spridningen av covid-19.

Sammanfattande bedömning

Nämndens arbete med detaljplaner följde planeringen för helåret. Antalet inkomna ärenden var något färre än förra året, men arbetet med granskning och yttranden tog mer tid i år.

Arbetet med uppföljning av ett samhällsbyggnadsprojekt kommer att återupptas 2021.

Områdesskydd

Nämnden har tillsyn av skyddade områden enligt strandskyddsreglerna och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder (allemansrätten) och att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifter och att förvaltningsplaner följs så att områdena skyddas.

Fokus 2020

- Handlägga inkommande ansökningar om tillstånd och dispens
- Fortsätta utveckla och genomföra en strukturerad och ändamålsenlig strandskyddstillsyn som bygger vidare på de informationsutskick som genomfördes 2019
- Genomföra förebyggande naturreservatstillsyn

Reviderad tillsynsplan augusti 2020

Tillsynsplanen reviderades i augusti på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. Revideringarna i tillsynsplanen innebar ett minskat antal timmar förebyggande tillsyn av naturreservat och strandskydd.

Tillsyn

Under första tertialen 2020 påbörjade nämnden tillsyn av några fastigheter vid Strandsjön i Järlåsa. Tillsynen initierades av ett klagomålsärende på en bostadsfastighet i december 2019, men utvecklades till att omfatta även närliggande fastigheter. Att inkludera närliggande fastigheter i tillsynen underlättade den samlade bedömningen av området och tillsynen bedöms få större effekt. Arbetet med den planerade strandskyddstillsynen påbörjades och information om den kommande tillsynen nådde kommuninvånarna i början på augusti. Tillsynen i fält genomfördes i september.

Områdesskydd	Planerad tillsyn 2020 reviderad verksamhetsplan	Genomförd tillsyn per 31 december 2020	
		timmar	procent av totalen
Förebyggande tillsyn av objekt med timavgift	50 timmar	33 timmar	66 %
Förebyggande tillsyn med kommunbidrag	320 timmar	227 timmar	71 %
Uppföljande tillsyn	20 timmar	30 timmar	150 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

Nämnden prioriterade att handlägga inkommande ansökningar om tillstånd och dispens. Totalt inkom 58 ansökningar varav 50 inom strandskydd och 8 inom naturreservat.

31 av strandskyddsansökningarna resulterade i beslut gällande ansökan om dispens. Resterande 9 utgjordes av ansökningar som avvisats eftersom sökt åtgärd inte var förbjuden, tre ansökningar skickades vidare till länsstyrelsen då de hade lämnats till fel

prövningsmyndighet och 4 ansökningar drogs tillbaka. Tre ansökningar är pågående och beslut kommer att fattas under 2021.

Ansökningarna om dispens/tillstånd för åtgärd inom de kommunala naturreservaten resulterade i fyra beslut om tillstånd/dispens. En ansökan avvisades och två drogs tillbaka. En ansökan är pågående och beslut kommer att fattas under 2021.

Inkommande remisser och klagomål

Nämnden svarade på 17 remisser från länsstyrelsen gällande anmälan om vattenverksamhet. Det kom in tolv klagomål under den aktuella perioden vilket är mer än dubbelt så många mot föregående år.

Verksamhetsresultat

Verksamhetsresultat områdesskydd	December 2018	December 2019	December 2020
Antal inspektioner	55	23	40
Antal utskick/kontaktade fastighetsägare inom strandskyddstillsyn		259	262
Antal ansökan om tillstånd och/eller naturreservat samt strandskyddsdispenser	68	66	58
Antal remisser	35	15	17
Antal nya klagomål	10	5	12

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Prövningen av inkomna ansökningar gick att genomföra enligt plan trots spridningen av covid-19. Den planerade strandskyddstillsynen gick delvis att genomföra men efterarbetet fördröjdes på grund av att personalresurser omfördelades för att prioritera inkommande VA-ansökningar.

I början på året deltog nämnden på "Bygglov på väg" för att öka tillgängligheten och informationen om strandskydd för kommuninvånarna. Efter 12 mars ställdes dessa evenemang in, för att minska risken för spridning av covid-19.

Två ansökningar om tävlingar inom naturreservaten drogs tillbaka i början på april med hänvisning till covid-19 och förbudet om större sammankomster än 50 personer.

O-ringen som var planerad att genomföras i flera av Uppsalas naturreservat under sommaren meddelade att tävlingen flyttas fram till nästföljande år. Det innebär att dessa beslut omprövades av nämnden under hösten.

Den pågående pandemin gjorde att antalet besökare i de kommunala naturreservaten ökade. Detta är positivt för folkhälsan och invånarna i stort, men miljöförvaltningen konstaterade att informationen kring vart det är tillåtet att cykla och köra motorfordon

inom reservaten behövde förtydligas. Ett förebyggande tillsynsarbete kring cykling inom reservaten startades därför tillsammans med GSN, och miljöförvaltningen uppmanade förvaltarna av Sport- och rekreationsfastigheter AB att sätta upp bommar för otillåten biltrafik i Sunnerstagropen.

Sammanfattande bedömning

Antalet inkommande ansökningar inom områdesskydd var något färre jämfört med föregående år, 58 jämfört med 66.

Tillsynen av strandskydd vid Trehörningen genomfördes i september i något mindre omfattning än planerat. Tillsynen avgränsades delvis på grund av att personal behövde prioritera handläggning av avloppsansökningar.

Ett ökat tryck på naturreservaten på grund av covid-19 gjorde att antalet besökare i reservaten ökade.

O-ringen som var planerad att genomföras i flera av Uppsalas naturreservat under sommaren meddelade att tävlingen flyttas fram till nästföljande år. Det innebär att dessa beslut omprövades av nämnden under hösten.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Den kommunala lantmäterimyndigheten är en fristående myndighet under miljö- och hälsoskyddsnämnden. Beslut fattas inte på delegation från nämnden utan av respektive förrättningslantmätare enligt lag.

Den kommunala lantmäterimyndigheten ansvarar för all fastighetsbildning inom Uppsala kommun och jobbar med allt från små avstyckningar till stora anläggningsförrättningar. Myndigheten ansvarar också för att uppdatera kommunens kartor vid bildande eller ombildande av fastigheter och för att bland annat lägga in rättigheter, såsom servitut för exempelvis väg och avlopp, i kommunens kartor. Lantmäterimyndigheten ansvarar också för att sätta belägenhetsadresser och för att hålla lägenhetsregistret uppdaterat.

Fokus 2020

- Bibehålla den korta väntetiden på förrättningar.
- Förbättra kvaliteten på registerkartan, vilket är en del av ett större projekt som drivs av Lantmäteriet (den statliga myndigheten).

Förrättningar

Myndigheten fattade färre beslut än planerat. Läget med covid-19 och det faktum att de flesta lantmätare arbetade på distans, påverkade detta till viss del, även om antalet beslut alltid varierar över tid.

Under året minskade även antalet förrättningslantmätare, vilket också bidrog till ett minskat antal beslut.

Myndigheten införde i januari 2020 helt digital hantering av samtliga nya förrättningar. Detta har underlättat myndighetens omställning till arbete hemifrån under rådande pandemi.

Inkommande ansökningar

Inkomna ansökningar var något lägre än planerat, vilket kan vara en följd av att konjunkturen i byggsektorn fortfarande är lite låg. Myndighetens bedömning är att utbrottet av covid-19 möjligen kan ha en viss påverkan på antalet ansökningar, men det borde inte vara den största anledningen.

Inkommande remisser

Myndigheten svarade på samtliga remisser från Stadsbyggnadsförvaltningen.

Verksamhetsresultat

Kommunala lantmäterimyndigheten	December 2018	December 2019	December 2020
Förrättningar	Antal	Antal	Antal
Förväntat antal beslut	300	300	300
Antal fattade beslut	262	333	252
Förväntat antal ansökningar	300	300	300
Antal ansökningar	272	257	231
Ärendebalans³	Antal	Antal	Antal
Förväntad ärendebalans i slutet av respektive år	275	275	275
Nyckeltal			
Handläggningstid (veckor) ⁴	52	53	51
Väntetid (veckor) ⁵	27	21	20
Äldre pågående ärenden ⁶	25	19	13

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Myndigheten blev påverkad av effekterna av covid-19, bland annat genom att flertalet större förrättningar, där det krävs sammanträde, blev pausade. Detta medförde att myndigheten inte kommer vidare i förrättningarna och därmed inte kunde fatta beslut. I de fall det var möjligt hanterades sammanträden via digitala lösningar, men i många förrättningar är ett fysiskt sammanträde en förutsättning för att komma vidare.

Eftersom myndigheten tvingades skjuta upp sammanträden i flertalet förrättningar, är vår bedömning att detta kan komma att medföra problem för de enskilda sakägarna, i form av förseningar. För myndigheten innebär detta en förskjutning i intäkter, eftersom fakturering sker efter avslutad förrättning.

Myndigheten ser en risk att inte kunna uppnå det lagkrav på maximalt fyra månaders handläggningstid för ledningsrätter för anläggande av bredband, på grund av att sammanträden inte kunnat hållas som normalt. Det har dock inte varit ett faktiskt problem så här långt.

Debiteringsgraden för myndigheten sjönk något på grund av minskad effektivitet och ett annat arbetssätt.

³ Samtliga ärenden som handläggs, eller är möjliga att handläggas.

⁴ Avser tiden från det att ansökan om lantmäteriförrättning har inkommit till dess att beslut om avslutad förrättning har tagits. Överklagandetid samt tid för registrering av förrättningen innefattas inte.

⁵ Avser tiden från det att ansökan om lantmäteriförrättning har inkommit till dess att en handläggare utses.

⁶ Innefattar pågående ärenden som är äldre än fem år. Nyckeltalet togs fram 2018.

Sammanfattande bedömning

Väntetiderna för prioriterade förrättningar fortsatte att sjunka till en nivå, där de får en handläggare inom några veckor. Den genomsnittliga väntetiden för en förrättning ligger på ungefär samma nivå, jämfört med samma period förra året.

Handläggningstiderna för förrättningar låg kvar på ungefär samma nivå som samma period förra året. Detta är ett medelvärde för samtliga förrättningar som avslutats.

Myndighetens sammanfattade bedömning är att väntetiderna närmat sig en stabil nivå, men vi räknar med att minska väntetiderna ytterligare något innan vi är på en hållbar nivå.

Myndigheten införde i januari 2020 helt digital hantering av samtliga nya förrättningar. Detta har underlättat myndighetens omställning till arbete hemifrån under rådande pandemi.

Pandemin medförde att avslut av större förrättningar som krävde sammanträden, sköts på framtiden. Myndighetens bedömning är att detta kan komma att medföra problem för de enskilda sakägarna, i form av förseningar. För myndigheten innebar detta en förskjutning i intäkter, eftersom fakturering sker efter avslutad förrättning.

Förrättningar där det inte krävdes större sammanträden och förrättningar som kunde avslutas helt utan sammanträde kunde fortgå mer eller mindre opåverkade av situationen.

Livsmedelskontroll

Avdelningen för livsmedelskontroll ska genom regelbundna kontroller säkerställa att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Syftet är att konsumenten ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Kontrollen ska vara professionell, verkningsfull och ändamålsenlig för konsumenternas och företagens bästa. En bra kontroll bidrar till att konsumenterna får säkra livsmedel som de kan lita på, att företagen har tilltro till kontrollen och upplever den som meningsfull och att samverkan med andra berörda kontrollmyndigheter är god.

Fokus i kontrollen 2020

- Att planen för planerad kontroll genomförs (Enligt reviderad verksamhetsplan för året planerade nämnden att göra ca 1 100 planerade kontroller vid ca 1 000 anläggningar).
- Att nya livsmedelsanläggningar utifrån verksamhetens omfattning och art får kontrollbesök inom rimlig tid efter att verksamheten startat.
- Utveckla miljösamverkan i Uppsala län inom livsmedelskontroll.
- Information och rådgivning till livsmedelsföretag.
- Utredda livsmedelsfusk
- Utveckla dricksvattenkontrollen.
- Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull.
- Att handlägga RASFF⁷, klagomål och misstänkta matförgiftningar.
- Att kombinera krav på effektivitet och utveckling med att vara en attraktiv arbetsplats där människor trivs och utvecklas.
- Utföra livsmedelskontroll enligt plan vid evenemang där mat serveras temporärt.
- Ge information och ge rådgivning till livsmedelsföretag som får tillsyn under sitt första verksamhetsår.
- Ta livsmedelsprover inom ramen för Sveriges övervakning av antibiotikaresistens i djur och livsmedel (SVARM)

Reviderad kontrollplan augusti 2020

Kontrollplanen reviderades i augusti på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. Framförallt på grund av att det nya regelverket om trängsel/smittskyddsåtgärder på serveringsställen inneburit ett omfattande merarbete som inte fanns med i den ursprungliga planen. Prognosen var då bland annat att besöken inom vård och omsorg skulle behövas ställas in på grund av besöksförbudet som utfärdats. Det reviderade målet blev fastställt till ca 1 100 planerade kontroller vid ca 1 000 anläggningar.

Kontroller

För livsmedelskontrollen inleddes året mycket bra. Fler kontrollbesök genomfördes under perioden januari till mars än under samma perioder 2018 och 2019. Covid-19 pandemin ändrade i hög grad förutsättningarna för nämndens arbete med livsmedelskontroll. Folkhälsomyndigheten meddelade i mars 2020 en föreskrift om smittskyddsåtgärder på restauranger. I det allvarliga läget som rådde blev det

⁷ RASFF är EU:s system för snabb varning om livsmedel som utgör eller kan antas utgöra en risk för människors hälsa

nödvändigt att personal som från början var avsatt för livsmedelskontroll istället fick utföra trängseltillsyn. Ett besöksförbud inom äldreomsorg medförde att kontrollen på dessa anläggningar avbröts tillfälligt. Under hösten fick dock många boenden inom vård och omsorg kontroll genom digital kontroll (telefon eller Teams).

I augusti beslutade nämnden om en reviderad plan för livsmedelskontroll. Den nya planen innebar att på helår göra cirka 1 100 kontrollbesök på 1 000 anläggningar. Tack vare ett hårt arbete från medarbetarna blev slutresultatet 1158 besök på 989 anläggningar (105 % respektive 99 % av den reviderade kontrollplanen). Ser man till den ursprungliga planen genomfördes 91 % av kontrollplanen för planerad kontroll. Enheten har periodiserat 421 timmar motsvarar 0,5 miljoner kronor i utestående kontrollskuld. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021.

Nämnden strävar efter att utveckla såväl livsmedelskontrollen som medarbetare. En del i detta är att medarbetare i år fått möjlighet att driva egna kontrollprojekt. Bland annat genomfördes ett provtagningsprojekt riktat mot sushiresturer. Nämnden slutförde också den provtagning som var planerad i den länsgemensamma provtagningsplanen⁸.

Livsmedelskontroll	Mål för 2020 (helår)	Genomförd kontroll jan-december 2020	
		Antal	Procent av årsmål
Planerad kontroll ⁹	Ca 1 100 kontrollbesök var planerade för året	1158	105 %
Antal uppföljande kontrollbesök som genomförts under perioden ¹⁰	130 (prognos helår)	118	90 %
Antal kontrollbesök på tillfälliga evenemang med mathantering ¹¹	Minst 2 evenemang (mål helår)	1	50 %

Inkommande ansökningar och anmälningar

När en ny livsmedelsanläggning startar eller en befintlig verksamhet byter ägare behöver en anmälan om registrering göras. 254 anmälningar inkom på helår vilket är i nivå med prognosen.

Målet är att nya livsmedelsanläggningar utifrån verksamhetens omfattning och art ska kontrolleras inom rimlig tid efter att verksamheten startat. Under perioden januari till augusti 2020 fick 166 nya anläggningar kontroll. Det är färre än de två senaste åren. En bidragande orsak var hög arbetsbelastning på grund av covid-19. Under första

⁸ Genom Miljösamverkan Uppsala har en länsgemensam provtagningsplan tagits fram.

⁹ Finansieras av årliga kontrollavgifter.

¹⁰ Antalet uppföljande kontrollbesök styrs av behov. Då färre planerade kontroller genomfördes under året är det rimligt att antalet uppföljande kontroller också blev färre.

¹¹ Covid-19 har inneburit att många planerade evenemang ställts in. Målet sänktes därför från fem till två evenemang.

verksamhetsåret betalar nya livsmedelsföretag bara avgift om de verkligen får kontroll. Den som inte får kontroll betalar inte någon avgift.

Förutom kontroll ingår vid förstaårskontroll också särskilda informationsinsatser som finansieras av kommunbidrag.

Nya livsmedelsanläggningar/ägarbyten	Antal januari till december		
	2018	2019	2020
Inkomna registreringar	242	287	254
Antal kontrollbesök på nya anläggningar	203	212	166

Inkommande remisser och klagomål

Inom livsmedelskontrollen är inkommande klagomål av olika sort en betydande arbetsuppgift. Ungefär 5 klagomål kom in per vecka. Antalet klagomål var färre än de två senaste åren. Flera av klagomålen krävde enbart begränsad handläggning medan vissa tog mycket tid i anspråk.

Några ärenden tog extra mycket tid. Bland annat ett ärende där ett nittiototal invånare insjuknade efter att ätit ostron på nyårsafton. Ett annat ärende som tog mycket tid i anspråk var ett så kallat RASFF¹-ärende som gällde vårrullar med ofullständig ingrediensförteckning (mjölk fanns inte med i ingrediensförteckningen).

Under året inkom endast en remiss.

Typ av remiss eller klagomål	Antal januari till december		
	2018	2019	2020
Inkomna matförgiftningsärenden	283	308	176
Inkomna RASFF ¹ och produktåterkallelser	38	64	54
Övriga inkomna klagomålsärenden	66	118	124
Kontrollbesök med anledning av klagomål	41	37	26
Antal inkomna remisser	4	3	1

Verksamhetsresultat

Övriga Verksamhetsresultat livsmedel	Januari till december 2018	Januari till december 2019	Januari till december 2020
Totala antalet kontrollbesök	1 891	1 829	1 468
-varav besök planerad kontroll	1 373	1 378	1 158
-varav första besök	203	212	166
-varav uppföljande kontroll	274	202	118
-varav kontrollbesök med anledning av klagomål	41	37	26

Antal föreläggande	22	28	28
Antal beslut om förbud	17	12	1
Antal beslut om livsmedelssanktionsavgift ¹²	-	2	1
Antal pågående ärenden som är äldre än 18 månader	16	8	23

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Arbetet med livsmedelskontrollen påverkades väsentligt av covid-19. Ett besöksförbud inom äldreomsorg medförde att kontrollen på dessa anläggningar avbröts tillfälligt. I slutet på mars infördes folkhälsomyndighetens nya föreskrift om trängsel på restauranger och caféer. Den ordinarie livsmedelskontrollen begränsades därför i viss omfattning under april till december. Trängseltillsynen tog stora personalresurser i anspråk under året. Tillsynsansvaret för trängsel på serveringställen är en väsentlig anledning till att nämnden i augusti reviderade kontrollplanen för livsmedelskontrollen.

Nyckeltal trängseltillsyn	31 december 2020
Totala antalet tillsynsbesök	1 094
Tillsynsbesök efter 1 juli ¹³	547
Tillsynbesök före 1 juli	547 ¹⁴
Totala antalet inkomna klagomål	484

Sammanfattande bedömning

För livsmedelskontrollen inleddes året mycket bra. Fler kontrollbesök genomfördes under perioden januari till mars 2020 än under samma perioder 2018 och 2019. Covid-19 pandemin ändrade i hög grad förutsättningarna för nämndens arbete med livsmedelskontroll. I det allvarliga läget som rådde blev det nödvändigt att personal som från början var avsatt för livsmedelskontroll istället fick utföra trängseltillsyn. Sammantaget fick effekterna av covid-19 till följd att färre kontrollbesök genomfördes under 2020 än under 2019. I augusti beslutade nämnden om en reviderad plan för livsmedelskontroll. Den nya planen innebar att på helår göra cirka 1 100 kontrollbesök på 1 000 anläggningar. Tack vare ett hårt arbete från medarbetarna blev slutresultatet 1158 besök på 989 anläggningar (105 % respektive 99 % av den reviderade

¹² Livsmedelssanktionsavgifter infördes i lagstiftningen 1 januari 2019

¹³ Lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen började gälla 1 juli 2020, där miljö- och hälsoskyddsnämnden fick tillsynsansvaret,

¹⁴ Siffran har reviderats på grund av skrivfel i augustiuppföljningen.

kontrollplanen). Ser man till den ursprungliga planen genomfördes 91 % av kontrollplanen.

Tillståndsenheten

Tillståndsenheten utövar prövning av ansökan om serveringstillstånd och tillstånd för tobaksförsäljning. Enheten ansvarar också för tillsyn enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lagen om receptfria läkemedel samt lotterilagen. Arbetet syftar till att säkerställa en ansvarfull alkoholservering och ansvarfull försäljning av tobak-, e-cigarett, lotterier, folköl- och receptfria läkemedel. Arbetet bedrivs genom tillståndsgivning samt inre och yttre tillsyn.

Fokus 2020

- Verka för en ansvarsfull alkoholservering
 - o Genomföra plan för inre tillsyn.
 - o Handlägga ansökningar om serveringstillstånd skyndsamt och säkert.
 - o Genomföra plan för yttre tillsyn hos serveringsställen.
 - o Erbjuder krogpersonal utbildning i ansvarfull alkoholservering.
- Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning
 - o Handlägga ansökningar om tobakstillstånd skyndsamt och säkert.
 - o Att vid handläggning av tobakstillstånd granska om sökande utifrån personliga och ekonomiska förhållanden är lämplig att bedriva tobaksförsäljning.
 - o Genomföra plan för yttre tillsyn hos tobaksförsäljare.
- Handläggning av registreringslotterier
- Verka för ansvarfull försäljning av receptfria läkemedel, e-cigarett och folköl.
 - o Genomföra plan för yttre tillsyn inom butiksledet.

Reviderad tillsynsplan augusti 2020

Tillsynsplanen reviderades i augusti på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. Den yttre tillsynen minskades därför att många större serveringsställen såsom nationer och dansställen varit stängda under våren och sommaren. Andra typer av verksamheter som varit öppna hade under våren så få gäster att det inte var meningsfullt att genomföra yttre tillsyn.

Tillsyn

Inför året var planen att cirka 76 besök per halvår skulle genomföras i tillsynsklass ett och två. För helåret planerades totalt cirka 250 tillsynsbesök på samtliga serveringsställen. Effekterna av covid-19 medförde dock att flera serveringsställen i klass 1 och 2 såsom nationer och dansställen var tillfälligt stängda under våren och sommaren. Flera verksamheter i andra tillsynsklasser hade under våren få gäster vilket medförde att det inte var meningsfullt att genomföra tillsynsbesök. Dessa faktorer resulterade i att planen för yttre tillsyn reviderades av nämnden i augusti.

Personal på tillståndsenheten har också genomfört trängseltillsyn. Trängseltillsynen kvällar och nätter har i viss mån kunnat kombineras med ordinarie yttre tillsyn. Bedömningen för helår var i augusti att ca 150 yttre tillsynsbesök skulle genomföras under året. Det är cirka 60 procent av vad som var inplanerat i den ursprungliga tillsynsplanen. I slutändan genomfördes 141 tillsynsbesök under året.

Utbildning i ansvarfull alkoholservering genomfördes i mars. Totalt deltog 15 personer från 9 serveringsställen på utbildningen.

Inre tillsyn är kontroll och uppföljning av tillståndshavares personliga och ekonomiska förhållanden. Det sker bland annat genom remisser till Polisen och Skatteverket samt

egna kontinuerliga utdrag ur olika register. Varje krögare med stadigvarande tillstånd granskas i den inre tillsynen årligen. Polisen meddelade under våren att de hade problem med att hantera remisser på grund av att man befann sig i ett ansträngt läge. Förvaltningen började efter sommaren att åter skicka remisser och planen för inre tillsynen genomfördes enligt plan. En viktig punkt vid inre tillsyn är att restaurangen betalat skatter och avgifter i tid. Covid-19 har inneburit att många restauranger antingen redan har ekonomiska problem eller riskerar att få.

Fyra företag med serveringstillstånd erhöll en erinran under året. En erinran är en mildare form av påpekande som tjänstemän genom delegation kan besluta om. Inget beslut om varning eller återkallelse av serveringstillstånd fattades av nämnden under perioden.

Arbetet följde planen för tillsynen av receptfria läkemedel, tobak, e-cigarett och folköl. Under året genomfördes ett kontrollköpsprojekt. Kontrollköp är en metod som syftar till att kontrollera hur väl butiker som säljer varor med åldersgränser kontrollerar legitimation hos den som köper. Vid ett kontrollköp anlitas en person som har fyllt 18 som gärna får ha ett ungt utseende. Syftet är att se om säljaren förvissas sig om kontrollköparens ålder genom att kontrollera legitimation. Av 77 besökta butiker fick kontrollköparen köpa tobak i 27 butiker.

Tillståndsenheten	Planerad tillsyn 2020	Genomförd tillsyn per 31 december 2020	
		Antal	andel av totalen
Tillsynsbesök (yttre tillsyn) på serveringsställen	150	141	94 %
Antal tillsynsbesök på serveringsställen i tillsynsklass 1 och 2 ¹⁵ .	100	135	135 %
Tillsynsbesök inom detaljhandel (receptfria läkemedel, tobak, e-cigarett och folköl)	80	104	130 %
Kontrollköp	-	79	-

Inkommande ansökningar och anmälningar

Till skillnad från andra av nämndens arbetsområden är inte tillsynen ute på fältet den huvudsakliga uppgiften. Inkommande ansökningar och anmälningsärenden är det som tar mest tid i anspråk. Anmälan om förändrade ägarförhållanden är ett exempel på vanligt inkommande ärende.

När nya ansökningar om alkoholtillstånd till allmänheten eller stadigvarande servering till slutna sällskap kommer in görs alltid en aktiv lämplighetsprövning av den eller de som söker serveringstillstånd (inklusive kunskapsprov).

¹⁵ Till tillsynsklass 1 och 2 hör nöjeskrogar och större pubar. De ska ha 2–4 tillsynsbesök per år enligt tillsynsplanen.

Under året har 56 stadigvarande ansökningar inklusive stadigvarande ändringar samt 49 tillfälliga tillstånd om alkoholtillstånd inkommit.

Olika restriktioner kopplat till spridningen av covid-19 har införts under året.

För att få sälja tobaksvaror måste du ansöka om tillstånd för försäljning.

Tillståndskravet infördes hösten 2019 och innebar att 130 ansökningar kom in under 2019. De företag som redan sålde tobak innan det nya regelverket fick genom en övergångsbestämmelse rätt att fortsätta att sälja tobak till dess att ansökan avgjorts. Samtliga ansökningar som inkom 2020 är nu avgjorda.

Inkommande remisser och klagomål

Till tillståndsenheten inkommer normalt enbart ett par remisser per år. Dessa berör uteslutande förändringar av lagstiftning eller dess tillämpning. Det händer också att andra myndigheter ställer frågor om en verksamhet uppfyller några formella krav. Enbart en handfull klagomål från allmänheten inkommer per år. Vanligaste typen av klagomål rör butiker som den klagande anser säljer folköl eller tobak till minderåriga.

Verksamhetsresultat

Tillståndsenheten	Januari till december 2018	Januari till december 2019	Januari till december 2020
Totala antalet stadigvarande serveringstillstånd	286	295	297
Antal anmälningar om förändringar av PBI ¹⁶	55	43	53
Tillsynsärenden serveringstillstånd	28	25	23
Antal inkommande ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd	46	37	49
Antal tillsynsbesök serveringstillstånd	239	252	141
Antal tillsynsbesök tobak och folköl	151	65	142 varav 77 kontrollköp
Antal tillsynsbesök receptfria läkemedel	46	37	41
Sanktioner serveringstillstånd ¹⁷		8/2/0	4/0/0

¹⁶ PBI står för Personer med Betydande Inflytande i bolaget. Det är de personer som har gått in med pengar (finansiärer), sitter i styrelsen, har firmateckningsrätt eller är ägare av företaget.

Erinran/varning/återkallelse	5/5/2		
Antal tillsynsären den detaljhandel	7	3	0

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Regelverket om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringstillstånden har inneburit att tillståndsenhetens personal behövt bistå livsmedelsens personal med att kontrollera trängsel på restauranger. Det innebär att andra arbetsuppgifter delvis behövt prioriteras bort.

En följd av spridningen av covid-19 är att många restauranger har ekonomiska problem eller riskerar att få. Alkohollagen ställer krav på ekonomisk lämplighet och till exempel misskötta skattebetalningar går stick i stäv med lagstiftningens intentioner. Även seriösa företagare kan få tillfälliga ekonomiska svårigheter, särskilt under en extraordinär händelse som rådande pandemi. Bedömningar av den ekonomiska lämpligheten kommer därför bli mer komplicerade under de kommande åren. Hänsyn behöver bland annat tas till om tillståndshavaren visat vilja att göra rätt. Öppna kontakter med Kronofogdemyndigheten och en välskött avbetalningsplan är exempel på förmildrande omständigheter som nämnden kommer att behöva ta hänsyn till. När nya ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd kommer in ska också den ekonomiska lämpligheten bedömmas. Det kommer då bli nödvändigt att ta med i bedömningen hur sökandens ekonomi sett ut innan covid-19 pandemin.

Sammanfattande bedömning

Arbetet yttre tillsyn av detaljhandel (folköl, tobak, läkemedel med mera) fungerade bra under året. Spridningen av covid-19 innebär att mycket av den yttre tillsynen på restauranger med serveringstillstånd reducerades. En orsak till detta var att många nattklubbar och nationer hölls stängda eller hade mycket begränsad verksamhet delar av året. Årsmålet för yttre tillsyn på restauranger med serveringstillstånd reviderades. Det är för tidigt att säga hur stora följderna blir av covid-19. Men en följd är att många restauranger har eller kommer att få ekonomiska problem. Bedömningar av den ekonomiska lämpligheten kommer därför bli mer komplicerade under de kommande åren.

¹⁷ Om en tillståndshavare inte följer regelverket kan de få antingen en erinran, det vill säga en mildare form av påpekande, eller en varning. Vid allvarigare förseelser kan serveringstillståndet återkallas.

Miljöförvaltningen

Viktiga händelser under 2020

Global pandemi

11 mars 2020 klassade världshälsoorganisationen, WHO, utbrottet av covid-19 som en global pandemi. Kommunens krisledningsnämnd aktiverades för att snabbt kunna besluta om åtgärder för att mildra utbrottets konsekvenser. Förvaltningsledningen bidrog i olika delar av kommunens krisledningsfunktioner.

Utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer om att begränsa sociala kontakter för att minska smittspridningen ställde förvaltningen om till fler digitala än fysiska möten och införde nya rutiner för att underlätta arbete hemifrån.

Förvaltningen genomförde avvägningar och prioriteringar i tillsynen utifrån dels kommunens krisledningsnämnds beslut om att skjuta upp tillsynsbesök som inte var nödvändiga och prioritera verksamhetskritiska tillstånds- och tillsynsärenden och dels utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Förvaltningen undvek planerad tillsyn av vissa verksamheter under perioden för att minska smittspridningen och skydda de mest känsliga från smitta. Detta gällde framförallt äldreboenden och lokaler för vård och omsorg där personer från riskgrupper vistas. För samtliga verksamheter (även de där andra än riskgrupper vistas) genomförde förvaltningen utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer bedömningar av behov och risk för olägenhet i de enskilda fallen och tog ställning till om det var lämpligt med tillsyn och vilken typ av tillsyn som i så fall skulle utföras.

Interna åtgärder med anledning av covid-19

Nämndens arbete påverkades väsentligt av covid-19. Förvaltningen genomförde en riskanalys kopplat till covid-19 för att identifiera och förebygga arbetsmiljörisker.

Utifrån riskanalysen har förvaltningen genomfört åtgärder så som till exempel:

- Beslutat om rutin för att förebygga att personal blir smittad av covid-19 vid fysisk tillsyn och fältbesök.
- Prioriterat att utveckla den interna kommunikationen i digitala kanaler för att upprätthålla en god psykosocial arbetsmiljö utifrån rådande förutsättningar.
- Fördelat arbetsuppgifter för att hantera nyckelpersoners eventuella sjukfrånvaro.
- Sett över hur ärenden ska prioriteras om handläggningstiderna riskerar att öka på grund av hög sjukfrånvaro.
- Tagit fram rutin för att hantera inkomna handlingar när många på förvaltningen jobbar hemifrån och rutin för digital expediering.

Kraftfull insats mot trängsel och ökad smittspridning

Flera av förvaltningens inspektörer bytte i april fokus till att arbeta med tillsyn av det nya regelverket om trängsel och andra smittskyddsåtgärder. De olika regelverk som gällde under perioden fokuserade på att varje serveringställe behövde säkerställa att det inte uppstod trängsel och därmed stor risk för spridning av covid-19.

Nämnden genomförde en kraftfull insats med sin tillsyn. Fram till och med 31 december genomförde nämnden 1 094 tillsynsbesök. Trängseltillsynen från mars till

juni genomfördes utan finansiering. Mycket tid har också lagts på att handlägga klagomål. 484 klagomål på trängsel kom in under perioden mars till december. Nämnden genomförde tillsammans med bland annat kommunens näringslivsavdelning en massiv informationskampanj riktad till företag och invånare. Intresset från massmedia var mycket stort.

Påverkan på verksamhetsresultat och ekonomi

Alla verksamheter som betalat årlig avgift fick inte all sin tillsynstid så som planerat inför året. Tillsyns- och kontrollplanerna reviderades i augusti utifrån de ändrade förutsättningarna. Förvaltningen arbetade under året för att hitta nya sätt att genomföra tillsynsbesök där fysiska besök var olämpliga. Även om tillsynstid i första hand levererades på andra sätt än fysiska tillsynsbesök där det var olämpligt kunde inte all planerad tillsyn på årlig avgift genomföras. Detta fick ekonomiska konsekvenser för nämnden då medel för den tillsyn som inte kunde utföras under året behövde föras över till kommande år.

1 juli kom en ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen som ersatte den tidigare föreskriften från Folkhälsomyndigheten. Med den nya lagen kom också ett riktat statsbidrag. Stadsbidraget täckte endast delvis de kostnader nämnden haft kopplat till arbetet med trängsel på serveringsställen. Nämnden kunde inte heller täcka kostnaden genom tillsynsavgifter. De nya arbetsuppgifterna och förutsättningarna påverkade nämndens intäkter och förmåga att nå planerade verksamhetsmål. Nämnden tappade också intäkter för tillsyn och kontroll som finansieras av timavgifter och som inte kunde utföras under året.

Arbete med digital utveckling

Förvaltningen arbetade under året fram en övergripande digital färdplan. Den ska fungera som ett verktyg för att på ett strukturerat sätt välja ut, prioritera och genomföra väl specificerade åtgärder för att på bästa sätt uppnå fastställda mål. Arbete pågick även med förberedelser för införande av e-arkiv för att bevara och tillgängliggöra information digitalt från nuvarande och kommande IT-stöd. Som en del i arbetet med att öka takten i den digitala omställningen rekryterade förvaltningen särskild kompetens med fokus på digitalisering.

Under de senaste åren lade tre av förvaltningens avdelningar (livsmedelskontroll, miljöskydd samt hälsoskydd/VA och områdesskydd) mycket tid, kraft, och energi på att kravställa och testa leveranser inom delprojekt Miljö i det kommungemensamma utvecklingsprojektet Digitalt handläggarstöd (DHS). Projekt DHS omfattade Generella ärenden, Bygg respektive Miljö och utvecklingsarbetet drevs med extern leverantör. Driftsättning planerades till hösten 2020, men istället enades Uppsala kommun och TietoEvry att avbryta samarbete och därmed avsluta delprojekt Miljö och delprojekt Bygg. Arbetet för nämnden kommer att riktas om mot ett införande av en annan produkt som kan ersätta Ecos1 under 2021.

Stärkt beredskapsarbete

Nämnden fortsatte sitt arbete för stärkt krisberedskap. Nämnden startade under året en ny beredskapsfunktion. Beredskapsfunktionen startades för att säkerställa att förvaltningen är tillgänglig om någonting inträffar på kvällar, nätter och helger som kräver förvaltningens expertis. Det kan till exempel handla om olyckor där dricksvattnet/grundvattnet hotas, brand med stark rökutveckling eller föroreningar i

släckvatten, larm om smitta eller utbrott av matförgiftningar. Innan införandet förberedde en arbetsgrupp olika olycksfallsscenarier, rutiner och checklistor för potentiella framtida insatser. Arbetsmaterialet låg till grund för en första fördjupad utbildning för personalen i den utökade beredskapsfunktionen.

Beredskapsfunktionen startade i februari och har till och med december haft 13 samtal varav 10 stycken resulterat i platsbesök. Gemensamma avstämningar och vidare utbildningar sker fortlöpande efter behov. Andra delar av kommunen och räddningstjänster från andra kommuner visade intresse för organisationen och nämndens erfarenheter.

Nämnden genomförde också en utbildning i stabsmetodik med efterföljande skrivbordsövning och en gemensam krisövning med stadsbyggnadsförvaltningen.

Bemötande och service

Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla kundservice och bemötande.

Analys av djupintervjuer av verksamhetsutövare

Förvaltningen arbetade under året vidare med resultatet från de djupintervjuer som tidigare genomförts med verksamheter som varit i kontakt med förvaltningen. Intervjuerna genomfördes som en del av Uppsala kommuns arbete med företagservice och syftade till att ge en djupare förståelse för hur verksamheter i kommunen upplever förvaltningens service, bemötande och kommunikation.

NKI-resultat

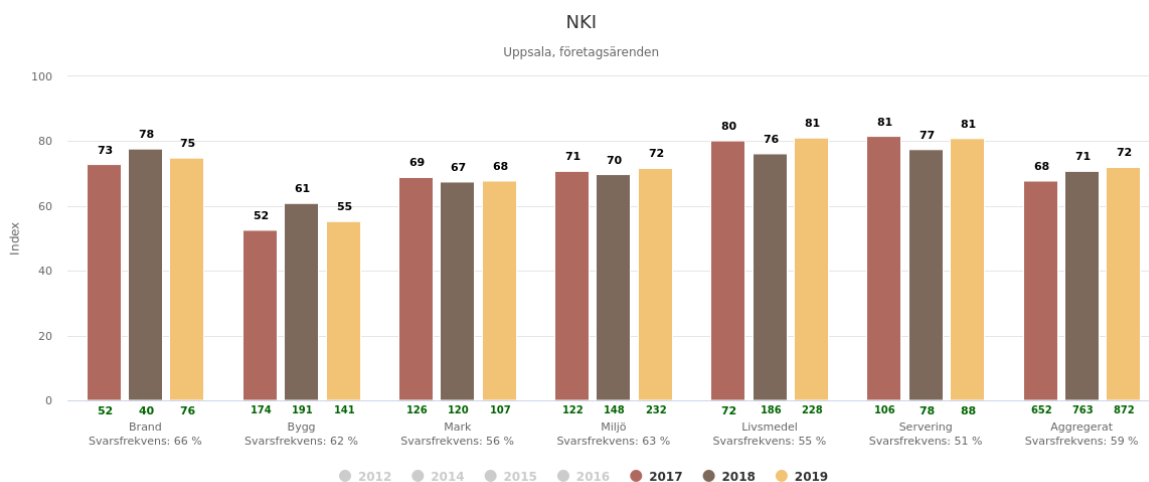
Ett av kommunens näringspolitiska mål är att erbjuda en god grundläggande service för sina medborgare och verksamheter. God kvalitet och hög service i myndighetsutövning är särskilt centralt för att skapa goda relationer mellan kunder och kommuner. Därför genomför Uppsala kommun årliga undersökningar för att löpande följa upp hur kommunens service utvecklas genom ett Nöjd-Kund-Index (NKI), fånga upp synpunkter och identifiera möjliga förbättringsområden.

Miljöförvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden¹⁸ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. I resultatet för helåret 2019 som publicerades i april 2020 har livsmedelskontroll och serveringstillstånd fått högst betyg i Uppsala kommun (företagsärenden). Resultatet visade förbättringar inom förvaltningens alla områden jämfört med 2018.

Snittet för miljöförvaltningens samtliga verksamhetsområden är 78, vilket ligger högre än snittet för Uppsala kommun som är 72 och rikssnittet för Sveriges samtliga kommuner som är 73¹⁹.

¹⁸ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

¹⁹ Källa: Sveriges kommuner och regioners sammanställning ”Öppna jämförelser: företagsklimat 2019”.

Undersökningen omfattar sex områden (tillgänglighet, information, bemötande, kompetens, rättssäkerhet, och effektivitet) som speglar de mest väsentliga delarna av kommunens service i myndighetsärenden.

Lantmäterimyndigheten genomförde en så kallad grundmätning i slutet av 2019. Resultatet av mätningen visar på att de flesta är mycket nöjda med vårt bemötande och kompetensnivån. De områden som får ett svagare resultat är väntetiderna och till viss del kostnaden. Mätningen kommer att ligga till grund för fortsatt arbete för att öka kundnöjdheten. Myndigheten kommer att genomföra en ny mätning i slutet av 2020.

Medarbetare och ledare

Verksamhetens påverkan av spridningen av covid-19

Sjukfrånvaron på förvaltningen påverkades inte nämnvärt av covid-19. Vård av barn ökade till en början men sjönk därefter till en nivå som är normal för förvaltningen. Större delen av medarbetarna arbetade hemifrån och hämtade hem arbetsmaterial från kontoret. En utmaning med hemarbete var ergonomi men även den psykosociala arbetsmiljön. Den sociala kontakten med kollegor och chef skedde i andra forum än tidigare. Kontinuerliga samtal mellan chef och medarbetare var av stor vikt för att följa upp medarbetarnas mående. Samtalen skedde i form av videosamtal eller telefonsamtal.

För att få fram en övergripande bild av måendet för medarbetarna i förvaltningen, både utifrån ett psykosocialt perspektiv samt ergonomiskt perspektiv, skickades en enkät kopplat till hemarbete och covid-19 ut i juni. Svarsfrekvensen var hög och utifrån resultatet kunde man utläsa att nästan alla medarbetare arbetade hemifrån ett flertal dagar i veckan. Endast ett fåtal arbetade på kontoret alla dagar i veckan. Ur ett ergonomiskt perspektiv, upplevde en del av medarbetarna att det i vissa hänseenden var problematiskt att arbeta hemifrån. Ur ett psykosocialt perspektiv upplever en del ensamhet och alienation. I september skickades en uppföljande enkät ut till medarbetarna. Resultatet visade ungefär samma bild av måendet som vid första utskicket. Ledningsgruppen analyserade resultaten och avdelningarna diskuterade åtgärder och förslag till olika mötesformer, samtal och dialoger. Många av medarbetarna hade överlag en positiv bild av att arbeta hemifrån.

Arbetsmiljöansvar

På förvaltningen bedrivs kontinuerligt ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Under året genomförde förvaltningen ett omfattande arbete med att ta fram en förvaltningsövergripande arbetsmiljörutin där bland annat hot och våld ingår. Förvaltningen köpte även in nya personlarm och arbetade fram tillhörande rutin kring hanteringen av dessa.

Under pandemin genomfördes en risk- och sårbarhetsanalys kopplat till covid-19 för att identifiera och förebygga arbetsmiljörisker. Förvaltningen arbetade fram en rutin för att förebygga att personal blir smittad av covid-19 vid fysisk tillsyn och fältbesök.

Risk- och sårbarhetsanalysen kopplat till covid-19 följdes upp kontinuerligt under året. Förvaltningens skyddskommitté var delaktig i uppföljningarna.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet rapporterades under året digitalt i ett system där det kan följas upp av skyddsombud på förvaltningen.

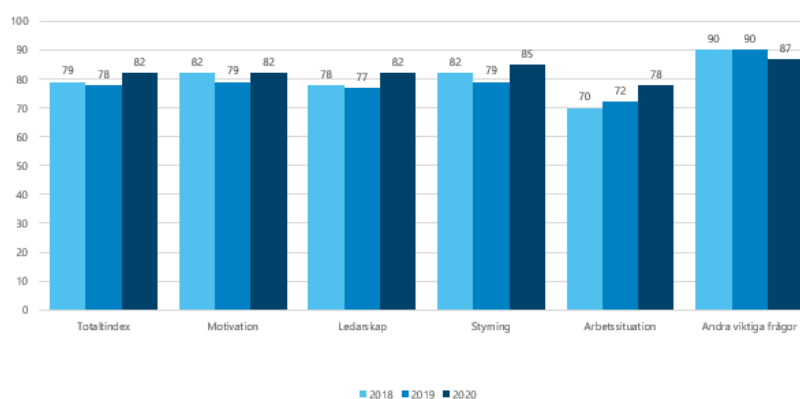
Medarbetarundersökningen

Uppsala kommuns medarbetarundersökning genomfördes under februari. Förvaltningen ökade både sitt resultat och sin svarsfrekvens och ligger högst i kommunen. Förvaltningens resultat visade ett totalindex på 82 jämfört med 78 året innan. Totalindex för kommunen i stort ligger på 76. Förvaltningens svarsfrekvens var 97 procent jämfört med 89 procent året innan.

Förvaltningen analyserade resultatet i sin helhet och arbetade fram en förvaltningsövergripande handlingsplan. Avdelningarna och enheterna analyserade sina resultat utifrån medarbetarundersökningen och arbetade kontinuerligt med sina handlingsplaner.

Index

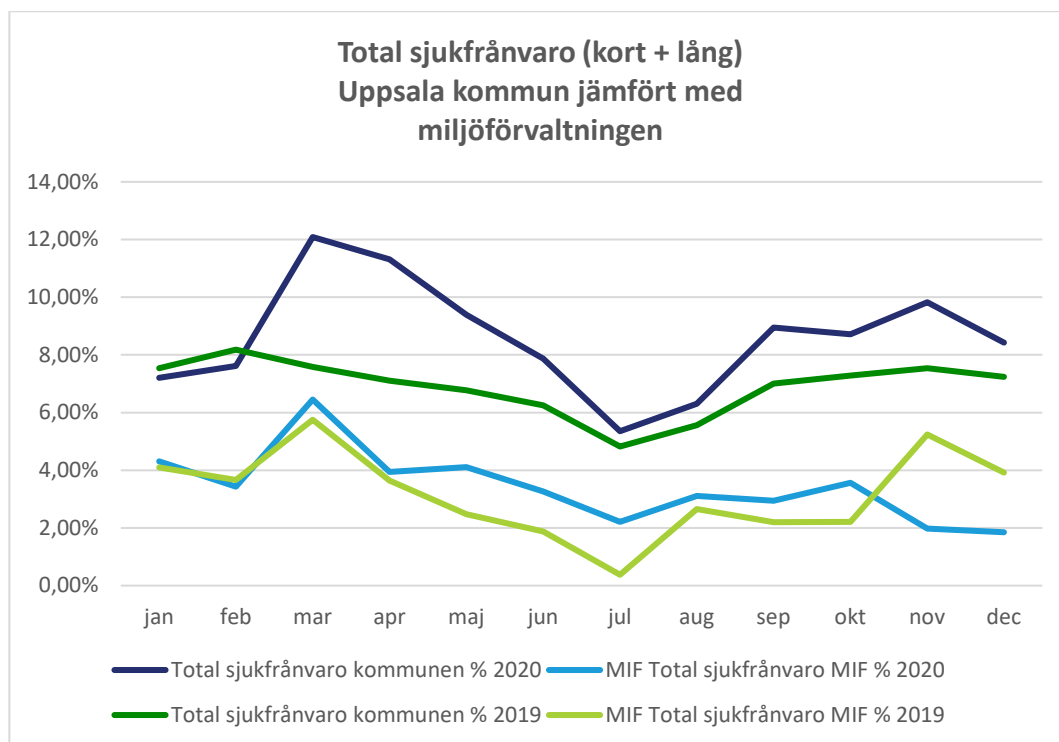
Miljöförvaltningen - 2020 jmf 2019, 2018

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron hos miljöförvaltningen 2020 (kort och långtidssjukfrånvaro) låg ca 1 % högre under största delen av året jämfört med 2019. I slutet av år 2020 minskade sjukfrånvaron med ca 2,5 % och ligger därmed lägre än år 2019. I jämförelse med kommunen som helhet är de totala sjuksiffrorna låga.

Tabellen nedan visar total sjukfrånvaro jämförelse 2019/2020 och jämfört med Uppsala kommun.

Arbetsskador och tillbud

Under perioden rapporterades fyra olycksfall och två tillbud. Tillbudet handlade om hot vid telefonsamtal samt att en berusad gäst försökte slå undan foten på en medarbetare i tjänst.

Chef- och ledarskap

En av konsekvenserna av covid-19 var ett förändrat ledarskap då många av medarbetarna arbetade hemifrån. Att leda på distans var nytt för förvaltningen och det påverkade även arbetet med välfungerande grupper. Digitala mötesformer blev viktiga och perioden präglades av videosamtal och Teamsmöten. Arbetet med att ta fram nya samarbetsformer och samtal och dialoger som sker digitalt tog fart. Ett bra underlag för förslag till nya mötesformer var enkäten som skickades ut till samtliga medarbetare i juni som handlade om medarbetarnas arbetsmiljö. En uppföljande enkät skickades ut i september. Under senhöst genomgick cheferna en utbildning som fokuserade på samtal och dialoger, utifrån att bland annat leda på distans.

En ledarutvecklingsinsats påbörjades med ett verktyg som heter Lead forward. Alla chefer kommer att genomgå denna insats för att få individuella handlingsplaner under 2021.

Kompetensförsörjning

Större delen av arbetet utifrån aktiviteterna i kompetensförsörjningsplanen genomfördes inte som planerat på grund av pandemin. Kompetensförsörjning är en av nämndens utpekade viktiga strategiska frågor och förvaltningen kommer att fortsätta arbeta med kompetensutveckling och kompetensförsörjning 2021.

Kommunikation

Under 2020 präglades kommunikationsarbetet av covid-19, där en stor del av arbetet var kopplat till trängsel på restauranger och det utökade tillsynsansvaret men även ändrade rutiner och arbets sätt. Internkommunikation och pressarbete var högt prioriterade områden under året.

Utveckla förvaltningens sidor på uppsala.se

För att hjälpa medborgaren att göra rätt och hitta information om den tillsyns- och kontrollverksamhet som miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver är utveckling av förvaltningens sidor på uppsala.se ett prioriterat kommunikationsområde. Exempel på nya sidor är Algblooming, bakterier och badklåda, Så ska frisörer hantera avfall samt sidan Avgifter för hälsoskyddstillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Utöver dessa togs två sidor fram kopplade till covid-19 och minskad trängsel på restauranger, en sida för medborgare och en sida för verksamhetsutövare. Exempel på reviderade sidor är Kemikaliesmart förskola, Köldmedier i kyl- och värmepumpanläggningar, Buller, Cisterner för brandfarliga vätskor och spilloljor, Bekämpningsmedel på känslig mark – anmäl och sök tillstånd samt Lantbruk – tillstånd, tillsyn och miljöregler.

Dessutom togs flertalet webbformulär fram för att underlätta för medborgaren. Exempel på webbformulär är anmälan om uppgifter om hästhållning med bank-id, tips om trängsel samt information om kontroll av cistern och ta cistern ur bruk.

Internkommunikation

Med anledning av covid-19 har internkommunikationen intensifierats. Regelbundna nyheter med senaste nytt kopplat till covid-19 publicerades på Insidan varje vecka. Information gavs även på förvaltningens veckomöte och anteckningar från detta publicerades på Insidan. Direktören skickade även ut ett veckobrev varje vecka med aktuell information. Under året publicerades 163 nyheter på förvaltningens sida på Insidan, varav de flesta hade koppling till covid-19.

Utöver detta gjordes ett arbete med att se över och revidera strukturen på de interna sidorna. Arbetet pågick under hela året.

Press/media

Förvaltningen hade ett intensivt mediarbetade, till stor del med anledning av covid-19. Bland annat fanns ett enormt intresse för frågor kopplat till de nya reglerna för trängsel på restauranger men även andra frågor. Såväl chefer som handläggare var talespersoner och sakkunniga, så även ordföranden i miljö- och hälsoskyddsnämnden. Frågor och svar (FAQ) togs fram och reviderades kontinuerligt. Pressarbetet omfattade även frågor kopplat till hantering av andra kriser, till exempel otjänligt vatten, tankbilsolyckor och matförgiftningar.

Totalt publicerades 17 nyheter på uppsala.se och 6 pressmeddelanden skickades ut. Av dessa handlade 16 om trängsel (om den nya lagen samt om det utökade tillsynsansvaret), fyra om strandbad eller avrådan om bad och övriga två om andra ämnen.

Externt informationsmaterial

Flera nya informationsblad togs fram eller reviderades för att lämna till kund vid tillsyn eller för direktutskick. Exempel på informationsblad är: Nya regler för att minska smittspridning, Bada inte när det är algblooming, Ta ansvar för din katt, Inomhusmiljön i din bostad, Att mäta inomhustemperatur, Egenkontroll för fastighetsägare, Information om städ- och hygienrutiner, Så söker du tillstånd för eget avlopp, Lantbruk inom nitratkänsligt område, Hästgårdsinventering, Brandfarlig vätska eller spillolja i cistern, Töm och rengör cistern som inte används, Skyddsåtgärder vid tankningsplatser samt Hemkompostering av hushållsavfall.

Flera informationsinsatser gjordes med omfattande informationsmaterial, se exempel nedan under Informationsinsatser. Utöver dessa insatser gjordes även ett vykort för köldmedier samt en broschyr för serveringstillstånd.

Varumärkesbyggande kommunikation

Ett omfattande budskapsarbete och andra varumärkesbyggande aktiviteter var planerade men med anledning av covid-19 skedde en omprioritering och arbetet planeras att göras under 2021.

Service och bemötande

Under 2019 inleddes en samverkan med kommunens näringslivsenhet genom att förvaltningen var pilot i en satsning kring kommunikation, bemötande och service gentemot företag. Arbetet beräknades fortsätta under 2020 men på grund av rådande omständigheter med covid-19 har detta arbete inte påbörjats.

Informationsinsatser

Informationsinsatser om minskad trängsel

Med anledning av covid-19 och Folkhälsomyndighetens nya regler för restauranger gjordes flera informationsinsatser kopplade till detta.

Affischer, bordsryttare och golvdekaler togs fram, med budskapet Lätt att göra rätt, tillsammans begränsar vi smittspridningen. Dessa trycksaker skickades till alla restauranger och kaféer. Tre filmer togs fram, bland annat en film där en livsmedelsinspektör medverkade och uppmanade alla att följa de rekommendationer som finns. Trycksakerna och filmerna var en gemensam insats mellan kommunen, regionen, polisen, Citysamverkan och flera restaurangägare.

Informationsblad och checklistor togs fram för att ta med ut vid tillsynsbesök, så även vykort och infoblad för att informera restaurangägare om den nya lagen om utökat tillsynsansvar.

Ett omfattande arbete gjordes även på webben där nya sidor togs fram, en sida med information till medborgare och med information riktat till restauranger, kaféer och butiker. Ett webbformulär togs också fram, där medborgare kunde ge tips om trängsel. Sidorna på webben uppdaterades regelbundet under året.

Medieintresset för trängseltillsynen var mycket stort. Under året skickades sex pressmeddelanden ut och tio nyheter publicerades på uppsala.se. Såväl chefen för

livsmedelskontrollen som ordföranden i miljö- och hälsoskydds nämnden var talespersoner i denna fråga.

Har du koll på ditt avlopp

En informationsinsats gjordes inför kommande tillsyn av enskilda avlopp. Insatsen syftade till att öka kännedomen för berörda fastighetsägare om de skyldigheter och rättigheter de har gällande sina avlopp samt att informera om hur de själva kan ta ställning om tillsyn behövs. Det tryckta materialet bestod av två vykort, en folder och en pappersblankett för inrapportering. Utöver detta uppdaterades informationen på webben och så även webbformuläret för inrapportering.

Glittra med gott samvete

För att öka medvetenheten om att glitter kan vara skadligt för miljö och hälsa togs en folder fram budskapet glittra med gott samvete. Foldern skickades till alla kommunala och privata förskolor i Uppsala län. Utöver foldern reviderades även informationen på uppsala.se.

Bra att veta om algblomning

En större informationsinsats gjordes för att ge medborgaren lättförståelig och tydlig information om vad avrådan om bad betyder och varför det är viktigt att då avstå från bad. Affisch till kommunens badplatser och ett infoblad togs fram med information om hur man känner igen algblomning och vad man ska tänka på. Två filmer gjordes och publicerades i sociala medier under sommaren, Så känner du igen algblomning samt Fem frågor om algblomning. En ny sida på uppsala.se togs fram och så även frågor och svar om algblomning, badvatten och badklåda. Vidare publicerades en nyhet på uppsala.se där en inspektör från miljöförvaltningen berättade om hur man undviker att bli sjuk vid strandbad. Under sommaren informerades om flera avrådanden om bad, dels som nyhet på uppsala.se, dels genom inlägg i sociala medier.

Så ska frisörer hantera avfall

Inför kommande tillsyn togs en broschyr fram för att hjälpa frisörer att hantera avfall på rätt sätt enligt de lagar och regler som finns, detta för att minska risken för skadliga effekter på miljön. En ny sida på kommunens webbplats publicerades också.

Så funkar strandskydd

En mindre informationsinsats gjordes för att informera om den kommande strandskyddstillsynen och om vad strandskyddet innebär. Infobladet Så funkar strandskydd reviderades och skickades ut tillsammans med ett följebrev.

Livsmedelskontroll och tips till verksamhetsutövare

En större informationsinsats gjordes för att nå ägare till restauranger och kaféer, detta för att hjälpa företagaren att göra rätt och förebygga de vanligaste felen som det ofta blir nedslag på vid inspektioner. Ny information publicerades på uppsala.se och två filmer togs fram. En film med tips för att undvika extra avgifter vid livsmedelskontroll och en med fokus på allergener, som också var fokusområde för tillsynen 2020. För att företagarna skulle hitta till informationen på webben gjordes ett vykort som skickades till företagarna. Utöver detta gjordes även en förkortad version av filmen fyra tips som

publicerades i sociala medier, på Facebook och Instagram. Slutligen publicerades också en nyhet på uppsala.se, Allergener i fokus vid årets livsmedelskontroller, som plockades upp av flera medier.

Hästgårdsinventering

Inför kommande tillsyn av hästgårdar gjordes en informationsinsats för att ta reda på hur många av de befintliga lantbruken som har hästar. Ett nytt informationsblad om hästgårdsinventeringen gjordes och det tillsammans med en reviderad anmälningsblankett skickades till lantbruken. Information gavs också om att mer detaljerad information finns på uppsala.se/lantbruk samt att de även kunde anmäla via ett webbformulär.

Lantbruk inom vattenskyddsområde

En informationsinsats gjordes för att informera lantbrukare om vad de behöver tänka på innan de ansöker om tillstånd för kemisk bekämpning inom vattenskyddsområde. Inom insatsen togs ett informationsblad fram och så även en inbjudan till ett informationsmöte som skickades ut till lantbrukarna. Utöver det publicerades ny information på uppsala.se, Bekämpningsmedel på känslig mark – anmäl och sök tillstånd.

Resultat för miljöförvaltningens verksamheter

I tabellen nedan redovisas nyckeltal för miljöförvaltningens avdelningar 2020 med 2019 och 2018 som jämförelseperiod.

Avgiftsfinansieringsgraden under 2020 redovisar ett ackumulerat utfall om 57 procent, vilket innebär att förvaltningen finansieras ungefär till 3/5 genom avgifter och till 2/5 genom skatter. Årets utfall avviker med sex procent jämfört mot föregående år. Den negativa avvikelsen speglar de minskade intäkter för nämnden där covid-19 pandemin haft en direkt påverkan (se text ovan under avsnitt *Ekonomisk resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden*).

Verksamhetens kostnader ökade 2020 jämfört med året innan, framförallt beror ökning på personalkostnaderna med 2,4 miljoner kronor då fler årsarbetare var sysselsatta än 2019. Vidare var även övriga kostnader i form av konsultkostnader för arbete med nytt digitalt handläggarstöd samt KLK:s gemensamma kostnader högre än föregående år.

TOTALT	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr	41,0	42,1	40,8
Kommunbidrag, mnkr	23,0	24,0	26,7
Kostnader, mnkr	-64,8	-67,1	-69,5
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-30,9	-33,5	-35,5
Avgiftsfinansieringsgrad*	63 %	63 %	59 %
Miljöskyddstillsyn	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr	5,6	5,2	5,3
Kommunbidrag, mnkr	4,1	4,7	5,8
Kostnader, mnkr	-10,0	-10,0	-10,9
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-4,5	-4,5	-5,1
Avgiftsfinansieringsgrad*	56 %	52 %	49 %
Enskilt vatten och avlopp, områdesskydd samt samhällsbyggnad och miljöövervakning**	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr		4,0	5,3
Kommunbidrag, mnkr		5,1	6,1
Kostnader, mnkr		-9,1	-11,4
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr		-4,1	-5,2
Avgiftsfinansieringsgrad*		44 %	46 %
Hälsoskydd***	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr	8,6	4,3	3,1
Kommunbidrag, mnkr	9,7	5	5,3
Kostnader, mnkr	-18,4	-4,9	-9,3
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-8,0	-4,1	-4,2
Avgiftsfinansieringsgrad*	47 %	88 %	33 %

Kommunala lantmäterimyndigheten	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr	14,6	16,1	13,6
Kommunbidrag, mnkr	3,6	3,2	3,5
Kostnader, mnkr	-17,2	-19,7	-18,5
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-7,4	-8,5	-7,9
Avgiftsfinansieringsgrad*	85 %	81 %	74 %
Livsmedelskontroll	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr	7,5	7,9	6,9
Kommunbidrag, mnkr	3,8	3,9	4,3
Kostnader, mnkr	-11,3	-12,0	-12,7
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-5,2	-5,6	-6,0
Avgiftsfinansieringsgrad*	66 %	65 %	54 %
Tillståndsenheten	dec-18	dec-19	dec-20
Taxeintäkter, mnkr	4,7	4,7	5,3
Kommunbidrag, mnkr	0,5	0,4	0,3
Kostnader, mnkr	-5,1	-5,1	-5,6
-varav lönekostnader (exklusive PO), mnkr	-2,0	-2,2	-2,6
Avgiftsfinansieringsgrad*	92 %	91 %	95 %

* Avgiftsfinansieringsgraden utgörs av avgifter dividerat med verksamhetens kostnader.

**Tidigare följts upp tillsammans med hälsoskydd.

***Tidigare följts upp tillsammans med enskilt vatten och avlopp, områdesskydd samt samhällsbyggnad och miljöövervakning.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag samt uppdrag vid sidan av verksamhetsplanen

De förändrade förutsättningarna för att bedriva nämndens verksamhet på grund av covid-19 påverkade nämndens bidrag till kommunfullmäktiges inriktningsmål, uppdrag och uppdrag vid sidan av verksamhetsplanen.

I augusti antog nämnden en justerad verksamhetsplan där framförallt tillsyns- och kontrollplanerna reviderades utifrån de nya förutsättningarna.

Nämnden bidrog inom ramen för sin verksamhet till att uppfylla de inriktningsmål och uppdrag som ställts upp av kommunfullmäktige men nämndens bidrag påverkades av rådande pandemi. Nämndens bidrag bedöms helt uppfyllt till ett av inriktningsmålen, i hög grad uppfyllt till fem av inriktningsmålen och delvis uppfyllt till tre av inriktningsmålen.

Nämndens insatser till uppdragen behövde i vissa fall anpassas utifrån de nya förutsättningarna men övervägande delen av de uppdrag som är tillämpliga för nämndens verksamhet genomfördes under året, se rapport *Uppföljning av verksamhetsplan 2020*.

Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden som helhet redovisar ett negativt ackumulerat resultat på minus 0,4 miljoner kronor för räkenskapsåret 2020. Avvikelsen mellan årets resultat, budget och helårsprognos beror på den rådande covid-19 pandemin. Underskottet beror på tillsyn utifrån miljöbalken och kontroll utifrån livsmedelslagen som i vissa delar inte kunnat utföras alls och i andra delar fått utföras på nya sätt. Eftersom allt tillsyns- och kontrollarbete som fakturerats under året inte kunnat utföras så uppstod en tillsyns- och kontrollskuld motsvarande 2,2 miljoner kronor. Medel motsvarande den tillsyns- och kontroll som fakturerats men inte utförts överfördes till kommande år då tillsynen och kontrollen kommer att utföras. För att möta de minskade intäkterna arbetade nämnden för att minska sina kostnader. Nämnden hade lägre kostnader för arbetskraft (sjukavdrag och ej tillsatta vakanser), kompetensutveckling och rese-och representation i förhållande till budget.

Under året hjälptes samtliga verksamheter åt att prioritera och tänka nytt. Förvaltningen lade tid och kraft på att ställa om och genomföra tillsyn, kontroller och förrättningar mer digitalt utifrån omständigheterna som rådde.

Det är värt att notera att nämndens helårsprognos efter sommaren pekade på ett negativt utfall på 0,9 miljoner kronor. Tack vare hårda prioriteringar för ökade intäkter och kostnadsbesparingar under tertial tre blev helårsresultatet 0,5 miljoner kronor bättre än helårsprognosen.

I årets resultat kompenseras nämnden med statsbidrag från Kammarkollegiet motsvarande 1,3 miljoner för arbete med trängseltillsyn gällande tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Statsbidraget täckte en tredjedel av nämndens kostnader i samband med den nya tillsynen. Nämnden kompenseras även för sjuklönekostnader med 0,15 miljoner kronor under perioden april till december 2020.

Sammanfattningsvis påverkade den pågående pandemin både verksamhet och ekonomi under året och i bokslutet bedöms nettoeffekten av pandemin uppgå till 8,5 miljoner kronor i intäktsbortfall i förhållande till budget. Den negativa påverkan till följd av pandemin vägdes dock upp av lägre kostnader för arbetskraft om 2 miljoner kronor, övriga verksamhetskostnader om 4 miljoner kronor samt högre statsbidrag än budgeterat motsvarande 1,3 miljoner kronor.

Nämnden hade inte några investeringar under 2020.

Politisk verksamhet

Nämndens redovisar ett negativt resultat på minus 0,4 miljoner kronor för helåret som avviker från budget. Det negativa utfallet beror på att det adresserade kommunbidraget inte täcker nämndens ökade kostnader för politiken (sedan 2018 har antal ledamöter ökat jämfört med föregående mandatperiod). Pandemin har medfört att den politiska verksamhetens kostnader för resor, kompetensutveckling och representation varit lägre än budgeterat.

Verksamhetsstöd^[1]

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett nollutfall och är i linje med budget samt helårsprognosen.

Administrativa enheten

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett positivt utfall om 0,05 miljoner kronor och är i linje med budget samt helårsprognosen.

Miljöskyddstillsyn

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett positivt utfall om 0,2 miljoner kronor i förhållande till budget vilket är 0,6 miljoner kronor bättre än helårsprognosen. Avdelningen har periodiserat förtida betalning av tillsynskuld för tillsyn av miljöfarlig verksamhet på 180 timmar, vilket motsvarar 0,2 miljoner kronor. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021. I helårsprognosen antog enheten 300 timmar i tillsynskuld motsvarande 0,35 miljoner kronor vilket föranleder en del av det positiva resultatet. En annan bidragande orsak till det positiva resultatet var lägre kostnader än förväntat från kronofogden och kostnader för ett saneringsärende som blev betydligt lägre än budgeterat.

Enskilt vatten och avlopp, områdesskyddstillsyn samt samhällsbyggnad och miljöövervakning

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett positivt utfall om 0,05 miljoner kronor. Resultatet är i linje med budget men avviker positivt i förhållande till helårsprognosen om 0,5 miljoner kronor. Det positiva utfallet beror på att intäkterna för tillståndsansökningar och timavgifter för bland annat enskilda avlopp under oktober till december överträffade prognosen positivt tack vare hårda prioriteringar och fokuserat arbete. Enheten har periodiserat förtida betalningar för vissa ärenden motsvarande 156 timmar, vilket motsvarar 0,2 miljoner kronor. Enhetens kostnader visar ett positivt resultat om 0,5 mnkr i förhållande till budget men ligger i linje med helårsprognosen, vilket beror på lägre arbetskraftskostnader samt lägre övrig kostnad som exempelvis kompetensutveckling.

Hälsoskyddstillsyn

Enheten är en av de delar av förvaltningen som kraftigast påverkats av pandemin. Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett negativt utfall om 0,9 miljoner kronor i förhållande till budget samt helårsprognosen. Avvikelsen beror till stor del på de rådande restriktioner som infördes under året. Besök på exempelvis vårdboenden, förskolor, grundskolor och idrottsanläggningar har inte gått att genomföra. Restriktionerna lättade inte under slutet av året som förvaltningen antog i augustiprognosen. Detta föranledde att tillsynsskulden blev mycket större än befarat. Hälsoskydd har periodiserat 1 218 timmar motsvarande 1,4 miljoner kronor i utestående tillsynsskuld. I helårsprognosen antogs tillsynskuld om 500 timmar motsvarande 0,6 miljoner kronor. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021

^[1] Under verksamhetsstöd ligger de förvaltningsövergripande kostnaderna för förvaltningschef och verksamhetsutvecklare m.m.

och 2022. Enheten har haft kostnader med koppling till långtidssjukskrivning och rehabilitering. Enhetens kostnader visar ett positivt resultat om 0,6 mnkr i förhållande till budget, vilket beror på lägre arbetskraftskostnader, kompetensutveckling med mera.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett nollutfall och är i linje med budget samt helårsprognosen. Dock avviker intäkter från budget eftersom färre förrättningsbeslut fattades än planerat under året. Nettoeffekten är noll eftersom enhetens kostnader för arbetskraft samt övriga kostnader visar ett lägre utfall än budgeterat. Avvikelsen beror på pandemin som medförde att förrättningar tog mer tid i anspråk än planerat, särskilt större och komplexa ärenden. Nya digitala arbetsätt som delvis infördes redan i början av året har underlättat myndighetens omställning till arbete hemifrån.

Livsmedelskontroll

Resultatet för räkenskapsåret 2020 är i linje med budget samt helårsprognos. Enheten har periodiserat förtida betalningar av 421 timmar i kontrollskuld för utestående besök, vilket motsvarar 0,5 miljoner kronor. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021. Enhetens kostnader redovisar en positiv avvikelse om 0,5 miljoner kronor i förhållande till budget, men i linje med helårsprognosen. Den positiva avvikelsen avser främst lägre kostnader för arbetskraft.

Tillståndsenheten

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett nollutfall och är i linje med budget samt helårsprognosen.

Tabell ekonomiskt resultat och prognos

mnkr	Utfall 201231	Budget201231	Avvikelse	Helårs- prognos	Helårs- budget
Taxor och avgifter	39,5	48,8	-9,3	40,1	48,8
Försäljning verksamhet och entreprenader	1,3	0,5	0,9	1,0	0,5
Kommunbidrag	26,7	26,7	0,0	26,7	26,7
Bidrag	1,7	0,1	1,5	1,6	0,1
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	69,1	76,0	-6,9	69,4	76,0
Köp av verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lön och PO	-48,9	-51,6	2,6	-49,0	-51,6
Övr pers. kostnader	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	0,0
Lokalkostnader	-4,2	-4,4	0,2	-4,3	-4,4
Övr verks. Kostnader	-16,2	-20,0	3,9	-16,8	-20,0
Transf, avskrivningar och finansiella kostn.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	-69,5	-76,0	6,6	-70,3	-76,0
Periodens resultat	-0,4	0,0	-0,4	-0,9	0,0

Hållbarhetsperspektiven och nationella miljö kvalitetsmålen

Hållbarhetsperspektiven

Miljö- och hälsoskydds nämnden bidrar genom tillsyn, kontroller och förrättningar till de tre hållbarhetsperspektiven; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Ekologisk hållbarhet

Fyra av förvaltningens verksamhetsområden arbetar utifrån miljöbalken och bidrar tydligt till ekologisk hållbarhet.

Miljöskydd omfattar tillsyn av miljöfarliga verksamheter och bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Tillståndsprovning och tillsyn av vatten och avlopp (VA) bidrar till minskad övergödning och skydd av grund- och dricksvattnet. Områdesskydd (OS) omfattar tillsyn av strandskydd och naturreservat och bidrar till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten samt att trygga allas tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning (SHB) bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen.

Social hållbarhet

Social hållbarhet omfattar mänskliga rättigheter med exempelvis förvaltningens ansvar som arbetsgivare och vårt ansvar att som kommunal myndighet säkerställa demokratiska värden. En särskild aspekt av mänskliga rättigheter är barns rättigheter eftersom barn är extra skyddsvärda.

Arbetsgivaransvaret bidrar till att ge medarbetarna möjlighet att utvecklas i arbetet och skapa balans mellan arbete och fritid. Arbetsvillkor, arbetsmiljö och personsäkerhet är viktiga frågor och vi värderar jämställdhet, mångfald och fackliga rättigheter.

Förvaltningens myndighetsutövning säkerställer demokratiska värden så som rättssäkerhet och likhet inför lagen. Myndighetsservicen bidrar till att uppfylla nämndens serviceskyldighet och upprätthålla offentlighetsprincipen genom tillgång till allmänna handlingar och att ge råd och service till medborgarna.

Alla förvaltningens verksamhetsområden utom den kommunala lantmäterimyndigheten bidrar till att säkra människors hälsa. Miljöskydd bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Hälsoskydd bidrar till en hälsosam miljö och hälsa för barn, unga och äldre genom tillsyn av förskolor, skolor och äldreboenden. Områdesskydd upprätthåller allemansrätten och tryggar tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen. Livsmedelskontrollen bidrar till att alla ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. VA (Enskilt vatten och avlopp) skyddar grund- och dricksvatten. Tillståndsprovning och tillsyn av alkohol, tobak, receptfria läkemedel och e-cigaretter bidrar bland annat till en ansvarsfull alkoholserving.

Av förvaltningens avdelningar bidrar speciellt Hälsoskydd till barns rättigheter genom tillsyn för att säkerställa att barn i förskolor, skolor och fritidshem har en hälsosam inomhusmiljö. Livsmedelskontroll och VA bidrar till att barn ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. Tillståndsenheten skyddar barn och unga från att komma i kontakt med alkohol och tobak. Genom Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar förvaltningen till hållbar stadsplanering och bevakar då bland annat storlek på planerade förskolegårdar.

Ekonomisk hållbarhet

Alla förvaltningens avdelningar kan bidra till näringslivsutveckling och hjälpa verksamhetsutövare och privatpersoner att ta ansvar för sin hållbarhetspåverkan. Här har vi valt en snävare definition av ekonomisk hållbarhet och då är det enbart den kommunala lantmäterimyndigheten som tydligt bidrar till ekonomisk hållbarhet.

Lantmäterimyndigheten bidrar till ett hållbart samhällsbyggande och ekonomisk utveckling genom att skapa förutsättningar för att bebygga och utveckla fastigheter och samhällets infrastruktur, köpa, äga och sälja fastigheter samt söka, hitta och använda geografisk information och fastighetsinformation.

I tabellen nedan anges vilket område som bidrar till vilket hållbarhetsperspektiv.

	Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet			Ekonomisk hållbarhet
	<i>Miljö- och klimatfrågor</i>	<i>Mänskliga rättigheter</i>	<i>Barns rättigheter</i>	<i>Människors hälsa</i>	<i>Hållbar ekonomi</i>
Miljöskydd	X	(X)		X	
VA	X	(X)	X	X	
OS	X	(X)		X	
SHB	X	(X)	X	X	
Hälsoskydd		(X)	X	X	
Tillstånd		(X)	X	X	
Livsmedel		(X)	X	X	
Lantmäteri		X			X
Myndighet		X			
Arbetsgivare		X	X	X	

Nationella miljö kvalitetsmål

I Sverige och Uppsala är miljö- och klimatfrågorna fortsatt centrala för en hållbar utveckling. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen utgör här en viktig utgångspunkt och Uppsala ska bidra till att de uppnås. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i det arbetet och bidrar till måluppfyllelsen genom tillsyn, kontroll och förrättningar. Nämnden har därför satt upp en riktlinje att de nationella miljö kvalitetsmålen, i alla delar där det är möjligt, ska vara styrande för nämndens prioriteringar, bedömningar och remissvar.

I tabellen nedan anges vilken typ av tillsyn som bidrar till vilket miljö kvalitetsmål.

Nationella miljö kvalitetsmål	Miljöskyddstillsyn	Tillsyn VA och områdesskydd	Hälsoskyddstillsyn
1. Begränsad klimatpåverkan	X		X
2. Frisk luft	X		X
3. Giffri miljö	X	X	X
4. Säker strålmiljö	X		X
5. Ingen övergödning	X	X	
6. God bebyggd miljö		X	X
7. Skyddande ozonskikt	X		
8. Grundvatten av god kvalitet	X	X	
9. Levande sjöar och vattendrag	X	X	
10. Bara naturlig försurning	X		
11. Myllrande våtmarker		X	
12. Levande skogar		X	
13. Ett rikt odlingslandskap	X	X	
14. Ett rikt växt- och djurliv		X	
15. Storslagen fjällmiljö			
16. Hav i balans samt levande kust och skärgård			

Nämnd
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2021-01-19

Nämndbehandlad/nämndbehandlas:
2021-03-03

Handläggare:
Mazén Sliwa

Version:
1

Bokslut 2020

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSS- NÄMNDEN	Kommunbidrag	Resultat		
		Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
Belopp i miljoner kronor	2020	2020	2019	202008
Politisk verksamhet (1)	1,2	-0,4	-0,5	-0,4
Infrastruktur, skydd m.m (2)	25,4	-0,1	0,7	-0,5
Fritid, övrigt (32)	0,1	0,1	0,1	0,1
Nämnden totalt	26,7	-0,4	0,3	-0,9

	KF-budget	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2 020	2 020	2 019	202 008
Investeringar	0,1	0,0	0,0	0,0

Resultat per verksamhet

Nämndens som helhet redovisar ett negativt ackumulerat resultat på minus 0,4 miljoner kronor för räkenskapsåret 2020. Avvikelsen mellan årets resultat, budget och helårsprognos beror på den rådande covid-19 pandemin. Underskottet beror på tillsyn utifrån miljöbalken och kontroll utifrån livsmedelslagen som i vissa delar inte har kunnat utföras alls och i andra delar fått utföras på nya sätt. Eftersom allt tillsyns- och kontrollarbete som fakturerats under året inte har kunnat utföras så har en tillsyns- och kontrollskuld uppstått under året motsvarande 2,2 miljoner kronor. Medel motsvarande den tillsyn- och kontroll som fakturerats men inte utförts har överförts till kommande år då tillsynen och kontrollen kommer att utföras. För att möta de minskade intäkterna har nämnden arbetat för att minska sina kostnader. Nämnden har haft lägre kostnader för arbetskraft (sjukavdrag och ej tillsatta vakanser), kompetensutveckling och rese-och representation i förhållande till budget.

Det är värt att notera att nämndens helårsprognos efter sommaren pekade på ett negativt utfall på 0,9 miljoner kronor. Tack vare hårda prioriteringar för ökade intäkter och kostnadsbesparingar under tertial tre blev helårsresultatet 0,5 miljoner kronor bättre än helårsprognosen.

I årets resultat har nämnden kompenserats med statsbidrag från Kammarkollegiet motsvarande 1,3 miljoner för arbete med trängsel tillsyn gällande tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Statsbidraget har täckt en tredjedel av nämndens kostnader i samband med den nya tillsynen. Nämnden har även kompenserats för sjuklönekostnader med 0,15 miljoner kronor under perioden april till december 2020. Under året har samtliga verksamheter hjälpts åt att prioritera och tänka nytt och lagt tid och kraft för att ställa om och genomföra tillsyn, kontroller och förrättningar mer digitalt utifrån rådande omständighet.

Sammanfattningsvis har den pågående pandemin påverkat både verksamhet och ekonomi under året och i bokslutet bedöms nettoeffekten av pandemin uppgå till 8,5 miljoner kronor i intäktsbortfall i förhållande till budget. Den negativa påverkan till följd av pandemin uppvägs dock av lägre kostnader för arbetskraft om 2 miljoner kronor, övriga verksamhetskostnader om 4 miljoner kronor samt högre statsbidrag än budgeterat motsvarande 1,3 miljoner kronor.

Politisk verksamhet

Nämndens redovisar ett negativt resultat på minus 0,4 miljoner kronor för helåret som avviker från budget. Det negativa utfallet beror på att det adresserade kommunbidraget inte täcker nämndens ökade kostnader för politiken (sedan 2018 har antal ledamöter ökat jämfört med föregående mandatperiod). Pandemin har medfört att den politiska verksamhetens kostnader för resor, kompetensutveckling och representation varit lägre än budgeterat.

Infrastruktur, skydd m.m

Periodens resultat för verksamheten infrastruktur, skydd m.m redovisar ett underskott om minus 0,1 miljoner kronor. Avvikelsen beror på lägre intäkter vilket härleds till pandemin. Nämnden har under första och andra kvartalet inte bedrivit verksamhet i normal omfattning och har därför haft lägre intäkter än budgeterat. Omfattande påverkan på och anpassningar av verksamheten har gjorts på grund av pandemin med inställda besök på till exempel äldreboenden, förskolor, skolor, idrottsanläggningar och inställd miljöskyddstillsyn av restauranger med mera.

Fritid, övrigt

Verksamheten redovisar ett utfall om 0,1 miljoner kronor och ligger i linje med nämndens budget. Inga avvikelser noterade.

Investeringar

Nämnden har inte genomfört några investeringar under 2020.

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Rapport

Nämndbehandlas:
2021-03-03

Diarienummer:
MHN-2020-122

Handläggare:
Kristin Svensson

Uppföljning av verksamhetsplan 2020

Bedömningskriterier

Nedan redovisas förklaringstexter till de bedömningskriterier som presenteras i denna rapport.

Bedömning av inriktningsmål och nämndmål

Målet är helt uppfyllt innebär att nämndens verksamhet tycks leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är i hög grad uppfyllt innebär att nämndens verksamhet till övervägande del tycks leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är delvis uppfyllt innebär att nämndens verksamhet tycks bara till viss del leda till de resultat den vill se inom målet.

Målet är ej uppfyllt innebär att nämnden inte har någon verksamhet som bidrar till måluppfyllelse.

Bedömning av uppdrag och åtgärder

Ej påbörjad innebär att uppdraget inte är påbörjat trots att det borde vara påbörjat.

Påbörjad innebär att uppdraget är påbörjat och flyter på enligt plan.

Väntar innebär att uppdraget inte är påbörjat, men att det är i enlighet med plan.

Färdig innebär att uppdraget är färdigt. Det gäller även när det som började som ett uppdrag fortsättningsvis hanteras i ordinarie verksamhet.

Stoppad innebär att uppdraget inte kommer att genomföras.

Försenad innebär att uppdraget är påbörjat, men flyter inte på enligt plan.

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Bedömning
Delvis uppfyllt

Nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.

Bedömning
Delvis uppfyllt

Åtgärd: Åtgärder för effektivare tillsyn och kontroll.

Status
Försenad

Nämnden har identifierat behov av förbättrade verktyg för uppföljning av verksamheten. Pågående arbete har visat att insatserna för att förbättra uppföljningen med fördel genomförs i samband med övergång till nytt ärendehanteringssystem.

Uppdrag 1.3. Utveckla kommunkoncernens förmåga att ställa ekonomiska, sociala och miljömässiga krav vid upphandling.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Utveckla vår förmåga att ställa ekonomiska, sociala och miljömässiga krav vid upphandling.

Status
Påbörjad

Vi använder oss alltid av Kommers och väljer alltid ekologiskt eller fairtrade om det är ekonomiskt försvarbart. Förvaltningen har genomfört en genomgång av inköp och ersatt flera produkter med ekologiska alternativ.

Uppdrag 1.6 Genomföra en koncernövergripande kartläggning hur resurser fördelas mellan män och kvinnor senast 2022 i syfte att uppnå en jämställd resursfördelning.

Status
Väntar

Åtgärd: Delta i den koncernövergripande kartläggningen

Status
Väntar

En kartläggning av den kommunbidragsfinansierade delen av nämndens verksamhet kommer att genomföras under 2021.

Uppdrag kvar från 2018: Tydliggöra hur digitaliseringens möjligheter ska användas och dess utmaningar hanteras i verksamhetsplanering och affärsutveckling så att utvecklingen kan drivas så samlat och effektivt som möjligt

Status
Klar

Åtgärd: Se åtgärder under Inriktningsmål 3: Uppdrag 3.1 Aktivt och strategiskt arbeta med digital utveckling och innovation, genom bland annat testbäddar, för att utveckla den egna verksamheten, stärka klimatarbetet och skapa ett smart och hållbart Uppsala.

Status
Klar

Omarbetas och hanteras via digital färdplan.

Inriktningsmål 2: Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Åtgärd: Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn naturreservat

Status

Klar

Antalet naturreservat har ökat i kommunen och de är viktiga för friluftslivet. Nyttjande av dessa reservat ökade under året. Arbetet med prövning av kommunala naturreservat genomfördes enligt plan. Utöver det hanterades inkommande klagomål och nämnden hade en del dialog med förvaltarna.

På så sätt bidrar nämnden till kommunens naturvårdsprogram.

Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn strandskydd.

Status

Försenad

Genom att kontrollera att strandskyddsbestämmelserna följs bidrar nämnden till attraktiva och tillgängliga vatten och naturområden i kommunen, i enlighet med kommunens vattenprogram och naturvårdsprogram. På så sätt bidrar nämnden till kommunens vattenprogram och naturvårdsprogram.

Tillsynsplanen reviderades i augusti på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. Tillsynen genomfördes men pausades efter inspektionerna under hösten.

Uppdrag 2.1 Stärk arbetet för att Uppsala ska vara en trygg plats med låg brottslighet med att förebygga social oro, öka tryggheten och bekämpa de kriminellas ekonomi i samverkan med polis (bland annat inom ramen för nya överenskommelsen), civilsamhället och andra myndigheter.

Status
Klar

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull alkoholserving

Status
Klar

Nämnden verkar för en ansvarsfull alkoholserving genom tillståndsprövning, yttre och inre tillsyn samt genom kunskapsstöd till krögare och serveringspersonal. Arbetet har genomförts i enlighet med den reviderade plan som antogs av nämnden i augusti. Planen reviderades på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete. Bl.a. tog arbetet med att kontrollera trängsel mycket tid i anspråk. Många verksamheter var också tillfälligt stängda eller hade så få gäster att yttre tillsyn enligt alkohollagen inte var meningsfull.

Nämnden bidrar genom sitt arbete till kommunens drogpolitiska program.

Fortsatt arbete kring det tidigare uppdraget hanteras i det nya uppdraget om att vässa kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet. Tillståndsenhetens arbete övergår till nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning.

Status
Klar

Genom tillståndsprövning, ordinarie yttre tillsyn och ett kontrollköpsprojekt har nämnden verkat för en ansvarsfull tobaksförsäljning. Arbetet har genomförts enligt plan och nämnden har slutfört sitt bidrag till uppdraget.

Nämnden bidrar genom sitt arbete till kommunens drogpolitiska program.

Åtgärd: Tillståndsenheten: Verka för ansvarfull försäljning av receptfria läkemedel, e-cigarettor och folköl.

Ansvarsfull försäljning av receptfria läkemedel och e-cigarettor samt minskad tillgång till alkohol.

Status
Klar

Genom bland annat yttre tillsyn verkar nämnden för en ansvarsfull försäljning. Arbetet har genomförts enligt plan och nämnden har slutfört sitt bidrag till uppdraget under året.

Nämnden bidrar genom sitt arbete till kommunens drogpolitiska program.

Tillståndsenheten: Verka för ansvarsfull lotteriförsäljning.

Status
Klar

Under perioden har tre lotterier registrerats. Arbetet har gått enligt plan och nämnden har genomfört med sitt bidrag till uppdraget under året.

Uppdrag 2.4 Vidta de åtgärder som krävs för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala. (GSN, KS och MHN)

Status
Påbörjad

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft

Status
Påbörjad

Nämnden fortsatte följa utvecklingen av luftkvaliteten i staden noga under året. Arbetet att se över åtgärdsprogrammet för att komma till rätta med de höga halterna av främst kväveoxider på Kungsgatan påbörjades under 2019. Arbeta pågår med att ta fram underlagsutredningar. Det är ett arbete som leds av kommunstyrelsen. Nämnden är tillsynsmyndighet och bidrar med kunskap och erfarenhet.

Nämnden har deltagit i en utredning av regionens dispensansökan gällande bussflottan där Gatu- och samhällsnämnden är beslutsfattare.

Nämnden genomförde tillsyn och sin del av årets arbete för att bidra till uppdraget. Fortsatt arbete omhändertas under nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

På så sätt bidrar nämnden till kommunens åtgärdsprogram för luft.

Uppdrag kvar från 2019: Beakta näringslivsperspektivet i kommunala beslut.

Status
Klar

Åtgärd: Beakta näringslivsperspektivet i kommunala beslut.

Status
Klar

Näringslivsperspektivet har beaktats i beslut i relevanta fall. Arbetet framåt kommer genomföras utifrån handlingsplanen till näringslivsprogrammet.

Uppdrag kvar från 2019: Samordna upphandlingsarbetet rörande gaturummet i syfte att undvika onödiga grävarbeten.

Status
Stoppad

Nämnden avstår från att arbeta med uppdraget eftersom det inte ryms inom nämndens uppdrag. Nämnden har ingen verksamhet som kan bidra till genomförandet av uppdraget och de effekter uppdraget är avsett att åstadkomma.

Uppdrag kvar från 2018: Utifrån genomförd nollmätning stärka platsvarumärket Uppsala.

Status
Klar

Nämnden har genomfört uppdraget genom åtgärder som utfördes 2018. Nämnden genomförde därför inga nya åtgärder under 2020.

Uppdrag kvar från 2018: Stärka krisberedskapen i kommunens alla verksamheter

Status
Påbörjad

Åtgärd: Stärkt beredskap för allvarliga störningar

Status
Försenad

Krisberedskapen inom nämnden har stärkts under de senaste åren och arbetet fortsatte under 2020 med start av en ny utökad beredskapsorganisation, utbildningar

och beredskapsövningar. Nämnden kan även konstatera att den globala pandemin i sig innebär en utveckling av beredskapen för kriser.

Nämnden startade sin nya utökade beredskapsorganisation i februari efter två års utvecklingsarbete. Den nya organisationen har varit nåbar dygnet runt och har kunnat bistå bland annat räddningstjänsten med miljökompetens vid utsläpp till vatten och luft, som till exempel vid olyckor med utsläpp av diesel och vid bränder. Andra delar av kommunen och räddningstjänster från andra kommuner har visat intresse av organisationen och efterfrågat nämndens erfarenheter. Under hösten genomfördes ett digitalt utvärderingsmöte bland deltagare för erfarenhetsutbyte och för att ta fram förbättringsförslag. Utbildningar sker fortlöpande efter behov.

Nämnden har utbildats i stabsmetodik med efterföljande skrivbordsövning och genomförde även under oktober en beredskapsövning tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen och kommunens centrala krisberedskap. Förvaltningens operativa plan för allvarlig störning kommer att prioriteras under den första delen av 2021. En plan för arbetet kommer att diskuteras i ledningsgruppen januari 2021.

Resultat från en risk- och sårbarhetsanalys över förvaltningen redovisades i ledningsgruppen under december. Handlingsplan utifrån analysen är prioriterad att ta fram 2021.

Arbetet kring miljöförvaltningens organisation vid höjd beredskap kommer att utföras tillsammans med kommunens centrala beredskapsenhet och planeras att påbörjas 2021. Även arbetet med en säkerhetskyddsanalys för skydd av känsliga uppgifter kommer att genomföras tillsammans med kommunens centrala beredskapsenhet 2021.

Arbetet inom uppdraget övergår till nämndmål: Stärkt krisberedskap.

Genom detta arbete bidrog nämnden till kommunens handlingsplan för trygghet och säkerhet.

Inriktningsmål 3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsokompetens i stadsbyggnadsprocessen och påverka bygglov, planer och program.

Status
Klar

Nämnden har bidragit med miljö- och hälsoskyddskompetens genom att besvara remisser och genom att delta på samråd med bygglovs- och planenheten. Arbetet genomfördes enligt plan.

Åtgärd: Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Uppföljning av samhällsbyggnadsprojekt.

Status
Försenad

Nämnden skulle följa upp ett samhällsbyggnadsprojekt för att undersöka hur utfallet blev och hur nämndens yttranden tillvaratogs i processen. Projektet påbörjades men sköts sedan upp till 2021.

Åtgärd: Delta i och utveckla miljösamverkan i Uppsala län inom livsmedelskontroll, miljöskyddstillsyn och hälsoskyddstillsyn.

Status
Försenad

Miljöförvaltningen har deltagit aktivt för att utveckla miljösamverkan. För livsmedelskontrollen har förvaltningen bland annat varit drivande i projektet med den länsgemensamma provtagningsplanen.

Inom miljöskyddstillsynen har ett projekt om oljeavskiljare påbörjats och flera möten har genomförts inom ramen för miljösamverkan Uppsala. Den praktiska tillsynen inom projektet kommer att genomföras under 2021 inom ramen för Miljösamverkan Uppsala. Nu pågår även diskussioner med andra miljösamverkan i Sverige för att

tillsammans göra en utbildningsinsats inom tillsynsområdet. På Ägargruppmötet kommer beslut tas om vilka andra tillsynsprojekt som kommer att genomföras under 2021.

Pandemin har under året bidragit till förseningar i planerade aktiviteter.

Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Bedömning
Helt uppfyllt

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Bidra till plan för hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.

Status
Klar

Nämnden bidrar aktivt vid framtagande av VA-plan för kommunen.

På så sätt bidrar nämnden till vattenprogrammet.

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Utveckla kunskap om enskild vattenförsörjning.

Status
Klar

Ett särskilt projekt gällande enskilt dricksvatten tillsammans med SGU har genomförts enligt plan.

På så sätt bidrar nämnden till vattenprogrammet.

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Inom myndighetsuppdraget, prövning av tillståndsansökningar för små avloppsanläggningar.

Status
Klar

Ansökningar om tillstånd för nytt avlopp utanför verksamhetsområden handläggs kontinuerligt och nämnden jobbar aktivt med att komma ner i väntetid för handläggningen av dessa och att informationen på uppsala.se är aktuell.

På så sätt bidrar nämnden till vattenprogrammet.

Åtgärd: Enskilt vatten och avlopp: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn av små avloppsanläggningar.

Status
Klar

Tillsyn av små avlopp är viktigt för att minska övergödningen. Det finns 12 000 enskild avlopp och nämnden arbetar aktivt med tillsyn av små enskilda avlopp äldre än ca 20 år. Dessutom har nämnden kontinuerlig tillsyn av små och mellanstora reningsverk som har blivit allt vanligare.

På så sätt bidrar nämnden till vattenprogrammet.

Åtgärd: Miljöskydd: Bidra till kommungemensamt vattenarbete.

Status
Klar

Arbetet drivs av Stadsbyggnadsförvaltningen. Miljöförvaltningen bidrar enligt plan med sin kompetens och perspektiv utifrån miljöbalken. Lokalt åtgärdsprogram för Sävja ån har påbörjats och det lokala åtgärdsprogrammet för Fyrisån och Hågaån är klart. Riktlinjer för dagvattenhantering är klara, men arbetet med översvämningssplanen är inte klart.

Genom sitt arbete bidrog nämnden till kommunens vattenprogram, riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ut grundvattensynpunkt.

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter.

Status
Klar

Arbetet med tillsyn på miljöfarliga verksamheter har genomförts enligt en reviderad plan på grund av de konsekvenser Covid-19 fick för nämndens arbete. Dock har arbetet med tillsynen under året gått bättre än prognos och den reviderade planen överträffades.

Nämnden arbetade med tillsyn inom många branscher och i år med projektinriktad tillsyn av laboratorier och överlåtelsestillstånd för särskilt farliga kemiska produkter. Nämnden har även genomfört flera informationsinsatser om bland annat cisterner, bekämpningsmedel och lantbruk med fokus på häst.

På grund av Covid-19 har en del av den planerade tillsynen genomförts i annan form, begränsats och en mindre del behövt ställas in. På grund av införande av ett nytt ärendehanteringssystem, vilket tog mer resurser i anspråk än planerat, har inte heller all planerad tillsyn kunnat genomföras i år. Den tillsyn som ej kunnat genomföras planeras att genomföras under 2021.

Nämndens tillsyn bidrog till en giftfri miljö, skydd av grundvattnet och minskad miljö- och klimatpåverkan.

Genom sitt arbete bidrog nämnden till kommunens vattenprogram, riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ut grundvattensynpunkt samt miljö- och klimatprogram.

Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp.

Bedömning
Delvis uppfyllt

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter.

Status
Försenad

Nämnden bidrog till en utbildning för frisörer och har tagit fram en folder om hantering av miljöfarligt avfall som uppkommer hos frisörer. Foldern skickades ut till frisörer i kommunen under hösten. Nämnden har påbörjat en utredning gällande hur krav kan ställas vid spridning och lagring av slam. Tillsynen av byggarbetsplatser med avseende på efterlevnaden av vattenskyddsdispenser planerades men genomfördes inte på grund av Covid-19 och planeras att genomföras 2021.

Nämndens tillsyn bidrar till en giftfri miljö och skydd av grundvattnet.

Genom sitt arbete bidrar nämnden till kommunens vattenprogram och riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ut grundvattensynpunkt.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn högfluorerade ämnen (PFAS).

Status
Klar

Arbetet med tillsyn gällande högfluorerade ämnen (PFAS) genomförs enligt plan. Nämnden har deltagit i möte med Försvarsinspektören för hälsa och miljö. Tillsyn pågår på verksamheter med kända PFAS föroreningar och under året har nya tillsynsobjekt utifrån PFAS tillkommit. Numera ingår även PFAS som bedömningsgrund vid yttrande om vattenskyddsdispens, beslut om bergvärme, beslut om återanvändning av avfall (schaktmassor) i anläggningsändamål. Nämnden har under året även deltagit på olika nätverksmöten och webinarium med fokus på PFAS.

Nämndens tillsyn bidrar till en giftfri miljö och skydd av grundvattnet.

Genom sitt arbete bidrar nämnden till kommunens vattenprogram och riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ut grundvattensynpunkt.

Åtgärd: Miljöskydd: Tillsyn förorenade områden.

Status
Försenad

Arbetet med tillsyn på förorenade områden genomförs enligt en reviderad plan på grund ökat behov av resurser inom DHS. Arbetet inom förorenade områden genomförs i dialog med Länsstyrelsen och Stadsbyggnadsförvaltningen.

Genom sitt arbete bidrar nämnden till kommunens vattenprogram samt riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt.

Åtgärd: Bidra till en hållbar avfallshantering.

Status
Klar

Förvaltningen har deltagit i samråd med FTI inför deras tillståndsansökan hos Naturvårdsverket. Förvaltningen har deltagit i möte med FTI om hur de avser att arbeta med återvinningsstationer framöver som komplement till den fastighetsnära insamlingen. Nämnden bedriver även tillsyn på fastighetsägares avfallshantering och hanterar frågor om hushållsavfall och komposter. Arbetet genomförs enligt plan. Under slutet av året deltog nämnden även i UVABs arbete med framtagande av en ny avfallsplan.

Nämndens tillsyn bidrar till en giftfri miljö och god bebyggd miljö.

Genom sitt arbete bidrar nämnden till UVABs avfallsplan.

Uppdrag 3.1 Aktivt och strategiskt arbeta med digital utveckling och innovation, genom bland annat testbäddar, för att utveckla den egna verksamheten, stärka klimatarbetet och skapa ett smart och hållbart Uppsala.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Genomföra delprojekt DHS för att ersätta IT-stödet Ecos

Status
Försenad

Delprojekt DHS miljö är stoppat. Arbetet kommer behöva planeras om och startas upp med annan leverantör 2021. Driftsättning av det nya systemet är ett måste till hösten 2021.

Viktiga steg i nämndens bidrag till uppdraget kommer att vara färdiga 2021/2022.

Fortsatt arbete hanteras genom nämndmålet: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

På så sätt bidrar nämnden till kommunens strategiska plan för IT-utveckling och digitalisering.

Åtgärd: Fortsätta utvecklingen av digitala lösningar inom nämndens verksamheter

Status
Påbörjad

Uppdrag 3.5 Öka andelen förnybar energi och öka takten i arbetet med energieffektivisering och energisparande.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter med fokus på energieffektivitet

Status
Påbörjad

För att främja arbetet med energieffektivisering och energisparande ställs inom ramen för ordinarie tillsyn frågor med inriktning på energi.

Nämndens tillsyn bidrar till en begränsad klimatpåverkan och frisk luft.

Genom sitt arbete bidrar nämnden till kommunens energiprogram.

Åtgärd: Öka andelen fossilfria bränslen inom miljöförvaltningen

Status
Påbörjad

Nämnden följer upp användningen av fossilfria bränslen i sina tjänstefordon och genomför löpande informationsinsatser för att öka medvetenheten kring användandet av fossilfria bränslen. Nämndens samtliga fordon är fossiloberoende och andelen förnybart bränsle är 90 procent vilket är på samma nivå som föregående år.

På så sätt bidrar nämnden till kommunens energiprogram, åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet samt miljö- och klimatprogram.

Inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande tillsyn hygieniska m.fl. anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter

Status
Försenad

Årets tillsyn av strandbad är avslutad och genomfördes enligt plan. Nämnden har även genomfört en informationsinsats om badvatten med webbsida, affisch, informationsblad och film. Tillsyn på bassängbad genomfördes enligt plan. Anmälningsärenden av så kallade hygieniska verksamheter med risk för blodsmitta (t.ex. tatuering, fotvård, piercing m.m.) samt på solarier har handlagts enligt plan. Tillsynsbesök genomfördes digitalt under hösten i mindre omfattning än planerat.

På så sätt bidrog nämnden till att minska risken för blodsmitta, objektburen smitta och ohälsa orsakat av strålning.

Nämnden genomförde 72 % av de planerade timmarna i förhållande till ordinarie tillsynsplan.

Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn icke anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter

Status
Klar

Förebyggande tillsyn på gym slutfördes under perioden med fokus på rutiner för hygien och smittskydd. Tillsyn på idrottsanläggningar skjuts upp till 2021 eftersom många lokaler inte används i samma utsträckning på grund av covid-19. Planen för tillsynen på restauranger, nationer och nattklubbar med höga ljudnivåer har reviderats eftersom många verksamheter hållits stängda under våren. Remisser om offentlig tillställning handlades som planerat. Tillsyn av fastigheter genomfördes. Tillsynen på tillfälliga boenden så som till exempel hotell genomfördes som informationskampanj och fysiska tillsynsbesök i mindre omfattning.

Åtgärd: Arbete för att förebygga utbrott av legionella.

Status
Klar

Nämnden deltog i ett samarbetsprojekt om legionella i bassänger enligt plan. Det planerade arbetet med inventering av kyltorn är färdigt.

Åtgärd: Hälsoskydd: Projekt för minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus

Status
Klar

Nämnden genomförde sin tillsyn av radonmätningar i flerbostadshus enligt plan. Det innebär granskning av mätresultat och bedömning av status (till exempel färdigmätt). På så sätt bidrar nämnden till förebygga ohälsa orsakat av strålning. Arbetet planeras att fortlöpa under flera år.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra årsplanen för planerad livsmedelskontroll

Status
Klar

I augusti antog nämnden en reviderad kontrollplan på grund av effekterna av covid-19. Livsmedelskontrollen påverkades av att arbetet med att kontrollera trängsel tog mycket tid i anspråk och många verksamheter var tillfälligt stängda. Nämnden nådde målen i den reviderade kontrollplanen. Nämnden utförde under året 1 158 kontrollbesök på 989 anläggningar. Totalt lyckades nämnden trots påverkan av covid-19 utföra 90 % av kontrollerna i den ursprungliga kontrollplanen. Vårdverksamheter har endast kontrollerats genom distanskontroll. De kontrollbesök som inte genomfördes 2020 kommer att genomföras 2021.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull.

Status
Påbörjad

Ett arbete för att göra livsmedelskontrollen mer effektiv har pågått under året. Bland annat har en arbetsgrupp arbetat med att se över rutinen för sanktioner och uppföljning. Förvaltningen deltar också i flera nationella arbetsgrupper som leds av Livsmedelsverket. Arbetet har försenats på grund av effekterna av covid-19.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla dricksvattenkontrollen

Status
Klar

Uppsala kommun är den av de kommuner i landet med absolut flest antal vattenverk. Både för vår egen skull och för att stötta andra kommuner har nämnden under året bedrivit ett omfattande arbete för att utveckla dricksvattenkontrollen. Förvaltningen har bland annat deltagit i en nationell arbetsgrupp om dricksvattenkontroll och arbetar mycket med utbyte med andra kommuner samt med att utveckla rutiner och målformulering. Arbetet har genomförts enligt plan.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Utveckla arbetet med att upptäcka livsmedelsfusk.

Status
Klar

Ett kontinuerligt arbete har bedrivit för att ingripa mot livsmedelsfusk. Bland annat har klagomål/RASFF handlagts och provtagning har utförts på honung där fusk misstänktes. Nämnden har också upptäckt en rad oregistrerade verksamheter. Arbetet genomfördes enligt plan.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Bidra till provtagning inom ramen för den svenska veterinära antibiotikaresistenskontrollen

Status
Klar

Planen för arbetet med provtagningen inom ramen för den svenska veterinära antibiotikaresistenskontrollen har genomförts i sin helhet.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Information och rådgivning till de nya livsmedelsföretag som får tillsyn under första verksamhetsåret

Status
Klar

Samtliga nya livsmedelsföretag som fått tillsyn under sitt första verksamhetsår har erbjudits information och aktiv rådgivning. Målet är uppnått.

Uppdrag 4.14 Öka antalet anställda med funktionsvariation i kommunens verksamheter.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Ta fram en plan för fortsatt arbete för att öka antalet anställda med funktionsvariationer.

Status
Påbörjad

Uppdraget har påbörjats genom att en genomgång av rekryteringsannonser och tjänstebeskrivningar har gjorts. Fortsatt arbete kommer att ske inom det nya uppdraget om att förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

Uppdrag kvar från 2019: Utveckla en äldrevänlig kommun inom ramen för WHO:s nätverk.

Status
Påbörjad

Åtgärd: Inom ramen för kommunens pågående projekt Äldrevänlig kommun genomföra åtgärder i kommande handlingsplan

Status
Påbörjad

Åtgärder utifrån den nya handlingsplanen som beslutades under 2020 finns inarbetade i nämndens verksamhetsplan för 2021 under nämndmålen Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun och Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroll och förrättningar.

Inriktningsmål 5: Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Bedömning
Helt uppfyllt

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Bedömning
Helt uppfyllt

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Inom myndighetsuppdraget, lantmåteriförrättningar

Status
Klar

Myndigheten har påverkats av konsekvenser av covid-19, eftersom flertalet större förrättningar, där det krävs sammanträde, har blivit pausade. Detta medför att myndigheten inte kommer vidare och därmed inte kan fatta beslut i förrättningarna. Det har lett till att färre beslut fattats i stora förrättningar och därmed minskade intäkter. Myndigheten har genomfört vissa sammanträden digitalt, när det har fungerat såväl för oss som för våra sakägare.

På grund av läget med pausade förrättningar, har myndigheten lagt mer tid på handläggning av mindre förrättningar, eller förrättningar som inte kräver större sammanträden. Detta har medfört ett större antal uppstartade förrättningar och också bidragit till att hålla väntetiderna nere.

Debiteringsgraden för myndigheten har sjunkit något på grund av minskad effektivitet och ett annat arbetssätt.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Svara på bygglovsremisser

Status
Klar

Samtliga inkomna remisser besvaras.

Åtgärd: Kommunala lantmäterimyndigheten: Fortsätta och förbättra samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen

Status
Klar

Myndigheten har deltagit via telefon vid Bygglovsinfo.

Inriktningsmål 6: Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Bedömning
Delvis uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun

Bedömning
Delvis uppfyllt

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn förskolor, skolor och fritidshem.

Status
Försenad

Uppföljning av tidigare konstaterade brister i inomhusmiljön på förskolor, skolor och fritidshem genomfördes. Konstaterade brister har framförallt varit bristfällig ventilation och bristfällig städning. Nämnden kommer fortsätta följa upp dessa verksamheter för att komma tillrätta med bristerna. Tillsynen enligt grunduppdraget har kunnat genomföras enbart i minskad omfattning för att minimera smittrisken, t.ex. i lokaler med många personer som skolor och förskolor. Covid-19 relaterat personalbrist hos en del verksamheter medförda även att digital tillsyn enbart kunnat bedrivas i begränsat omfattning. Den digitala tillsynen har dessutom visat sig ta längre tid än beräknad.

Åtgärd: Hälsoskydd: Stödja tobakspreventivt arbete i skolan.

Status
Klar

Nämnden har stöttat det tobakspreventiva arbetet i skolan bland annat genom deltagande i samverkansgrupper med andra delar av kommunen och länsstyrelsen. Inga fysiska tillsynsbesök genomfördes på skolor på grund av covid-19 och därmed ingen ny tillsyn av rökförbudet på skolgårdar. Nämnden granskade därför istället skolornas tobakspreventiva arbete genom distanstillsyn. Nämnden bidrar på så sätt till kommunens drogpolitiska program.

Åtgärd: Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra plan för livsmedelskontroll på skola och förskola.

Status
Klar

Planen för livsmedelskontroll på skola och förskola genomfördes i sin helhet under året. Planen reviderades i augusti på grund av de konsekvenser covid-19 fick för nämndens arbete men nämnden nådde målen i den ursprungliga planen. Kontrollen är viktig därför att barn är extra känsliga. Genom en regelbunden kontroll av hygien och rutiner för specialkost minskar risken för matförgiftningar och allergiska reaktioner.

Uppdrag 6.4. Genomföra en översyn av förskolornas och skolornas ljudmiljöer i syfte att främja arbetsmiljö, studiero och målpuppfyllelse. (UBN och MHN)

Status
Klar

Åtgärd: Hälsoskydd: Bidra med kompetens och delta i översyn av förskolorna och skolornas ljudmiljöer.

Status
Klar

Endast en mindre del av projektet om ljudmiljö i förskola och skola genomfördes. På grund av covid-19 behövde projektets upplägg revideras men nämnden slutförde sitt bidrag till uppdraget under 2020.

Inom sitt grunduppdrag fortsätter nämnden även framöver att ta upp frågor om ljudmiljö i samband med inspektioner samt beakta dessa vid handläggning av anmälningsärenden. På så sätt arbetar nämnden med att följa upp och utveckla kunskapen om ljudmiljön i skolorna.

Uppdrag kvar från 2019: Förbättra arbetsmiljön i kommunens förskolor och skolor genom att vidta ljuddämpande och stressreducerande åtgärder.

Status
Stoppad

Nämnden avstår från att arbeta med uppdraget eftersom det inte ryms inom nämndens uppdrag. Nämnden har ingen verksamhet som kan bidra till genomförandet av uppdraget och de effekter uppdraget är avsett att åstadkomma.

Inriktningsmål 7: Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Bedömning
Delvis uppfyllt

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö och god hälsa i Uppsala kommun

Bedömning
Delvis uppfyllt

Åtgärd: Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn vård- och omsorgslokaler

Status
Försenad

Nämnden bedriver inom sitt myndighetsuppdrag förebyggande hälsoskyddstillsyn på vård- och omsorgslokaler. Tillsynen är påverkad av covid-19 och besöksförbudet som infördes på vissa typer av boenden. Tillsynsplanen har därför reviderats under augusti. Nämnden har delvis bedrivit tillsyn på distans.

Inriktningsmål 8: Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn och förrättningar.

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Åtgärd: Utveckla kundservice och bemötande

Status
Påbörjad

Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla kundservice och bemötande utifrån kommunens näringspolitiska mål om att erbjuda en god grundläggande service för sina medborgare och verksamheter.

Nämnden följer löpande upp hur servicen utvecklas genom ett Nöjd-Kund-Index (NKI). Miljöförvaltningen har de senaste åren haft höga NKI-värden för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. I resultatet för helåret 2019 som publicerades i april 2020 har livsmedelskontroll och serveringstillstånd fått högst betyg i Uppsala kommun (företagsärenden). Resultatet visade förbättringar inom förvaltningens alla områden jämfört med 2018.

Den kommunala lantmäterimyndigheten kommer att genomföra en NKI-mätning under tertiäl tre vars resultat kommer presenteras i början av 2021.

Förvaltningen arbetade under året med resultatet från de djupintervjuer som tidigare genomfördes med verksamheter som varit i kontakt med förvaltningen. Intervjuerna genomfördes som en del av Uppsala kommuns arbete med företagservice och syftade till att ge en djupare förståelse för hur verksamheter i kommunen upplever förvaltningens service, bemötande och kommunikation.

Under hösten arrangerade förvaltningen en workshop med företagare från Uppsala som anmält sitt intresse för att medverka. Under två inspirerande och intensiva timmar kom vi tillsammans fram till vilka behov och önskemål de som företagare har inom två relevanta processer där de samverkar med miljöförvaltningen.

Förvaltningen har haft dialoger kring den företagsservicefunktion som håller på att byggas upp i kommunen som en del i arbetet med näringslivsprogrammet.

På så sätt bidrar nämnden till kommunens näringslivsprogram.

Åtgärd: Säkerställa att nämndens information är relevant, lättillgänglig och lättförståelig

Status
Klar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden gjorde under året ett omfattande arbete med information på uppsala.se. Med anledning av covid-19 och den nya lagen om utökat tillsynsansvar för restauranger gjordes två webbsidor för att bidra till minskad trängsel på restauranger (en sida för medborgare och en sida för verksamhetsutövare). Utöver detta togs nya sidor fram om algblooming, buller samt hur frisörer ska hantera avfall.

Arbetet med att uppdatera nämndens externa informationsmaterial fortsatte. Nytt informationsmaterial togs fram, till exempel ett vykort och ett informationsblad om den nya lagen och det utökade tillsynsansvaret för trängsel på restauranger. Nämnden tog även fram tryckt material kopplat till olika informationsinsatser, till exempel en folder om glitter, en folder om enskilt avlopp, affischer om algblooming till badplatser samt en folder om hur frisörer ska hantera avfall.

Med anledning av covid-19 har internkommunikationen intensifierats. Regelbundna nyheter med senaste nytt kopplat till covid-19 publicerades på Insidan varje vecka samt att direktörens veckobrev fortsatte. Arbetet med att se över och revidera strukturen på de interna sidorna avslutades.

Nämnden arbetade med proaktiv mediehantering där vanligt förekommande frågor sammanställdes i frågor och svar (FAQ). Nämnden skickade ut två pressmeddelanden och publicerade sju nyheter på uppsala.se. Av dessa handlade fem om trängselkontroller och det utökade tillsynsansvaret och övriga fyra om strandbad eller avrådan om bad.

Uppdrag 8.2 Uppmärksamma 2020 som temaår för mänskliga rättigheter inom områdena fred, demokrati och yttrandefrihet.

Status
Klar

Åtgärd: Uppmärksamma 2020 som temaår för mänskliga rättigheter på miljöförvaltningen.

Status
Klar

Informationsinsats har genomförts kopplat till EU-migranter under T2. Under T3 har förvaltningen genomgått en utbildning kring normer och mångfald.

Uppdrag 8.4 Arbeta med att öka medborgarnas möjlighet till påverkan genom att ha dialog med fler medborgargrupper och utveckla former för att genomföra medborgardialog på fler språk än svenska.

Status
Stoppad

Nämnden för dialog med sina kunder på andra sätt än genom formen medborgardialog och hade flera aktiviteter under 2020 för att stärka kunddialogen. Nämnden avstod därför från att arbeta med uppdraget.

Uppdrag kvar från 2019: Ta fram en informationshanteringsplan som utifrån verksamheternas processer stödjer en effektiv, rättsäker och digital informationshantering.

Status
Klar

Nämnden har genomfört uppdraget genom åtgärder som utfördes 2019. Nämnden planerar därför inga nya åtgärder under 2020.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Kommungemensamt nämndmål: Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Åtgärder: Utveckla arbetsmiljö med målet att det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen följs upp och synliggör behov av åtgärder av arbetssätt och rutiner.

Status
Klar

Under året har förvaltningen genomfört ett stort arbete med att ta fram en förvaltningsövergripande arbetsmiljörutin där bland annat hot och våld ingår. Förvaltningen har även köpt in nya personlarm och arbetat fram tillhörande rutin kring hanteringen av dessa. Under pandemin har ett flertal riskanalyser genomförts kopplat till arbetsmiljö. Förvaltningen har även skickat ut två enkäter till medarbetarna utifrån arbetsmiljö kopplat till situationen med covid-19. Förvaltningen ingår i ett pilotprojekt där det systematiska arbetsmiljöarbetet sker digitalt. Projektet löper på enligt plan och år 2020 är inrapporterat och utvärderat. Arbetet med att färdigställa arbetsskadeanmälningar i rapporteringssystemet KIA är klart och inga ärenden från förgående år finns kvar. Arbetet med förändringsledning inför inflytt i stadshus 2021 har startats och allt flyter på. Arbetet med att få hållbara medarbetare som arbetar i självledarskap fortgår.

Kommungemensamt nämndmål: Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som möjliggör verksamhetsutveckling och medledarskap

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Åtgärd: Utveckla chef- och ledarskap

Status
Påbörjad

En utbildningsinsats kring chefens alla samtal har genomförts under hösten för förvaltningens chefer. En del av utbildningen fokuserade på det digitala ledarskapet då merparten av medarbetarna arbetar hemifrån på grund av pandemin. Ett projekt har

startats i förvaltningen där cheferna ska genomgå en mätning för att utveckla sina ledarbeteenden. Individuella utvecklingsplaner kommer sedan att tas fram.

Nämndmål: Säkra kompetensförsörjningen genom att genomföra åtgärder för att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

Bedömning
Delvis uppfyllt

Åtgärd: Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning

Status
Försenad

Miljöförvaltningen har under året uppdaterat sina lönekriterier och vävt in kommunens värdegrund. De uppdaterade lönekriterierna har utvärderats under hösten och reviderades marginellt inför löneöversynen 2021.

Större delen av arbetet utifrån aktiviteterna i kompetensförsörjningsplanen har inte genomförts som planerat på grund av pandemin. Kommunala lantmäterimyndigheten har dock varit delaktig i undervisningen på lantmäteriprogrammet på Uppsala universitet och i undervisningen på lantmäteriprogrammet på Gävle högskola.

Kompetensförsörjning är en av nämndens utpekade viktiga strategiska frågor och förvaltningen kommer att fortsätta arbeta med kompetensutveckling och kompetensförsörjning 2021.

Uppdrag 9.8 Möjliggöra för fler deltidsbrandmän (RIB) bland kommunens medarbetare.

Status
Klar

Åtgärd: Möjliggöra för fler deltidsbrandmän (RIB) bland kommunens medarbetare.

Status
Klar

Förvaltningens medarbetare har fått information under hösten.

Uppdrag vid sidan av verksamhetsplanen

Att uppdra åt samtliga nämnder och bolagsstyrelser att under 2018 arbeta fram egna ledningsplaner inför och vid allvarliga störningar i enlighet med rutin för detta

Status
Klar

Nämnden tog under 2019 fram en ledningsplan inför och vid allvarlig störning enligt kommunens rutiner.

Särskilda frågor om synpunktshantering

Har nämnden/styrelsen en systematisk hantering av synpunkter?

Nämnden hanterar löpande synpunkter, förbättringsförslag och klagomål. Från och med hösten 2020 finns även en förvaltningsgemensam rutin framtagen som avser hjälpa oss åstadkomma en likvärdig, effektiv och systematisk hantering av synpunkter och anmälan om fel och avvikelser inom miljöförvaltningen.

Hur många synpunkter har kommit in på den verksamhet nämnden/styrelsen ansvarar för under 2020?

Sedan rutinen kommit på plats i november har det endast inkommit en synpunkt via det formulär som är skapat för medarbetare för att vidareförmedla inkomna synpunkter. I och med att synpunkter normalt inkommer och hanteras inom ramen för det enskilda ärendet kan det finnas fler synpunkter som då inte rapporterats vidare via det interna formuläret. Arbets sättet är nytt och förhoppningen är att rutinen får större genomslagskraft under 2021.

Under hösten arrangerade vi även en workshop med företagare från Uppsala som anmält sitt intresse för att medverka. Under två inspirerande och intensiva timmar kom vi tillsammans fram till vilka behov och önskemål de som företagare har inom två relevanta processer där de samverkar med miljöförvaltningen.

Vilka förbättringsområden har, utifrån dessa synpunkter, identifierats i den verksamhet nämnden/styrelsen ansvarar för?

Den synpunkt som inkom rörde hur Uppsala kommun grafiskt formger broschyrer så den rörde inte nämndens verksamhet som sådan. Synpunkten vidareförmedlades till kommunens kommunikationsavdelning.

Från workshopen med företagarna framkom flera intressanta och relevanta insikter och förbättringsförslag, bland annat:

- Det finns flera förbättringar som kan göras i nuvarande processer, både med och utan hjälp av digitala hjälpmedel.
- I kontakten med miljöförvaltningen kan digitala tjänster och lösningar förbättra och förenkla användarupplevelsen och effektiviteten i processen.

- En "Mina sidor" för företagare på uppsala.se kan underlätta informationsdelning och upplysning.
- Kommunikationen mellan miljöförvaltningen och företagare är en mycket viktig del av helhetsupplevelsen i hela processen. Det finns flera förbättringsområden, exempelvis återkoppling av typen "Tack för ditt ärende".
- Vi bör sträva mot en gemensam bild av besöken som en värdeskapande aktivitet för båda parter. För att mjuka upp laddningen i ordet "inspektion" föreslår företagarna att det kallas för "företagsbesök" i stället.

Vilka förändringar har, utifrån dessa synpunkter, genomförts eller planeras i den verksamhet nämnden/styrelsen ansvarar för?

Eftersom den inkomna synpunkten inte rörda nämndens direkta verksamhet har inga förändringar planerats. Dock kan nämnas att nämnden emotser resultatet från det kommungemensamma projektet med digital synpunktshantering som vi hoppas och tror ska leda till att fler synpunkter inkommer på ett enklare sätt.

Resultatet från workshopen med företagare kommer till stor del hanteras via miljöförvaltningens digitala färdplan.

Särskilda frågor om coronaviruset Covid-19

Beskriv kortfattat hur verksamheten har påverkats av spridningen av covid-19. Vilka är de största konsekvenserna för (a) verksamhet, (b) personal, (c) ekonomi?

a) Verksamhet

På grund av covid-19 förändrades förutsättningarna för att bedriva nämndens verksamhet avsevärt och verksamheten bedrevs med anpassningar och förändringar från mars 2020. Nämnden undvek planerad tillsyn av vissa verksamheter för att minska smittspridningen och skydda de mest känsliga från smitta. Detta gällde framförallt äldreboenden och lokaler för vård och omsorg där personer från riskgrupper vistas.

Till följd av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt det nya regelverket om trängsel på serveringsställen. Fram till och med 31 december genomförde nämnden 1 094 tillsynsbesök och tog emot 484 klagomål kopplade till trängsel. Nytt informationsmaterial togs fram om bland annat det utökade tillsynsansvaret för trängsel på restauranger.

Förvaltningen genomförde en snabb omställning till hemarbete på grund av pandemin och arbetade fram nya rutiner för att möjliggöra det. Den snabba omställningen till ett mer digitalt arbetssätt kommer att underlätta inför kommande flytt till det nya Stadshuset. Omställningen har även påverkat hur förvaltningen genomför tillsyn, kontroll och förrättningar.

b) Personal

Sjukfrånvaron på förvaltningen påverkades inte nämnvärt av covid-19. Vård av barn ökade till en början men sjönk därefter till en nivå som är normal för förvaltningen. Större delen av medarbetarna arbetade hemifrån och hämtade

hem arbetsmaterial från kontoret. Några av utmaningarna med hemarbete var kopplade till ergonomi men även den psykosociala arbetsmiljön. Den sociala kontakten med kollegor och chef förflyttades till nya forum och den digitala miljön kunde medföra känslor av ensamhet.

c) **Ekonomi**

Nämnden kunde inte bedriva verksamhet i normal omfattning med lägre intäkter än budgeterat som följd. Omfattande påverkan på och anpassningar av verksamheten genomfördes på grund av pandemin med inställda besök på till exempel ålderdomshem, förskolor, skolor, idrottsanläggningar och bland annat inställd miljöskyddstillsyn av restauranger mm. Även större lantmäterisammanträden pausades vilket medförde att beslut i dessa förrättningar försenades.

Nästan alla medarbetare arbetades på distans vilket påverkade produktiviteten för en del av handläggningen. Vissa ärendetyper fick ökad handläggningstid med 50 procent under pandemin.

I augusti antog nämnden en justerad verksamhetsplan där framförallt tillsyns- och kontrollplanerna reviderades utifrån de nya förutsättningarna.

Nämnden erhöll 1,3 mnkr i riktat statsbidrag från Kammarkollegiet för insatserna med trängseltillsyn. Stadsbidraget kompenserade inte fullt ut för kostnaderna som enheten och förvaltningen hade under 2020 utan motsvarade en tredjedel. Nämnden har även erhållit 150 tsek i ersättning från staten för sjuklönekostnader.

Nämndens redovisar ett negativt ackumulerat resultat på minus 0,4 miljoner kronor för 2020. Avvikelsen mellan årets resultat, budget och helårsprognos beror på den rådande covid-19 pandemin. Underskottet beror på tillsyn utifrån miljöbalken och kontroll utifrån livsmedelslagen som i vissa delar inte har kunnat utföras alls och i andra delar fått utföras på nya sätt. Eftersom allt tillsyns- och kontrollarbete som fakturerats under året, inte har kunnat utföras så har en tillsyns- och kontrollskuld uppstått under året motsvarande 2,2 miljoner kronor. Medel motsvarande den tillsyn- och kontroll som fakturerats men inte utförts, har överförts till år 2021 och 2022 då tillsynen och kontrollen kommer att utföras.

Sammanfattningsvis har den pågående pandemin påverkat både verksamhet och ekonomi under året och i bokslutet bedöms nettoeffekten av pandemin uppgå till 8,5 miljoner kronor i intäktsbortfall i förhållande till budget. Den negativa påverkan till följd av pandemin uppvägs dock av lägre kostnader för arbetskraft om 2 miljoner kronor, övriga verksamhetskostnader om 4 miljoner kronor samt högre statsbidrag än budgeterat motsvarande 1,3 miljoner kronor.

Vilka åtgärder vidtog nämnden/bolagsstyrelsen för att hantera (minska) konsekvenserna av covid-19 på verksamheten?

Löpande anpassningar och förändringar

Nämndens verksamhet bedrevs med anpassningar och förändringar. Förvaltningen ändrade arbetsätt och omprioriterade arbetsuppgifter. Nya rutiner infördes för att underlätta arbete hemifrån.

Personal

För att få fram en övergripande bild av måendet för medarbetarna på förvaltningen, både utifrån ett psykosocialt perspektiv samt ergonomiskt perspektiv, skickades en enkät kopplat till hemarbete och covid-19 ut i juni och en uppföljande enkät i september. Svarsfrekvensen var hög och utifrån resultatet kunde man utläsa att nästan alla medarbetare arbetade hemifrån flertalet dagar i veckan. Endast ett fåtal arbetade på kontoret alla dagar i veckan. Ur ett ergonomiskt perspektiv, upplevde en del av medarbetarna att det i vissa hänseenden var problematiskt att arbeta hemifrån. För att hantera detta har medarbetare getts möjlighet att låna hem utrustning från kontoret. Ur ett psykosocialt perspektiv upplevde en del ensamhet och alienation. Förvaltningen har därför arbetat med att utveckla olika mötesformer, samtal och dialoger. Cheferna har genomgått en utbildning med fokus på samtal och dialoger på distans. Många av medarbetarna hade överlag en positiv bild av att arbeta hemifrån. Med anledning av covid-19 har internkommunikationen intensifierats.

Plan för att hantera brist på bemanning

Förvaltningen förberedde rutiner för hur situationen skulle hanteras vid brist på bemanning. Ersättare identifierades för nyckelpersoner och likaså bemanning av kritiska projekt. Personalen förbereddes på att sjukfrånvaro skulle kunna medföra att det blev nödvändigt att lämna sina ordinarie arbetsuppgifter och istället agera vid till exempel en kemikalieolycka.

Omprioriteringar av tillsyn

För att minska de negativa konsekvenserna av utebliven tillsyn prioriterades tillsyn utifrån fokus på tillsynsobjekt med högst risk för negativ påverkan på människors hälsa eller miljön. Tillsynsmetoderna anpassades till att bli mer digitala för att undvika fysiska besök när möjligt. Förvaltningen arbetade för att upprätthålla den interna kommunikationen och genomfört tydliga prioriteringar löpande i verksamheten utifrån rådande förutsättningar.

Hantering av ekonomiska konsekvenser

Nämnden kunde inte bedriva verksamhet i normal omfattning med lägre intäkter än budgeterat som följd. För att kunna leverera så mycket tillsyn som möjligt under de nya förutsättningarna anpassades tillsynsmetoderna till att bli mer digitala där så var möjligt. Förvaltningen vidtog även åtgärder för att hålla nere sina kostnader.

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Nämndbehandlas:
2021-03-03Diarienummer:
MHN-2020-122Handläggare:
Kristin Svensson

Miljö- och hälsoskydds nämndens sammanställda analys inför årsredovisningen

Miljö- och hälsoskydds nämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Det gör nämnden genom tillståndsgivning, tillsyn, kontroll och förrättningar inom nämndens olika verksamhetsområden. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, lotterilagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten.

Viktiga händelser under året

Global pandemi gav nya arbetsuppgifter

I och med covid-19 förändrades förutsättningarna för att bedriva nämndens verksamhet avsevärt och verksamheten bedrevs med anpassningar och förändringar från mars 2020. Nämnden undvek planerad tillsyn av vissa verksamheter för att minska smittspridningen och skydda de mest känsliga från smitta. Detta gällde framförallt äldreboenden och lokaler för vård och omsorg där personer från riskgrupper vistas.

Förvaltningen genomförde en snabb omställning till hemarbete på grund av pandemin och arbetade fram nya rutiner för att möjliggöra det. Den snabba omställningen till ett mer digitalt arbetssätt kommer att underlätta inför kommande flytt till det nya Stadshuset.

Till följd av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt det nya regelverket om trängsel på serveringsställen. Fram till och med 31 december genomförde nämnden 1 094 tillsynsbesök och tog emot 484 klagomål kopplade till trängsel. De olika regelverk som gällt under perioden fokuserade på att varje serveringställe behöver säkerställa att det inte uppstår trängsel och därmed stor risk för spridning av covid-19. Nämnden genomförde en kraftfull insats med sin tillsyn och genomförde tillsammans med bland annat kommunens näringslivsavdelning en informationskampanj riktad till företag och invånare.

Nämndens verksamhet, personal och ekonomi har påverkats i hög grad av konsekvenserna av covid-19. Specifika frågor angående detta och vilka åtgärder nämnden vidtagit, har besvarats i Hypergene.

Stärkt beredskapsarbete

Krisberedskapen inom nämnden har stärkts under de senaste åren och arbetet fortsatte under 2020 med start av en ny utökad beredskapsorganisation, utbildningar och beredskapsövningar. Nämnden kan även kostatera att den globala pandemin i sig innebär en utveckling av beredskapen för kriser.

Nämnden startade sin nya utökade beredskapsorganisation i februari efter två års utvecklingsarbete. Den nya organisationen har varit nåbar dygnet runt och har kunnat bistå bland annat räddningstjänsten med miljökompetens vid utsläpp till vatten och luft, som till exempel vid olyckor med utsläpp av diesel och vid bränder. Andra delar av kommunen och räddningstjänster från andra kommuner har visat intresse av organisationen och efterfrågat nämndens erfarenheter. Under hösten genomfördes ett digitalt utvärderingsmöte bland deltagare för erfarenhetsutbyte och för att ta fram förbättringsförslag. Utbildningar sker fortlöpande efter behov.

Nämnden har utbildats i stabsmetodik med efterföljande skrivbordsövning och genomförde även under oktober en beredskapsövning tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen och kommunens centrala krisberedskap.

Ökad samverkan med externa aktörer

Miljöförvaltningen var med och startade miljösamverkan Uppsala län under 2018. I början av året utvidgades länets miljösamverkan till "Mitt miljösamverkan" som är en regional samverkan mellan kommuner och länsstyrelser i Uppsala, Dalarnas och Västmanlands län. Det innebär att det 2021 finns en regional miljösamverkan mellan 32 kommuner och 3 länsstyrelser.

Samarbetet förväntas stärka kompetensen hos handläggare och inspektörer, ge en ökad samsyn inom länet och effektivisera tillsynsarbetet. Miljöförvaltningen fortsätter att delta i arbetet med att driva och utveckla Mitt miljösamverkan.

Arbete med digital utveckling

Förvaltningen har under året tagit fram en övergripande digital färdplan. Den ska fungera som ett verktyg för att på ett strukturerat sätt välja ut, prioritera och genomföra väl specificerade åtgärder för att på bästa sätt uppnå fastställda mål. Arbete har även pågått med förberedelser för införande av e-arkiv för att bevara och tillgängliggöra information digitalt från nuvarande och kommande IT-stöd. Som en del i arbetet med att öka takten i den digitala omställningen har förvaltningen rekryterat särskild kompetens med fokus på digitalisering.

Under de senaste åren har tre av förvaltningens avdelningar (livsmedelskontroll, miljöskydd samt hälsoskydd/VA och områdesskydd) lagt mycket tid, kraft, och energi på att kravställa och testa leveranser inom delprojekt Miljö i det kommungemensamma utvecklingsprojektet Digitalt handläggarstöd (DHS). Projekt DHS har omfattat Generella ärenden, Bygg respektive Miljö och utvecklingsarbetet har drivits med extern leverantör. Driftsättning planerades till hösten 2020, men istället enades Uppsala kommun och TietoEvry att avbryta samarbete och därmed avsluta

delprojekt Miljö och delprojekt Bygg. Arbetet för nämnden kommer nu att riktas om mot ett införande av en annan produkt som kan ersätta Ecos1 under 2021.

Service och bemötande

Förvaltningen arbetade under året med resultatet från de djupintervjuer som tidigare genomfördes med verksamheter som varit i kontakt med förvaltningen. Intervjuerna genomfördes som en del av Uppsala kommuns arbete med företagservice och syftade till att ge en djupare förståelse för hur verksamheter i kommunen upplever förvaltningens service, bemötande och kommunikation.

Under hösten arrangerade förvaltningen en workshop med företagare från Uppsala. I workshopen identifierades företagarnas behov och önskemål i två relevanta processer där de samverkar med miljöförvaltningen.

Förvaltningen har haft dialoger kring den företagsservicefunktion som håller på att byggas upp i kommunen som en del i arbetet med näringslivsprogrammet.

Nämnden har de senaste åren haft höga NKI-värden¹ för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. I resultatet för helåret 2019 som publicerades i april 2020 har livsmedelskontroll och serveringstillstånd fått högst betyg i Uppsala kommun (företagsärenden). Resultatet visade förbättringar inom förvaltningens alla områden jämfört med 2018. Miljöförvaltningen har ett bättre NKI-resultat än både Uppsala kommun totalt och riksnittet för Sveriges samtliga kommuner 2019.

Medarbetare

I Uppsala kommuns medarbetarundersökning som genomfördes i mars ökade förvaltningen både sitt resultat och sin svarsfrekvens och ligger högst i kommunen. Förvaltningens resultat visade ett totalindex på 82 jämfört med 78 året innan.

Under året har förvaltningen genomfört ett stort arbete med att ta fram en förvaltningsövergripande arbetsmiljörutin där bland annat hot och våld ingår. Förvaltningen har även köpt in nya personlarm och arbetat fram tillhörande rutin kring hanteringen av dessa. Under pandemin har ett flertal riskanalyser genomförts kopplat till arbetsmiljö. Förvaltningen har även skickat ut två enkäter till medarbetarna utifrån arbetsmiljö kopplat till situationen med covid-19. Förvaltningen ingår i ett pilotprojekt där uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet sker digitalt.

Kopplat till det nya samverkansavtalet som kom 2019 har förvaltningen arbetat med att utveckla formerna för samtal och dialoger mellan chef och medarbetare. En utbildningsinsats kring chefens alla samtal har genomförts under hösten för förvaltningens chefer. En del av utbildningen fokuserade på det digitala ledarskapet då merparten av medarbetarna arbetar hemifrån på grund av pandemin. Ett projekt har startats i förvaltningen där cheferna ska genomgå en mätning för att utveckla sina ledarbeteenden. Individuella utvecklingsplaner kommer sedan att tas fram.

¹ NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

Måluppfyllelse under året

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSS- NÄMNDEN	Kommunbidrag	Resultat		
		Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
Belopp i miljoner kronor	2020	2020	2019	202008
Politisk verksamhet (1)	1,2	-0,4	-0,5	-0,4
Infrastruktur, skydd m.m (2)	25,4	-0,1	0,7	-0,5
Fritid, övrigt (32)	0,1	0,1	0,1	0,1
Nämnden totalt	26,7	-0,4	0,3	-0,9

	KF-budget	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2 020	2 020	2 019	202 008
Investeringar	0,1	0,0	0,0	0,0

Politisk verksamhet

Nämndens redovisar ett negativt resultat på minus 0,4 miljoner kronor för helåret som avviker från budget. Det negativa utfallet beror på att det adresserade kommunbidraget inte täcker nämndens ökade kostnader för politiken (sedan 2018 har antal ledamöter ökat jämfört med föregående mandatperiod). Pandemin har medfört att den politiska verksamhetens kostnader för resor, kompetensutveckling och representation varit lägre än budgeterat.

Infrastruktur, skydd m.m

Periodens resultat för verksamheten infrastruktur, skydd m.m redovisar ett underskott om minus 0,1 miljoner kronor. Avvikelsen beror på lägre intäkter vilket härleds till pandemin. Nämnden har under första och andra kvartalet inte bedrivit verksamhet i normal omfattning och har därför haft lägre intäkter än budgeterat. Omfattande påverkan på och anpassningar av verksamheten har gjorts på grund av pandemin med inställda besök på till exempel äldreboenden, förskolor, skolor, idrottsanläggningar och inställd miljöskyddstillsyn av restauranger med mera.

Fritid, övrigt

Verksamheten redovisar ett utfall om 0,1 miljoner kronor och ligger i linje med nämndens budget. Inga avvikelser noterade.

Resultat per verksamhet

Nämnden bidrog inom ramen för sin verksamhet till att uppfylla de inriktningsmål och uppdrag som ställts upp av kommunfullmäktige men nämndens bidrag påverkades av rådande pandemi. Nämndens bidrag bedöms helt uppfyllt till ett av inriktningsmålen, i hög grad uppfyllt till fem av inriktningsmålen och delvis uppfyllt till tre av inriktningsmålen.

Nämndens som helhet redovisar ett negativt ackumulerat resultat på minus 0,4 miljoner kronor för räkenskapsåret 2020. Avvikelsen mellan årets resultat, budget och helårsprognos beror på den rådande covid-19 pandemin. Underskottet beror på tillsyn utifrån miljöbalken och kontroll utifrån livsmedelslagen som i vissa delar inte har kunnat utföras alls och i andra delar fått utföras på nya sätt. Eftersom allt tillsyns- och kontrollarbete som fakturerats under året inte har kunnat utföras så har en tillsyns- och

kontrollskuld uppstått under året motsvarande 2,2 miljoner kronor. Medel motsvarande den tillsyn- och kontroll som fakturerats men inte utförts har överförts till kommande år då tillsynen och kontrollen kommer att utföras. För att möta de minskade intäkterna har nämnden arbetat för att minska sina kostnader. Nämnden har haft lägre kostnader för arbetskraft (sjukavdrag och ej tillsatta vakanser), kompetensutveckling och rese-och representation i förhållande till budget.

Det är värt att notera att nämndens helårsprognos efter sommaren pekade på ett negativt utfall på 0,9 miljoner kronor. Tack vare hårda prioriteringar för ökade intäkter och kostnadsbesparingar under tertial tre blev helårsresultatet 0,5 miljoner kronor bättre än helårsprognosen.

I årets resultat har nämnden kompenserats med statsbidrag från Kammarkollegiet motsvarande 1,3 miljoner för arbete med trängseltillsyn gällande tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Statsbidraget har täckt en tredjedel av nämndens kostnader i samband med den nya tillsynen. Nämnden har även kompenserats för sjuklönekostnader med 0,15 miljoner kronor under perioden april till december 2020. Under året har samtliga verksamheter hjälpts åt att prioritera och tänka nytt och lagt tid och kraft för att ställa om och genomföra tillsyn, kontroller och förrättningar mer digitalt utifrån rådande omständighet.

Sammanfattningsvis har den pågående pandemin påverkat både verksamhet och ekonomi under året och i bokslutet bedöms nettoeffekten av pandemin uppgå till 8,5 miljoner kronor i intäktsbortfall i förhållande till budget. Den negativa påverkan till följd av pandemin uppvägs dock av lägre kostnader för arbetskraft om 2 miljoner kronor, övriga verksamhetskostnader om 4 miljoner kronor samt högre statsbidrag än budgeterat motsvarande 1,3 miljoner kronor.

Nämnden har inte genomfört några investeringar under 2020.

Miljöskydd

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett positivt utfall om 0,2 miljoner kronor i förhållande till budget vilket är 0,6 miljoner kronor bättre än helårsprognosen. Avdelningen har periodiserat förtida betalning av tillsynskuld för tillsyn av miljöfarlig verksamhet på 180 timmar, vilket motsvarar 0,2 miljoner kronor. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021. I helårsprognosen antog enheten 300 timmar i tillsynskuld motsvarande 0,35 miljoner kronor vilket föranleder en del av det positiva resultatet. En annan bidragande orsak till det positiva resultatet var lägre kostnader än förväntat från kronofogden och kostnader för ett saneringsärende som blev betydligt lägre än budgeterat.

Hälsoskydd

Enheten är en av de delar av förvaltningen som kraftigast påverkats av pandemin. Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett negativt utfall om 0,9 miljoner kronor i förhållande till budget samt helårsprognosen. Avvikelsen beror till stor del på de rådande restriktioner som infördes under året. Besök på exempelvis vårdboenden, förskolor, grundskolor och idrottsanläggningar har inte gått att genomföra. Restriktionerna lättade inte under slutet av året som förvaltningen antog i augustiprognosen. Detta föranledde att tillsynsskulden blev mycket större än befarat. Hälsoskydd har periodiserat 1 218 timmar motsvarande 1,4 miljoner kronor i utestående tillsynsskuld. I helårsprognosen antogs tillsynskuld om 500 timmar motsvarande 0,6 miljoner kronor. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021

och 2022. Enheten har haft kostnader med koppling till långtidssjukskrivning och rehabilitering. Enhetens kostnader visar ett positivt resultat om 0,6 mnkr i förhållande till budget, vilket beror på lägre arbetskraftskostnader, kompetensutveckling med mera.

VA och områdesskydd

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett positivt utfall om 0,05 miljoner kronor. Resultatet är i linje med budget men avviker positivt i förhållande till helårsprognosen om 0,5 miljoner kronor. Det positiva utfallet beror på att intäkterna för tillståndsansökningar och timavgifter för bland annat enskilda avlopp under oktober till december överträffade prognosen positivt tack vare hårda prioriteringar och fokuserat arbete. Enheten har periodiserat förtida betalningar för vissa ärenden motsvarande 156 timmar, vilket motsvarar 0,2 miljoner kronor. Enhetens kostnader visar ett positivt resultat om 0,5 mnkr i förhållande till budget men ligger i linje med helårsprognosen, vilket beror på lägre arbetskraftskostnader samt lägre övrig kostnad som exempelvis kompetensutveckling.

Livsmedelskontroll

Resultatet för räkenskapsåret 2020 är i linje med budget samt helårsprognos. Enheten har periodiserat förtida betalningar av 421 timmar i kontrollskuld för utestående besök, vilket motsvarar 0,5 miljoner kronor. Dessa timmar planeras att genomföras under 2021. Enhetens kostnader redovisar en positiv avvikelse om 0,5 miljoner kronor i förhållande till budget, men i linje med helårsprognosen. Den positiva avvikelsen avser främst lägre kostnader för arbetskraft.

Tillståndsenheten

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett nollutfall och är i linje med budget samt helårsprognosen.

Lantmäterimyndigheten

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett nollutfall och är i linje med budget samt helårsprognosen. Dock avviker intäkter från budget eftersom färre förrättningsbeslut fattades än planerat under året. Nettoeffekten är noll eftersom enhetens kostnader för arbetskraft samt övriga kostnader visar ett lägre utfall än budgeterat. Avvikelsen beror på pandemin som medförde att förrättningar tog mer tid i anspråk än planerat, särskilt större och komplexa ärenden. Nya digitala arbetssätt som delvis infördes redan i början av året har underlättat myndighetens omställning till arbete hemifrån.

Administrativt stöd

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett positivt utfall om 0,05 miljoner kronor och är i linje med budget samt helårsprognosen.

Verksamhetsstöd

Resultatet för räkenskapsåret 2020 redovisar ett nollutfall och är i linje med budget samt helårsprognosen.

Utvecklingen över tid

Nöjd kund index

Nämnden har de senaste åren haft höga NKI-värden² för de fyra verksamhetsområden som ingår i mätningarna: miljöskyddstillsyn, hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. I resultatet för helåret 2019 som publicerades i april 2020 har livsmedelskontroll och serveringstillstånd fått högst betyg i Uppsala kommun (företagsärenden). Resultatet visade förbättringar inom förvaltningens alla områden jämfört med 2018. Miljöförvaltningen har ett bättre NKI-resultat än både Uppsala kommun totalt och riksnittet för Sveriges samtliga kommuner 2019.

Utveckling av nämndens risk- och kvalitetsarbete

Arbetet med att utveckla styrning, planering och uppföljning samt den interna kontrollen för de verksamheter som ligger under nämndens ansvar pågår fortlöpande.

Under 2020 har nämnden involverats i riskarbetet genom såväl utbildning som deltagande vid riskseminarium. Vidare har förvaltningen bland annat:

- Tagit fram en arbetsordning där olika roller och arbetsuppgifter förtydligats.
- Arbetat med att upprätta ett §30-register för nämndens samtliga personuppgiftsbehandlings
- Tagit fram en ny rutin för hantering av synpunkter och anmälan om fel och avvikelser

Utöver ovan har mycket av årets arbete ägnats åt att reducera risker relaterade till covid-19. Exempel på aktiviteter som genomförts är att förvaltningen tagit fram rutiner för att hantera inkomna handlingar när många på förvaltningen jobbar hemifrån och rutin för digital expediering. Fördelning av arbetsuppgifter för att hantera nyckelpersoners eventuella sjukfrånvaro samt sett över hur ärenden ska prioriteras om handläggningstiderna riskerar att öka på grund av hög sjukfrånvaro.

Miljöskyddstillsyn

Nämndens tillsyn av miljöfarliga verksamheter är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen är riskbaserad och omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, kemisk industri, fordonsservice, avloppsreningsverk, täkter och förbränningsanläggningar.

Trots att Uppsala är Sveriges fjärde största stad är det också en stor landsbygdskommun med många lantbruksverksamheter som behöver tillsyn utifrån miljöbalken. Nämnden kommer att fortsätta utveckla lantbrukstillsynen på verksamheter med djur (inklusive hästar) och fortsätta arbeta med vilka krav som ska och kan ställas vid spridning av bekämpningsmedel i känsliga områden.

² NKI redovisas på en skala mellan 1–100, där 100 är högsta betyg. Betyget värderas sedan enligt följande; >80 Mycket högt, 70–80 Högt, 62–69 Godkänt, 50–61 Lågt, <50 Mycket lågt.

Flera av nämndens stora tillsynsobjekt kommer under 2021 att söka nya tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Det kommer att kräva mycket resurser och kompetens då det många gånger handlar om komplicerade verksamheter med stor påverkan på miljön.

Hälsoskyddstillsyn

Uppsala kommun bedriver ett omfattande hälsoskyddsarbete med en risk- och behovsprioriterad tillsyn för att identifiera och påverka de verksamheter som innebär risk för människors hälsa. Tillsynen är i delar avgiftsfinansierad men också en del av nämndens skattefinansierade myndighetsuppdrag.

Nämnden genomförde med anledning av covid-19 extra tillsyn av alla gym i Uppsala med avseende på städning och hygien för att förhindra att smitta kan spridas via ytor i lokaler där många människor vistas. Dessutom fokuserade nämnden i sin distanstillsyn på bland annat ventilation och personbelastning i skolor och förskolor. Bristfällig ventilation är en återkommande avvikelse i nämndens tillsyn. Bra ventilation är viktigt för barnens arbetsmiljö och för att förebygga negativ påverkan på barn och ungas hälsa från deras vardagsmiljö. Bra ventilation en förutsättning för att minimera risken för smittspridning i inomhusmiljöer. Ett annat fokusområde har varit tillsyn på att förebygga risk för tillväxt av Legionella. Eftersom stillastående vatten kan öka risk för Legionellatillväxt, valde nämnden att bedriva tillsynsinsatser och informationskampanjer med avseende på Legionella för att förhindra att nedstängningen i samhället leder till ökade risker för objektburen smitta.

Enskilt vatten och avloppstillsyn

Uppsala har en av Sveriges största befolkningar på landsbygden och antalet små avlopp är därför mycket omfattande. Flera av avloppen är bristfälliga jämfört med dagens krav och behöver åtgärdas för att bidra till att minska övergödning och smittspridning. Nämndens tillsyn fyller här en viktig funktion. Under 2020 startades två nya inriktningar i tillsynen av små avlopp. Den ena inriktningen är en omfattande tillsyn av markbaserade anläggningar med tillstånd före miljöbalken, cirka 20 till 40 år gamla anläggningar. Den andra inriktningen är kontroll av skötsel och reningsresultat på små minireningsverk. Små minireningsverk har snabbt ökat i antal på landsbygden och egenkontrollen av dessa behöver därför granskas.

Satsningen på tillsyn av små avlopp i kommuner i Sverige med liknande antal små avlopp är på samma nivå som i Uppsala eller större i de andra kommunerna. Antalen tillkommande små enskilda avlopp framförallt med vattentoalett är betydligt fler i Uppsala kommun än i kommuner med likvärdigt antal små avlopp. Det beror troligen på att det kommunala avloppsnätet inte byggs ut i samma omfattning eftersom att Uppsala har ett stort antal boende på landsbygden. Nämnden måste därför avsätta stora resurser till inkommande tillståndansökningar.

Områdesskydd

Nämnden fortsatte med planerad strandskyddstillsyn för attraktivt och tillgängligt vatten för alla. Tillsynen påbörjades denna gång vid sjön Trehörningen som är en sjö i ett område med rikt friluftsliv. Eftersom en strandfastighet inte är en miljöfarlig verksamhet är det svårt att finansiera hela tillsynen med avgifter från fastighetsägarna och det anses heller inte helt rättmätigt. Tillsynen är också tidskrävande. Det krävs betydligt mer resurser för att åstadkomma en betydande tillsyn av strandskyddet i

kommunen. Även om tillsynen är begränsad så har den effekt genom att information sprids och att fastighetsägarna vet att de kan bli granskade.

Nämnden har tillsyn av de kommunala naturreservaten som ett led för att ha en god livsmiljö i kommunen. Reservaten besöktes betydligt mer på grund av covid-19 än tidigare år. Hittills har ingen planerad tillsyn skett. Istället var det en dialog med förvaltare och andra aktörer i kommunen kring olika frågor som dök upp, exempelvis var man får cykla i reservaten. O-ringen, som var planerad att genomföras i flera av Uppsalas naturreservat under sommaren, meddelade att tävlingen flyttas fram till nästföljande år.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning

Luftkvaliteten i de mest centrala delarna i staden och särskilt på Kungsgatan har sedan länge varit en utmaning. Miljökvalitetsnormen för luft klarades på Kungsgatan i Uppsala år 2020. Detta efter tre år i rad med överskridande. Gynnsam väderlek, mindre trafik pga. pandemin och succesivt renare fordonspark är bidragande orsaker till att normen klarades. Åtgärder i form av miljözon för tyngre fordon, låga hastighetsgränser, dubbdäcksförbud och dammbindning på gatuavsnitt medförde att luften var bättre än den annars hade varit. Nämnden ser dock behov av fortsatta åtgärder. Enligt en nyligen utförd analys riskerar miljökvalitetsnormen att överskridas på sex gator i Uppsala. Ett åtgärdsprogram för att minska luftföroreningar längs dessa kommer att skickas ut på samråd i mars i 2021. Nämnden kommer i sin roll som tillsynsmyndighet följa upp att tillräckliga åtgärder vidtas för att förbättra luftkvaliteten i staden.

Nämnden ser ett fortsatt behov av att följa upp hur samhällsbyggnaden genomförts i praktiken, vad gäller luft, buller, mark och vattenfrågor. Under år 2021 kommer ett projekt inom hållbar samhällsbyggnad att genomföras. I projektet kommer nämndens yttranden gällande nya detaljplaner och program studeras. Detta för att se hur yttrandena tas hänsyn till. Projektet kommer leda till ökad förståelse för hur yttrandena bör utformas för att få större påverkan på samhällsbyggnadsprocessen. Målet är att samhällsbyggandet ska vara hållbart för miljö och människors hälsa inom kommunen.

Livsmedelskontroll

Avdelningen för livsmedelskontroll säkerställer genom regelbundna kontroller att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Syftet är att konsumenten ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Covid-19 pandemin ändrade förutsättningarna för nämndens arbete med livsmedelskontroll. I det allvarliga läge som rådde blev det nödvändigt att personal som från början var avsatt för livsmedelskontroll istället fick utföra trängseltillsyn.

Ett arbete för att göra livsmedelskontrollen mer effektiv har pågått under året. Bland annat har en arbetsgrupp arbetat med att se över rutinen för sanktioner och uppföljning. Förvaltningen har också deltagit i flera nationella arbetsgrupper som leds av Livsmedelsverket.

Uppsala kommun är en av de kommuner i landet med absolut flest antal vattenverk. Därför är det viktigt att nämnden är med och utvecklar dricksvattenkontrollen. Nämnden har under året deltagit i en nationell arbetsgrupp om dricksvattenkontroll, arbetat med utbyte med andra kommuner och arbetat för att utveckla rutiner och målformulering.

Tillståndsenheten

Tillståndsenheten utövar prövning av ansökan om serveringstillstånd och tillstånd för tobaksförsäljning. Enheten ansvarar också för tillsyn enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lagen om receptfria läkemedel samt lotterilagen. Arbetet syftar till att säkerställa en ansvarfull alkoholservering och ansvarfull försäljning av tobak-, e-cigarett, lotterier, folköl- och receptfria läkemedel.

Regelverket om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringställen har inneburit att tillståndsenhetens personal har behövt bistå livsmedelsmyndighetens personal med att kontrollera trängsel på restauranger. Det har inneburit att andra arbetsuppgifter delvis har behövt prioriteras bort.

En följd av spridningen av covid-19 är att många restauranger har ekonomiska problem eller riskerar att få. Alkohollagen ställer krav på ekonomisk lämplighet och till exempel missköta skattebetalningar går stick i stäv med lagstiftningens intentioner. Även seriösa företagare kan få tillfälliga ekonomiska svårigheter, särskilt under en extraordinär händelse som rådande pandemi. Bedömningar av den ekonomiska lämpligheten kommer därför bli mer komplicerade under de kommande åren. Hänsyn behöver bland annat tas till om tillståndshavaren har visat vilja att göra rätt. Öppna kontakter med Kronofogdemyndigheten och en välskött avbetalningsplan är exempel på förmildrande omständigheter som nämnden kommer att behöva ta hänsyn till. När nya ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd kommer in ska också den ekonomiska lämpligheten bedömmas. Det kommer då bli nödvändigt att ta med i bedömningen hur sökandens ekonomi sett ut innan covid-19 pandemin.

Kommunala lantmäterimyndigheten

Under året fortsatte kommunala lantmäterimyndigheten att minska ärendebalansen, dels genom att fortsätta att utveckla sina arbets sätt, dels genom att ha kortat ner tiden från inkommen ansökan till påbörjad handläggning, men också på grund av att inströmningen av nya ärenden var lägre än förväntat.

Från och med 1 januari 2020 handlägger myndigheten samtliga nya ärenden digitalt, vilket varit till stor hjälp, eftersom huvuddelen av personalen arbetat hemifrån på grund av covid-19.

Under andra halvåret har väntetiden ökat något på grund av minskad bemanning. Genom ett mer effektivt arbets sätt och viss omfördelning av arbetsuppgifter har myndigheten begränsat den negativa effekten på väntetiden.

Framtida utmaningar

Prioriterade strategiska områden

Förvaltningen har åtta identifierade strategiska utvecklingsområden:

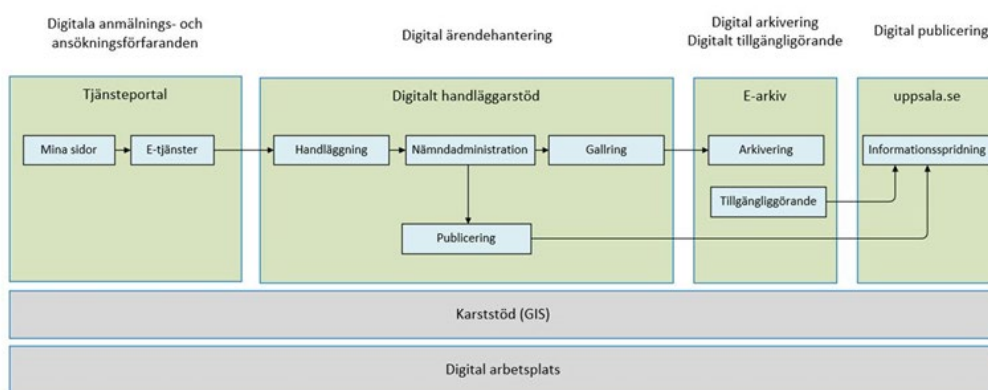
- Digital utveckling
- Kompetensförsörjning
- Effektiv och verkställig tillsyn, kontroll och förrättningar
- Resurseffektivisering
- Beredskap

- Service och bemötande
- Samarbete och samverkan
- Systematiskt kvalitetsarbete

Av dessa prioriterar förvaltningen 2021 arbete med digital utveckling och kompetensförsörjning.

Digital utveckling

Digitalisering handlar både om implementering av nya IT-stöd, faktiska e-tjänster och om förändrade arbetssätt. Övergången till mer digitala arbetssätt och en papperslös arbetsplats kräver ett stort arbete med att anpassa processer och rutiner för hur ärenden handläggs och hur informationen förvaltas från att den kommer in till eller uppstår i verksamheten till dess att den arkiveras eller gallras. Det ställer till exempel högre krav på kartlagda och enade arbetsprocesser, skydd av informationen i form av sekretess- och behörighetshantering och kontinuitetsplanering i händelse av driftstopp i någon del av den digitala kedjan.

En viktig framgångsfaktor är rörlighet och snabb framdrift i den digitala utvecklingen. Den digitala världen rör sig allt snabbare runt oss och för att ha en chans att möta den måste det gå snabbt att få ett behov tillgodosett och realiserat.

Som en del i arbetet med att öka takten i den digitala omställningen har förvaltningen tagit fram en övergripande digital färdplan. Den ska fungera som ett verktyg för att på ett strukturerat sätt välja ut, prioritera och genomföra väl specificerade åtgärder för att på bästa sätt uppnå fastställda mål.

Prioriterade områden under 2021 är:

- Uppgraderat ärendehanteringssystem
Avdelningen för livsmedelskontroll, avdelningen för miljöskydd och avdelningen för enskilt avlopp, hälsoskydd och områdesskydd kommer behöva växla om från det stoppade projektet DHS till att lägga sin kraft på att få till ett nytt modernt ärendehanteringssystem för miljö- och livsmedelstillsyn från annan leverantör. Driftsättning måste ske senast hösten 2021. Därefter förväntas vidareutveckling pågå under 2022–2023.
- E-arkiv
Samtliga verksamheter inom förvaltningen måste fortsätta med införande av e-arkivering för att bevara och tillgängliggöra information digitalt från nuvarande och kommande IT-stöd. I förlängningen möjliggör det även att information kan bli tillgänglig digitalt för så väl verksamhet som allmänhet och forskning.

- Synliggöra statistik bättre
Det finns en fortsatt ambition att kunna hämta information från handläggarsstöden till ett statistiksystem för att därigenom säkerställa att förvaltningen i allt större utsträckning tillämpar datadriven verksamhetsutveckling.
- Utveckla användandet av GIS
En annan viktig integration handlar om att kunna hämta information från handläggarsstödet till en karttjänst för att kombinera verksamhetsinformationen med geografisk information i kartan.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en viktig framtidsfråga för nämnden. Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens. Inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas idag för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt.

Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha så väl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden. Ett exempel på ett möjligt nytt arbetsområde är kontroll av material i kontakt med livsmedel³ på anläggningar som inte är livsmedelsanläggningar. Där saknas det idag ett utpekat kontrollansvar. Inom kort ska en lagrådsremiss offentliggöras där regeringen anger vilken väg Sverige ska gå. Mycket pekar på att kontrollansvaret läggs på de kommunala kontrollmyndigheterna. En sådan förändring skulle öka antalet kontrollobjekt och ställa krav på ny kompetens.

Finansiering av nämndens verksamhet

Idag tas avgifter för livsmedelskontroll ut i förskott. I regeringens proposition 2020/21:43 ”En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning” framgår att regeringens uppfattning är att avgift i stället bör debiteras den enskilde efter utförd kontroll. Enligt den information nämnden fått så är det troligt att obligatorisk efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen införs 1 januari 2022 eller 2023.

Även inom miljöbalkens område pågår diskussioner i mindre omfattning om hur avgiftssystemet bör vara utformat. Statskontoret kom i december 2020 med rapporten ”Översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken”. Statskontorets uppdrag var avgränsat till att endast omfatta de avgifter som statliga myndigheter tar ut och inte till att lämna förslag som berör kommunernas avgifter för tillsyn enligt miljöbalken.

³ Material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Dessa får inte överföra ämnen till livsmedlet i sådana mängder att de: utgör en fara för människors hälsa, medför en oacceptabel förändring av livsmedlets sammansättning, försämrar dess smak och lukt

Förvaltningen ser att principen med efterhandsdebitering innehåller en rad potentiella fördelar för företagen och kan öka företagens förståelse och acceptans för avgiftssystemets konstruktion. Förändringen skulle dock medföra utmaningar för nämnden som tillsyns- och kontrollmyndighet eftersom att det blir svårare att prognostisera nämndens intäkter och därför svårare att planera och genomföra tillsyn och kontroll.

Särskilt utmanande sakfrågor

Behov av arbete mot social oro och illegal verksamhet för ökad trygghet

Nämndens ser behov av ökad samverkan med andra myndigheter genom till exempel myndighetsgemensam tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet samt genom att kunna dela information med andra kommuner och myndigheter. Nämnden kommer att inleda ett långsiktigt arbete för att öka kunskapen och stärka nämndens tillsyn av verksamheter som bedrivs i strid med gällande lagar och regler och med koppling till organiserad brottslighet. Det första steget är att 2021 utreda vilka behov som finns och hur dessa kan hanteras. Det kan till exempel handla om kompetenshöjning på förvaltningen kring verksamheter med koppling till organiserad brottslighet, öka kontaktvägarna och samverkan inom kommunen och andra myndigheter och att avsätta resurser till en samordnande funktion i trygghetsfrågor för att stärka nämndens förmåga att möta denna typ av frågor. Trygghet och tillit är viktiga grundförutsättningar för samhället. Nämnden behöver därför samverka med andra aktörer i kommunen och andra myndigheter för att bidra till att Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i.

Förskolor och skolor – platsbrist och eftersatt underhåll innebär utmaningar i inomhusmiljön

Nämnden kan i sin tillsyn av skolor och förskolor se att platsbrist och eftersatt underhåll av skol- och förskolelokaler innebär utmaningar i inomhusmiljön. Uppsalas planerade tillväxt ökar behovet av fokus på frågorna. Vid kontrollerna av hur miljöbalken följs påträffas ofta fastighetsrelaterade brister som till exempel bristfällig ventilation i förhållande till antalet elever, för höga ljudnivåer från installationer och även bristfälliga städrutiner som påverkar inomhusmiljön på skolan på ett negativt sätt. För att säkerställa hälsosamma inomhusmiljöer för alla barn i skolan och förskolan ser nämnden ett stort behov av att fortsatta investeringar sker i både nya lokaler och underhåll av befintliga byggnader. Rutinerna och arbetsfördelningen mellan utbildningsnämnden, kommunens fastighetsavdelning och Uppsala kommun Skolfastigheter AB behöver utvecklas och stärkas så att påvisade brister i inomhusmiljön kan hanteras och åtgärdas. Under året har miljöförvaltningens tillsyn ledd till ett föreläggande om förbud mot att bedriva skolverksamhet i en skollokal pga. av fukt- och mögelproblem som inte åtgärdades under en längre period. I sitt arbete ser miljöförvaltningen även att tillfälliga skol- och förskolelokaler används längre än planerat. Kommunen behöver med framförhållning planera lokaler med goda förutsättningar för elever och barn och i god tid titta på evakueringslösningar om nuvarande lokaler bedöms som olämpliga.

Uppsalas tillväxt och nyttjandet av natur och miljö

Uppsala kommer fortsätta växa och det finns ett fortsatt stort behov av nya bostäder och lokaler. Hur miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bidra till att kommunen utvecklas och växer smart och hållbart är en viktig fråga framöver. Ett exempel är vikten av att vi skapar attraktiva och hälsosamma utomhusmiljöer, till exempel skolgårdar, med plats för lek och rörelse för barn och unga samtidigt som efterfrågan på mark är hög.

I Uppsala byggs det ofta i områden där det tidigare varit industrier. I staden finns också gamla lertäkter som fyllts igen som deponier. Det ställer höga krav på sanering av marken och på tillsyn av hur de förorenade massorna hanteras. Att säkerställa att miljökraven tillgodoses vid exploatering och omställning till bostadsområde är ett utmanande och viktigt arbete med många inblandade aktörer.

Att värna om allemansrätten och växt och djurlivet i kommunens strandområden är en viktig uppgift för nämnden framöver. O-ringen som eventuellt blir av 2021 beroende på pandemiläget, är ett exempel på hur Uppsala är en attraktiv stad med fina orienteringsskogar nära stadskärnan.

Nämnden ser ett ökat tryck på att nyttja de fina naturområden som kommunen erbjuder, särskilt den nära stadskärnan. I och med covid-19 har nyttjandet av naturreservaten varit högre än normalt i. Det är en utmaning att förena ett intensivt nyttjande av reservaten med skydd av djur och natur och utmaningen förväntas kvarstå.

Det är ytterst viktigt att tillsyn av strandskydd utövas ur ett rättssäkerhetsperspektiv. En stor utmaning är därför att bedriva en strandskyddstillsyn som är kontinuerlig och effektiv med små resurser.

Dricksvattnet behöver säkerställas

Uppsala- och Vattholmaåsa utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer styra mycket av nämndens tillsyn framöver. Stora delar av Uppsala stad är vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2021-2027

Kommunerna ska särskilt utöka och prioritera sin tillsyn av miljöfarliga verksamheter enligt (miljöbalk (1998:808) (MB))9 kap, förorenade områden enligt MB 10 kap, jordbruk och annan verksamhet enligt MB 12 kap.

Tillsyn av miljöfarliga verksamheter behöver bedrivas i större omfattning, mer riktat och prioriterat än idag för att följa upp och säkerställa att det vid de verksamheter som påverkar vattenmiljön genomförs åtgärder som behövs för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten. Vattenmyndigheten bedömer särskilt att kommunerna i större utsträckning än hittills behöver genomföra tillsyn, utifrån en tillsynsplanering som utgår från ett avrinningsområdesperspektiv.

Nya dricksvattendirektivet reglerar kontroll av fler ämnen

EU:s nya dricksvattendirektiv skärper arbetet med fortsatt säkert dricksvatten. Bland nyheterna finns gränsvärden och krav på att bland annat PFAS och bisfenol A kontrolleras. Det ställs också krav på att riskbedömningar ska göras tidigare i dricksvattenkedjan. Det nya dricksvattendirektivet som beslutats av Europaparlamentet och rådet ställer en rad skärpta och nya krav på alla medlemsländer. Sverige har två år på sig att föra in alla delar i lagstiftningen. En statlig utredning pågår om vilken myndighet som ska ansvara för vilken del i direktivet. Utredningen ska vara klar i september 2021. Nämnden har kontrollansvaret för ca 120 olika typer av dricksvattenanläggningar. Det är det näst högsta antalet av alla kommunala kontrollmyndigheter. Därför kommer utformningen av den svenska lagstiftning som blir till följd av direktivet påverka nämnden väsentligt. Det är viktigt att nämnden fortsätter att bibehålla en hög kompetens på området.

Högfluorerande ämnen i mark och grundvatten

Uppsala har problem med högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvatten, dricksvatten, ytvatten och mark. PFAS är en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som finns i bland annat impregneringsmedel och brandskum och som tidigare hittats i relativt höga halter i det kommunala dricksvattnet. Försvarsmaktens tidigare verksamhet på Årna har pekats ut som en källa men PFAS förekommer också i andra verksamheter i kommunen enligt nämndens kartläggning. Det finns fler kommuner runt om i landet som har PFAS-föreningar och listan över kommuner ökar fortfarande. Problemet med PFAS-föreningar ställer höga krav på att nämnden följer med i kunskapsutvecklingen och bedömningar över hur föreningarna kan hanteras. Nämnden var medarrangör på ett PFAS-nätverksmöte i Uppsala under hösten med temat åtgärdsmetoder. Nätverksmötet i Uppsala mynnade ut i kontakter mellan olika aktörer och nätverket PFAS Uppland startades upp som ett resultat av detta.

Bristande avlopp behöver åtgärdas

Att öka åtgärdstakten och komma tillrätta med alla bristfälliga små avlopp i kommunen innebär en stor utmaning framöver. Uppsala är en av de kommuner som har flest enskilda avloppsanläggningar och flera av dessa är ålderstigna och kommer behöva åtgärdas. Att åtgärda sin avloppsanläggning kan innebära en avsevärd kostnad. Fastighetsägare med eget avlopp behöver bli mer medvetna om de återkommande kostnader ett eget avlopp innebär.

Nämnden strävar efter att visa på nyttan av tillsynen och att ge stor nytta för avgiften fastighetsägaren betalar, både i form av den kontroll av reningsanläggningen som utförs och av råd och vägledning för framtida åtgärder och skötsel. Den plan för hållbar vatten och avloppsförsörjning i hela kommunen som nu är under utarbetande är ett centralt underlag både för hur nämndens framtida tillsyn ska utformas och för fastighetsägare som behöver tydlighet och förutsägbarhet kring var och när kommunalt avlopp kommer att byggas ut.

Det finns nu en ny vägledning från Havs och vatten myndigheten för prövning av små avlopp som ska vara ett stöd vid handläggningen av tillståndsansökningar. En stor vikt ligger på den sökande att komma in med ett mer utförligt underlag i ansökan för anläggningen, anläggandet och driften. Det kommer i praktiken innebära att den sökande behöver ha mer hjälp av någon avloppskunnig person som inte är inspektör.

Rutiner kommer att behöva ses över och ändras, vilket innebär en del samsyn, information och förändringar i handläggningen.